

העולם הזה

הסיבוב החדש במאבק לגילוי האמת על רוצחי קססנר

ש"ב נגד שייב

העולם הזה

העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כהן

עורך משנה:
רוב איתן

עורך תבנית:
אהרון צור

עורך כיתוב:
סילבי קשת

כתב בכיר:
אלי תבור

צלם המערכת:
אריה סרו

חברי המערכת:

העתון הנקרא ביותר במדינה

רחוב גליקסון 8, תל אביב, טלפון 26785.
ת.ד. 136. טען למברקים: "עולמפרסט".
המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שהם בע"מ, ת"א, טל. 62239.
ההפצה: דוד סופר ובנו, תל אביב.
המערכת איננה אחראית לתוכן המודעות.

21.6 י"ק

ביא, אלא גם את המאורע הגדול שהוא סימל אותו בשנה שעברה. שמונה עמודים. ואנו היינו מוכנים לכך תוב ספר.

היינו מתחילים את הספר כך: משה דיין נולד בבית-אבן גדול, מראשוני הבתים של דגניה א'. הבית שישל אותה שעה בית מטה לקצינים הגרמניים, אשר סופחו לצבא התורכי בימים ההם, ימי מלחמת-העולם הראשונה. מי שעתיד היה להיות רמטכ"ל צה"ל ספג את אחרית המיפקדה הגרמנית עם חלב אמו.

הפגישה הראשונה עם ערבים. האיש שכל ימיו היו מוקדשים למלחמה בערבים, המס' מל בכל נימי גופו את המלחמה הזאת, בא במגע הדוק ראשון עם ערבי בשנה השניה של חייו. אז חלה במחלה קשה והיה צורך להעבירו באופן דחוף מדגניה לרופא גרמני בשרונה, המושבה הגרמנית ליד תל-אביב. אמו, דבורה ז"ל, נסעה עם משה הקטן בעגלה דרך וואדי ערה. בשעת הנסיעה ב' האדי פרץ משה בצחחות מחרידות. רועה ערבי, שגודמן למקום, לקח את האשה ואת הילד לראש הגבעה, הישקה את התינוק חלב חם ואמר לאם: "הילד הזה עוד יהיה גידע (גיבור)!" דבורה דיין שמרה את הסיפור בלבה ולא סיפרה אותו מעולם למשה. רק אחרי מל' חמת-העצמאות, כשעברה עם בנה האדי ערה, נזכרה בסיפור. משה ואמו יצאו מיד לחפש את הערבי אולם הם נוכחו לדעת כי ביתו של הערבי נהרס במלחמה, וכל המאצים למצוא את האיש עלו בתוהו.

קוראים רבים הופתעו מן הסתם לקרוא כי היה למשה דיין אח צעיר שנפל במלחמה. אחת התכונות היפות של משפחת דיין היא שמעולם לא הזכירה את הדבר בפומבי. היא שמרה את כאבה לעצמה.

זוהר ("זוריק") דיין, שנהרג במלחמת-העצמאות ליד רמת-יוחנן, היה טיפוס שונה מאד מאחיו הבכור. מילדותו היה ילד חולני. הוא כתב שירים יליריים רבים, שטרם ראו אור. מעולם לא רחש סינה לאיש. בילדותו למדתי כחצי שנה בבית-הספר של נהלל, ודומני שאני זוכר את זוריק כילד שקט ומכונס בעצמו.

בגיל 17 התגייס לבריגאדה. כשהיה בגר-מניה אחרי הכיבוש, התידד עם ילדים גר-מניים וסיפר להם סיפורים מאגדות אנדרסן. כשחבריו ניסו לשכנעו שאסור להתידד עם גרמנים, השיב להם תשובה אנושית מאד: "מה אשמים הילדים?"

אחרי שנהרג, בחפזו יחיד על נסיגת מחלקתו, הופיע מפקדו באחד הימים בבית הוריו, סיפר כי הצליח לזהות את הדרוזי שהרג את זוהר, ושחפציו של זוהר נמצאו ברשותו. דבורה דיין ציחחה שלא לגעת לרעה בדרוזי. אמרה אמו של הרמטכ"ל: "הוא לא רוצה. הוא חילל".

דמות בלתי-מפורסמת אחרת היא אחותו של משה דיין, אביבה, שגודעה בנעוריה כיפהפיה העמק. כשביקרה הפרופסור אלברט איינשטיין בנהלל, נשק לאביבה על לחיה הימנית. כעבור זמן מה ביקר במקום גם המשורר חיים נחמן ביאליק, ניגש לנשק לאביבה באותו מקום. אז התערב משה: "נשק לה בלחי השנייה. המקום הזה שייך לאיינשטיין!"

זוהר דיין *

נאים בכריטיניה, אנשי-ציבור בצרפת. גנרלים בגרמניה. אספנו חומר. ליקטנו חוות-דעת של אנשים שהכירו את דיין בכל שלבי חייו — של אנשים חיים בעלי עמדה מערכת-הביטחון, וגם של אנשים שהלכו לעולמם, כמו יצחק שדה. צירפנו לכך את חוויותנו האישיות — ביניהן פגישה עם אנשי דיין בליל-קרב ב' קארטייה, בחזית הדרום, ואום של משה דיין בגבעת-ברנר לזכר שדה ("אני הערצתי אותו כי הוא היה אבי אבות חוסר-האחריות!"). לבסוף עצרנו לפנינו אלפי עובדות, מאות תמונות. חדרנו לעומקו של החומר. תוך כדי כך למדנו בעצמנו לראות הרבה דברים ב' אור חדש, כמו, למשל, את החלטות הפיקוד בימי מייבצע-סיני ולפניו.

אולם רק אז החלה העבודה האמיתית ושרבות-הלב. לפי התיכונן, עמדו לרשותנו שמונה עמודים של העולם הזה. הקורא היה זכאי לדרוש מאתנו כי נגיש לו את פרי חקירתנו בתמציתיות נוקבת, ללא מלה מיותרת אחת. כך היה עלינו לבחור מן הערימה העצומה את אותן העובדות שהיו אופייניות ביותר, לצרף אותן לתמונה ברורה ובעלת-משמעות, לתאר לא רק את משה דיין כאדם וכמצב

* כחייל הבריגדה, מאכיל יוניס בוונציה.

מכתבים

שנה טובה

עלי להזכירכם למפרע, אל תחיו באשליה שהנני עורך ברנש אחר שהצטרף למחנה משוררי החרב של העולם הזה. ובכך, איני קורא אנגליה. אך חושבני שאין זו סיבה לסתור את דעתי כי בסגנון ומיב האינפור-מציה, לא הרבה מהעיתונות העולמית יכולה להתחרות עם העולם הזה. מי שיחתור לתור ככי ליבם של מנני העולם הזה, מובטח לו שהמה הראשונים המעריכים בכתר ליבם את שרות ההדשות המצויין ואת הסגנון המעורר והבלתי-מנומם שלכם. אני קורא את העולם הזה שש שנים, וי כבר נקבע לי תו של מתנגש קבוע עם השקפתו הפוליטית של העולם הזה. גם מאמריו של העורך לא הצליחו להיווני מן השקפתי. אולם ידעתי שזוהו עתוני, פשוט כשמשען. הרוצה להיות מברכות החיים הסובבת את כולנו, איננו יכולות לותר על קריאתו. חג שמח.

יצחק י. הללי, ירושלים
לכל שאר מאות הקוראים שאיחוליהם הגיעו למערכת, ושאינן באפשרותנו לפר-סמם, תודה.

מנהלל עד כפר מל"ל

דפקתם אותי. הייתי בטוח שאיש השנה יהיה עמוס בניגוריון והתערבות עליו על 10 ל"ה, שניים לאחר. עשיתי לי חשבון שאם תבחרו בעמכם, תוכלו לשים את הדגש על תרומתכם למלחמה בשחיתות, וזה כראי לכם. איך יכולתי לדעת שיהו לא יקבע לנביאם? מה אעשה עכשיו?
דוד מירון, באר-שבע תשל"ט.

... בחירה שקולה וצודקת, המוכיחה טוב את טיב כוח שיפוטכם...
משה איגרת, רמת-גן

בנסלמי היום את גליון העולם הזה המ' וטור בתמונת השער של משה דיין, כמעט וזלזנו דעות מעיני. בחירת איש השנה שלכם היתה כה מתאימה וכה בעלת-ערך. ישנו עוד דבר שרואי לא שמתם לב אליו. תשי"ח, השנה החדשה, בנימטריה, היא 718, והנימטריה של משה דיין היא גם כן 718. אם כן, היתה זו בחירה מוצלחת מכל הבחינות.

מרדכי גולדברג, ראשון-לציון
מלבד הבחינה שמשנה דיין הוא איש השנה תשי"ח, לא תשי"ח.

ישנם שני מוסדות בריאים במדינה: צה"ל והעולם הזה. הם מייצגים בדיוק את שני

קצוות ההשקפות של הדרו החדש, והם ב' חזקת ניגודים המשלימים זה את זה...
סגן-משנה, צה"ל

לפי כתבתכם על משה דיין, מתקבל הרשם שהוא האיש שיהיה ראשי-המשלה אחר דוד בניגוריון. אתם כמעט ולא אמרתם מלה נגד זה. אני סבור שמכנה גדולה היא ל' כראש המדינה יעמדו אנשים שהשקפת ער' למס סובבת סביב המלחמה. אני בטוח ש' משה דיין יודע היטב איך לעשות מלחמה, אולם האם הוא יודע גם איך לעשות שלום? עד כאן לא שמענו מפיו מלה בישפת זה. דרום לושבי'ן, תל-אביב

בתמונת השער של משה דיין, הוא מופיע כשעל כוס חולצתו שלושה אותות הצטיינות. זיהיתי את אות הקומטיות ואת אות סיני, אולם בשום פנים לא יכולתי לזהות מהו האות השלישי, שמתחתם.

חיים רביב, חיפה
זהו אות קצין לגיון הכבוד הצרפתי, שהוענק לו בשעת ביקורו הרשמי בצרפת לפני כשנתיים...
דברי קריאת גליון ראש השנה אני יכול לומר שלא יכולתי לומר אותו על ה' זיונות האחרונים שלכם: הוא לימד אותי לדעת משהו שלא ידעתי עד כה. מעולם לא חשבתי כי יורש השלטון הנוכחי כמ' דינה יהיו אלה שעליהם הצבעתם. עם כל ההערכה שאני רוחש לאנשים שצמחו מנהלל עד כהם מל"ל, אינני כבר שהעם מרצונו יבחר בהם כשליטיו החדשים. הם הצליחו בהטח הצבאי ושם מקומם. יהיה זה אסון ל'התיר להם להתמשש לשטחים שאינם ב' סמכותם.

צרפתאל
ממה שכתבתם אודות הצהרתו של דוד הכהן (העולם הזה 1041), אישר היה להבין כי הייתם מתלהבים מאוד אילו משלחת ישראל באו"ם היתה תומכת במורדים הצפוני-אפריקניים. מבלי להיכנס לזיכות אם אתם צודקים או לא, היתה זו תקיעת סכין בבן הכלה הצרפתי. מדינתנו קשורה כל כך

בתמיכתה של צרפתי עד כי אינה יכולה להרשות לעצמה לוקסוס כזה. מה הייתם אומרים אם המשלחת הצרפתית באו"ם ה' תה משנה לפתע עמדתה ותומכת בערבים נגד ישראל?
ע. ק. רמת-גן

בשכל הארץ כורעת תחת שלטון החושך, הרי הידירות עם צרפת היא אחת מנקודות האור של המדינות הישראליות, ולאפה ה' מעוררים אותה מניע פרס. אני סבור ש' לעורר-היו החיפאי בועמי גורבי'ן, וישיב ראש האגודה לידיות עם צרפת בחיפה, מניעה הערכה על אומין לבו כמאבקו הצודק. צדוק הפרקין, טירה דרומית

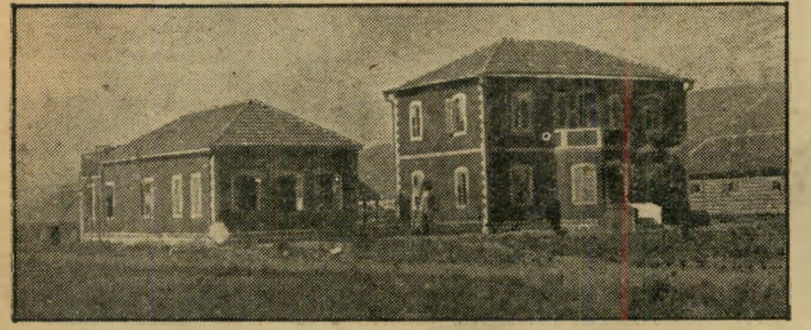
ישך לבוי
כבר מזמן לא היתה בעתונכם רפורטג'ה עניינית ומעניינת כמו זו על תערוכת הבולים הביל (העולם הזה 1042). אני סבור שקור' איכם היו מקבלים ברצון כתבות נוספות מסוג זה.

ש. בורק, תל-אביב
... בולשיט.

אל ציר הוצבתם
קראתי את כתבתכם ביפה וכפיה (העולם הזה 1041) ובהמתי. לא הייתי מאמין כי כתבי-סינטה כזה יצא מתחת ידי יהודים. להיו ידוע לכם כי ישראל ואוריתא (תורה) חד הוא. אצלנו לא יכולים להפריד בין דת ולאומיות. הפסיקו ללכות שנאה, ואל תצטרכו למסע הירקות למעין ממנו שאכ' נו עזו ותעצומות רוח. אל תתחרו בעתונות היבסקציה על המשמר ולמרחב. אתם כחור עתון בלתי-תלוי צריכים להטיח לאחיות אחים, לבן שובן אל ציר הוצבתם ואל מקבת כור נוקרתם.

צ'יו'יק-פיו'יק
קראתי בסיפוק רב את דבריו של העורך על התנהגות כמה מאנשי המשלחת הציונית שהיו במוסקבה (העולם הזה 1040). כאדם שיש לו קרובים רבים בברית-המועצות, ו' החרד לגורלם, קראתי בהימתועז את דב' ריהם האוויליים של השליחים החוזרים. מי נתן להם את הרשות לסכן את חיי קרובי במספומיהם? ומי קיבל על עצמו את האחריות לשלוח שליחות הרת-אחריות זו אנשים מסוג זה? מה הם אומרים עתה, אחרי שמעשי השליחים כבר נרמזו לאסון, כפי שאפשר ללמוד מפרשת חזו?

י בן אודיסה, חדרה
דברי העורך על הניכור החלוצי משה צ'יו'יק ותעלוליו הניכור לי שיר רומי, שאמי לימדה אותי בילדותי. הוא החתיף

הבית בו נולד משה דיין (ימין)

במלים צ'יו'יק-פיו'יק, ורומני שהוא די שמעון ספרן, חיפה

הבית הראשון של השיר העממי הרוסי אשר הקורא ספרן מתכוון אליו: למזרקה של מוסקבה ציפור קטנה באה, שתתה שם מן הוודקה, כמו במסבאה. כוסיית שתיים-שלוש, עד שהסתובב לה הראש...

... האם בלל אחר אישמה כל התנועה? אנשים כמו צ'יו'יק ישנם בכל מקום. אולם בכל הנוגע לקו הפוליטי הכללי קרובה מ"ם הרבה יותר להעולם הזה מאשר לצ'יו'יק, ועל כן חבל על העיצה נגד מ"ם שהיתה חבויה בדברי העורך. חבר משק, הנגב חניכים אכלו בוטר, שיני מפלגות תק' חינה.

סרמיזיעה
רציתי רק להוסיף למענתו של פרנ'וז: מספריה (העולם הזה 1041) כי לראות סרט בספרים פרושו גורם כרחוק ידעה. על אם החום הנרדל שורר כאן בעונת הקיץ, אין בעלי בתי-המלונות עושים דבר למען הנעים את הישיבה באולמותיהם.

שושנה מורחי, טבריה

לקור אינו:
עם גליון זה יועלה מחיר "העולם הזה" ל-500 פרומה הנלווין. לצערנו העלאה זאת היא הכרחית, כתוצאה מן ההתיקרות בהוצאות הייצור.

גבו ואיזם

להיות בריאה. היא ביטאה את רגשיהעליונות הכוזב של ציבור מוכה ונרדף, שביקש לו פיצוי לי נחיתות מצבו. היא פתחה תהום בין "יהודי" ל"גוי" ובישרה כי כל הגויים הם שפלים וצמאירדם, רודי פים נקלים שיש לשפוך עליהם את חמת אלוהים.

אין זו תודעה בריאה לעם היושב בי מולדתו, והחייב לכונן יחסים בריאים עם סביבתו.

נקמה כדוגמה מקרית לגמרי, את הסיפור שלוש סתות לי. ל. פרץ. הוא מספר על נשמה שגדה בין שמיים וארץ, וחטיפשה את הגיבורים האמיתיים. שלושת גיבורי הסיפור הב: עשיר שהפקיר את עושרו בידי שר דדים, אך בסר את חייו בהגנה על שקיק של עפר מאדמתיהודש; יהודי שעבר בין שתי שורות של מקלים אך נעצר וחזר כדי להרים את כיפתו שנפשה; יהודיה שי נידונה להיסחה על הארץ עידיי סוס וזהר בחוצות העיר, וביקשה רק סיכות, לחבר את שמלתה לעור גופה, כדי להגן על צניעותה.

זהו סיפור שהיתה בו נחמה רבה לציבור אומלל בגטו, ששאב עידוד מן המופת והישי של גיבורים המוכנים למסור את נפישם למען ערכים רוחניים. אולם ספק גדול הוא אם זהו סיפור בריא לילדי ארץ ישראל. הם ימדו מתוכו רק כי כל הגויים הם חיות טרף, הזוממים לרצואם. מכאן רק צעד קטן לאידיאולוגיה הנוראה של "עם לבדו ישכון", של בדידות לאומית כצח הגורל הנצחי, שהפכה את מדינת ישראל לגטו חדש.

הדור הגדל בישראל, שיצטרך להתגבר על מובחני המציאות של אומה עצמאית במולדתה, זקוק לתודעה לגמרי אחרת. תהיה זאת תודעה שתתבסס קודם כל על ה"גיון המציאות של הארץ בת" האלמוות, תודעה המחייבת להי" שיט ידיים לעמים שכנים ורחרר קיום. היא חייבת להחזיק את שני אתיהגויים, פרי הפזורה, בתחור שה לאומית אשר תחנך להכנת עמים אחרים ורחיוב מאווייהם הי לאומיים.

זאת תהיה התודעה הישראלית האמיתית, שתחולל בכוא היום מהפכה עצומה בכל מערכתהחינוך של ישראל. היא לא תתי כחש להיסטוריה של הפזורה היהודית, אולם הנושא העיקרי שלה יהיה ההיסטוריה של ארץ ישראל והמרחב שהיא שוכנת בו — נושא שכמעט אינו קיים לחלוטין בבית הספר הנוכחי. נגסה להתוות קו ללימוד תודעה זו במאמר אחר.

כאשר תהפוך תחושתהמולדת למלט הי מדביק של חינוך חדש, ייראו דברימי הפזורה באור אחר לגמרי.

על אף גילויים אישיים וקבוצתיים של גבורה והתעלות מוסרית, שהיו בלי ספק בפזורה, לא תוכל הפזורה לעולם לעורר התנהבות וחיוב בלב דור אשר ילמד כי אין חיים מחוץ למולדת.

★ ★ ★

אינני מאמין שיש לזרוע בלב הדור הבא שנאה כלפי העבר היהודי. יש לויהורר מפני הגזמת הנעויות, המוליסות מהקה אחת באחרת. אפשר למרוז באבא וי אמא, מבלי לשנוא אותם, כפי שאפשר לי העריך ולהוקיר את ההורים, מבלי לחבוש את השטריימל.

אינני מטיף גם למלחמה בדת. אם יש כוחחיים בדת היהודית, היא תמצא וי צורות חדשות, שינבטו באדמת הארץ, וי שיפשיטו את תורת ישעיהו ועמוס מלבושה החיצוני שנוקם בגטו.

אין צורך לחחום בישון. יש צורך להיאבק על החדש, ליצור אותו, לטפח אותו. כי בסופו של דבר כאה ה"תודעה היהודית" רק לי כסות על ערוותם הרוחנית של יוזמיה. הם מרגישים בחלל הריק אשר בלבם, ומנסים למלא אותו בערכים המתים של הגטו.

זוהי פשיטתהרגל הרוחנית של דור אשר ברח מן הגטו, ואינו מסוגל אלא להסוך את המדינה לגטו חדש.

אם לא נקדם את פני הרעה, לא יגרום קיבוץ הגלויות אלא לי גלות מקובצת חדשה.

מן הארץ. האמת הפשוטה היא כי רוב רובם המכריע של היהודי דים כבר ישב בחוףלארץ לפני שהרומאי הראשון דרך על ארמת "יודיאה".

בגלל רוח היהדות, שאיפשרה לכל יהודי להישאר יהודי טוב בכל מקום, לא חזרו כלל רוב היהודים מבבל לארץ ישראל. גם אחרי ימי עזרא ונחמיה, היתה יהדות בכל פורחת עד אין שעור יותר מן הקיבוץ היהודי הקטן שנחזק בין אויביו מסיבי לירושלים. קיבוץ יהודי גדול ועשיר שני נולד באלכסנדריה. היהדות התפשטה לאירי כו ולרוחבו של אגן היסדהתיכון.

בניה של יהדות עשירה ומסועפת זו של חו את תרומותיהם לבית המקדש, באמצעות מגביתיהודיתמאוחדת דאז. אחדים מהם גם ביקרו בארץ, כתיירים לימי החגים. אולם חורבן הבית לא שינה כמעט כלום בהחיי היהדות, והוא היתה רק תוליה קטנה אחת

ביסוד מקשר אחר. לא מולדת משותפת היתה המלט שהוביק את מליוני היהודים בעולם לגוף אחי, אלא הסגידה המשותפת בפני אלף ואחד מצחת ומנהגים. המצחת קיימו את היהודים, בלי שום צורך במולדת.

היהודי יכול היה לעבור מארץ לארץ, מיבשת ליבשת. כל עוד צם כיוםכיפור והתפלל לאותו אלה, נשאר יהודי.

יהדות זו נוצרה בפזורה. לפני גלות בבל, היו קיימים "בנייהודה". ואילו היהודים שחיו בגלות בבל, ושבהלקם חזרו משם, היו "יהודים". בכל חמשת ספרי התורה אין המושג "יהודי" מופיע אפילו לא פעם אחת. אולם בספר אסתר, הספר הגלותי בהא הידיעה, מופיע המושג 43 פעם. מלבד זאת הוא מופיע רק בספרים שנכתבו בגלות בבל או אחריה: בספר נחמיה, בספר זכריה, בפרקים האחרונים של ירמיהו ופעמיים — פרי עריכה מאוחרת — בספר מלכים ב'.

בעוד יומיים יתחילו רכבות יהודים בארץ לצום ולהתפלל. כל הכבוד להם. מי שמאמין באלוהיו בלב ונפש ומשתחחה לו לפי הבנתו, מפעיל את אחת התכונות היותר יפות של הטבע האנושי.

אולם לאחרונה צץ סוג חדש של יהודים — אלה שאינם מאמינים באלוהים, הצוחקים בלבם לכל הי קדוש ליהודי האדוק, אך הסבורים כי יש לחנך את הדור הצעיר כי רוח היהדות. הם מטיפים לדת בלי אלוהים, לתפילה בלי דת, לסירור בלי תפילה.

בראש התנועה עומד עתה זיאמה ארן, שרהינוינך של הקואליציה הסוציאליסטית דתית. הוא החליט לקצר את השעורים הי מעשיים בבתיהספר, כדי להנחיל לילדים משהו בקרוי "תודעה יהודית" או "תודעה ישראלית". הוא מבקש ללמד את תולדות הפזורה היהודית, את נוסח התפילות ואת ההחיי של הגטו היהודי. כי הילד הישראלי, אומר ארן, חייב להזדהות עם תרבות הגטו, לאותבה ולראות עצמו כנושאה וממשיכה.

מבחינה מעשית אין מה לחשוש מפני נסיון זה. ביתהספר העברי הצליח בשעתו להמאים על כולנו את התניף, עד שהיו דרושות לנו שנים ארוכות לפני שכל אחד מאתנו הצליח לגלות מחדש מיסמך גהרר זה. באותה מידה ימאים ביתהספר לא בני הדור הבא את התפילה היהודית ואת גדולי הגטו.

הסכנה האמיתית אינה נובעת משעורר התודעה עצמה, אלא מן המחשבה המסי תתרת מאחוריהם. עם כל הכבוד לבעליה, זוהי מחשבה בלתימבוגרת, שסחית. כדאי להתמודד אתה אחת ולתמי.

★ ★ ★

הטענה הקלאסית בעד התודעה הי יהודית היא כואת: היהדות שמרה על עצמו בגלות. לולא השבת והתפילות, היו היהודים נטמעים זה מכבר בין הגויים. רק הודות להן אנו קיימים.

התשובה לכך היא: אז מה? אדם חלה במחזה ממארת. רופאו צייה עליו לשכב במיטה עם בקבוק חם. רק הור דות לכך נשאר בחיים. האם ישכב איש זה כל חייו במיטה, עם בקבוק חם, מתוך הכרת תודה?

אדם קילקל את קיבתו. הוא שתה כוס של שמןיקק וחזר לאיתנו. האם ימשיך לשתות שמןיקק כל יום עד יום מותו? אדם התפתל בכאכים. הרופא הזריק לו מורפיום. זהו רעל. הוא השפיע מפני שהוא רעל. אולם אוי לחולה הממשיך להרעיל את עצמו אחרי שחלף הצורך.

היהדות שמרה על היהודים בפזורה. גודה לה על כך. אולם אנו שוב איננו חיים בפי זורה. אנו חיים במולדת. המחלה חלטה.

★ ★ ★

שאלה האמיתית היא, כמובן, איך זה שמרה היהדות על היהודים בפזורה. מה היה בה שסיגל אותה לכך? התודעה של כל ציבור לא נפלה מן הי שמיים. היא התגבשה בהדרגה מתוך הנתור נים של המציאות, כתשובה לצרכים המעי שיים של החיים.

התודעה של הפזורה היהודית נולדה בפזורה, למען הפזורה. היא התגבשה וניצחה דווקא מפני שי היתה מותאמת למציאות של קיי בוץ בינלאומי, ללא מולדת.

התודעה של עם רגיל, המלט המבויק את כל בניו לגוף אחי, הוא תחושתהמולדת. עם רגיל כזה אינו יכול לחיות מחוץ למולדת. מי שנוטל ממנו את המולדת, שובר את בסיס חייו.

הבריטים שהיגרו מאדמת בריטניה חללו להיות בריטים. הם הפכו אמריקאים, אוסי טרלים, גיוזילנדים. הספרדים שהיגרו לי אמריקה חללו להיות ספרדים. הם הפכו ארגנטינאים ומקסיקאים.

התודעה של היהדות החליפה את המולדת

בתהליך הפיכת היהדות לקהילה בינלאומית. יתר על כן, במשך אלפיים שנה, בהן ערכו הנוצרים שכעה מסערי צלב לכיבוש הארץ, לא נעשה שום נסיון יהודי רציני ללכד חיל ולחזור לארץ — עד אשר גרמה לכך האנטישמיות והציונות, שהיו אהיות תאומות.

אותה תודעה גורמת כיום לאותן התור צאות. יהדות אמריקה אינה חולמת לבוא לארץ. אלסים מטובי בניו של הדור הצברי היגרו בגלוי או בסתר לחוףלארץ, הפכו יהודים טובים בקהילותיהם החדשות. האם עלינו לחנך את הדור הבא ברוח תודעה אשר תקל עליהם את ההגירה, בכל שעה שטיכויים כלכליים טובים יותר רומזים להם מעבר ליס?

★ ★ ★

גם זאת איננה הסכנה העיקרית. התור דעה היהודית אינה רק הרתיסכנות כי שלעצמה, לגבי בריאותו של העם החדש הגל בארץ. היא מסוכנת שבעתיים כשהיא באה במקומה של תודעה בריאה שצריכה להיחצר במולדת.

התודעה שנולדה בגטו לא יכלה

היחדות נולדה בפזורה, כדי לי קיים את היהודים בפזורה. אולם אנו עם החיי במולדתנו. איננו מעוניי ליינים בשום תודעה המאפיינת לנו לחיות מחוץ למולדת. להיפך, אנו מעוניינים בתודעה שלא תי אפשר לנו ולבנינו לחיות בשום מקום אחר, בשום צורה אחרת.

★ ★ ★

אדם גם זה רק חלק מן האמת. הי יהדות לא זו בלבד שהיתה פרי הי פזורה. במידה רבה היא עצמה גרמה לי פזורה. כי ברגע שניתנת ליהודים האפי שרות הרוחנית להישאר גוף אחד ללא צורך במולדת משותפת, ניתן ההכשר הרוחני לחיים ללא מולדת.

אחת האגדות המרחפות בתללנו החינוכי היא כי הרומאים גירשו את היהודים מארץ ישראל. כך נולדה כביכול הגלות. בה החי זיקו היהודים מעמד במשך אלפיים שנה של רדיפות וסבל, אין כל הודות לרוח היהדות. לרוע המזל, אין רק דמיון בין אגדה זו לבין האמת ההיסטורית.

הרומאים לא גירשו את היהודים

יחסי ישראל-צרפת יתקדמו כמורה ניכרת. בפאריס מתגבשת ההכרה כי הפגנת הידידות המונחמת לישראל מונעת מצרפת גמישות מדינית במרחב. יחד עם נסיון מאומץ מצד צרפת לחדש ולהדק את יחסיה עם מצרים, הלבנון ואפילו עם סוריה, תחול התרופפות מקבילה של יחסיה עם מדינת ישראל.

אחד הצעדים הראשונים וההפגנתיים בכיוון, תהיה החלפתו של שגריר צרפת בישראל פייר אז'ן זילבר, המסמל באישיותו את הברית הבלתיכתובה בין שתי הארצות.

ישראל תפעיל לחץ על גרמניה המערבית, כדי שזו תסכים סופית לקשירת יחסים דיפלומטיים. פניה ישראלית בלתי רשמית בעניין זה, לפני חודשים מספר, נדחתה על ידי ממשלת בון. בנימוק כי יש לחכות עד לאחר הבחירות. אולם גם עתה אין ממשלת הדר אדנאור נלהבת לצעד זה. לגרמנים הוצע כבר שמו של מוריס פישר, מי שהיה שגריר ישראל וציר באקרה, כשגריר ראשון בבון.

שגריר דיפלומטי נוסף: החלפתו של אדוארד לאופון, שגריר ארצות-הברית בישראל. להחלפה זו לא תהיה כל משמעות פוליטית, והיא תבוא לפי בקשתו של השגריר.

דויד הכהן יצורף ככל זאת למשלחת ישראל באו"ם. מאחר שממשלת ישראל מעוניינת לנצל את כינוס העצרת להתקרבות כלשהי עם נציגי עמי אסיה, ומאחר שלדויד הכהן ישנם קשרים אישיים רבים עם מדינאי יבשת זו, תתעלם הממשלה מהכרזתו של הכהן על יחסי ישראל-צרפת —

הכרזה שהיתה למורת רוחם של ראשי מפלגתו.

המחקר האטומי בישראל יתרחב. בעתיד הקרוב תושלם התקנת מכשירים חדשים מחוץ לארץ, שיאפשרו לפיסיקאים להעלות את רמת מחקרם והרחבת היקפם.

כינ'י יצא לחופשה מחוץ דשת, מיד לאחר סיום השירות הקואליציוני, שיתחילו כעוד שבועיים. בתקופת חופשתו יתחיל כינ'י בניסוח מצע מפא"י לבחירות ה' באות, יסקור גם את המערכות האיר-נוניות של מפלגתו, לאור הבקיעים ש' נתגלו בהן לאחרונה. ראשי פרקים למצע עשוי כינ'י להסמיע כבר בסחצית חודש נובמבר, עם התכנסותה של ועידת מפא"י למושב השני.

הציונים הכלליים מתכר ננים לסולחה בין יוסף ספיר לבין פרץ ברנשטיין וישראל רר קח. הפילוג, שחל בצמרת הצ"כ ואשר העמיד את הח"כים ספיר-רלין מול ה"ח"כים ברנשטיין-רוקח, קיבל מיפנה ח' דש, כתוצאה מפילוג פנימי נוסף, ש' נוצר בזמן האחרון בין ספיר לטרלין.

משה אונא, הסגן הדתי של שר החינוך והתרבות, יתפטר בקרוב מתפקידו. אונא נכשל לחלוטין בהגנתו על האינטרסים של החינוך הדתי, וחבריו למפלגה דורשים את הסתלקותו. המועמד החדש לתפקיד זה: ח"כ יצחק רפאל. שר החינוך זלמן ארן יתנגד בתוקף למינויו של רפאל.

נטורי קרתא עלולים לפנות לאו"ם. הרקע יהיה בקשת הכת הדתית הקיצונית לקבל רישון מיוחד לקיום שחיטה, כפיקוח רבני הכת ולא הרבנים הרשמיים של העיר. רישון כזה ניתן לתקופת החגים בלבד, אולם הצענים הדתיים בעריה יתנגדו לחידושו. נטורי קרתא יפנו למזכיר האו"ם, בטענה כי סירוב זה פוגע במגילת האו"ם, המעניקה חרות דתית לכל אדם.

שביתות עובדים צפויות ברוב העיריות בארץ. בירושלים, יגרמו לכך פיגורי שכר: בתל-אביב: מינויים מפלגתיים, שלא באישור ועד העובדים. שתי שביתות אלה יגררו אחריהן שביתות בעיריות קטנות יותר, בהן קיימות בעיות זומות.

יועץ ראש הממשלה לעניינים ערביים יגביר את פעילותו בקרב המיעוטים. לאחר ששר הפנים ישראל ברייהודה גילה יזמה להקט את מצב המיעוטים, גובר החשש בתוך מפא"י כי דבר זה ימשוך קולות ערביים לאחדות העבודה. כתגובה תציע מפא"י הקלות משלה לערבים, במסגרת הפעולה הרשמית של משרד ראש הממשלה.

יוקם בארץ מפעל לייצור מקלמריסרט (טייפ-ריקורדרס) על-פי פטנט בריטי, בעזרת השקעה של בעל-הון בריטי. המפעל יחיה צמוד למפעל חיפאי קיים, המייצר מכשירי-רדיו.

הבניה הפרטית תחזור לשיכון העולים. אחרי כשלוש המאמצים לגייס את הכספים הדרושים לשיכון, מתגבש בחוגי הממשלה הרעיון לתת הלוואות לקבלנים פרטיים שיבנו שיכונים להשכרה. העולים יצטרפו לשלם דמי-שכירות גבוהים, אך יכלו הלוואות לצורך זה מן הממשלה. הממשלה מקווה לחסוך בצורה זו חלק מהוצאות הבניה.

מנהל יחיד ימונה לחברת-הנפט "מצדה". בעלת הקידוחים בחצי אחר שריבוי המנהלים, המייצגים אינטרסים שונים גרם לאי-סדר. המועמד החזק ביותר: אלוף ברנע, אחד המנהלים הנוכחיים.

העם

על הראש

לא רק בן-גוריון עומד על הראש. כל הממשלה עומדת על הראש! נאנח השבוע עסקן מפא"י מיואש. היה יסוד לאנחה זו.

במשך חודשים שררה מעין שביתת-יזשק כללית. שום משפט סנסציוני לא העכיר את כותרות העיתונים, מלבד משפט הגברת שלום. כותרות של מאורעות יפים וחיוביים רוממה את רוחו של האזרח — ועידת האטום, תע' רוכת הבולים, המכביה המוצלחת, ההכנות למאורע המוסיקלי בתל-אביב.

אילו יצאו כל אויבי המשרט מחורי ה' עולם התחתון כדי להעכיר אידיליה זו, לא היתה בכך פליאה. אולם קרה ההיפך. השבוע עסקה בכך דווקא הממשלה עצמה, בני ציחה האישי של דויד בן-גוריון. עם הגשת התביעה נגד ד"ר ישראל שייב ורומוק גריני ברג (ראה הלוח) נתקעה התרועה הצורמת הראשונה בחצוצרת המלחמה הפנימית ה' מתודשת, ביום-החול הראשון של שנת תשי"ח.

מקל הפוך. לא היה זה מקרה כי תר-

נאשמים רומוק ושייב עם אורי צבי גרינברג (במרכז) לטשטש את העקבות?

עת-הצוצרה זו קראה לקרב דווקא בשדה המשפט.

בשנים הראשונות המשיך המשפט היש-ראלי על כל אביוויו בתלם הישר שנחרש על ידי המנדט הבריטי. הוא שימש מכשיר לביקורת על השלטון, מחסום בפניו נחשול השחיתות הגואה. אולם בהדרגה נתגלו סימנים מדאיגים. אחרי שירדה על ה' שלטון סידרה של מהלומות משפטיות מוצעות, החל הוא להבין כי הזניח שטח זה וכי משפט צמאי' מהתה סכנה ליציבותו. גל ההשמצות ננגד השופט בנימין הלוי בפרשת קסטנר; האחירה שאפפה את משפט עמוס בן-גוריון ופסק-דינו ותעלומת העמוד 30; הבזיון הציבורי שנערך על-ידי השלטון לשופטת-השלום מניה שמיר בענין שטיינברג; הציפצוף הרשמי על ממצאי פסקי הדין על קסטנר ושות', סהר, זינגר וחבריהם — כל אלה סימלו מיפנה קיצוני בתפקיד שהשלטון הועיד למשפט במדינה.

בפרוס השנה החדשה היה ברור כי היועץ המשפטי וקבוצת התצר של כינ'י האמינו כי המצב כשר להפוך את הקערה על פיה. הם קמו כי המקל המשפטי, שירד פעמים כה רבות על גבם שלהם, יכול להפוך עתה מקל להכות בו את יריביהם. מערכת ה' חוקים הדרוסניים, שהוכנה כסבלנות רבה ובחסאזות ביטחוניות שונות ומשונות להר' דמת הקהל בשנים האחרונות לקראת מצב זה, הייתה עתה מוכנה.

מדיניות

מדון מכשולים

במשך חודשים תוכנן המיבצע. מכמה צירניות ישראליות באירופה הגיעו ידיעות כי מצד הגוש המזרחי באים רמזים על רצונה של רוסיה לשפר את יחסיה עם ישראל, אולי כדי לאסגר לדיפלומטים

הסובייטיים חופש רב יותר במישחק במר-חב. גם ישראל היתה מעוניינת בדבר, כדי להוכיח לאמריקה שאינה תלויה בה לחלוטין. שעת-השיץ' היתה צריכה לבוא בשעת התכנסות מליאת עצרת האו"ם בניו-יורק. גם שרת-החוק הישראלית וגם שרת-החוק הסובייטי, אנדרי גרומיקו, בעל הקול ה' באו"ם, עמדו להשתתף במליאה. כדי ליצור אחירה מתאימה, הזמינה לשם גולדמן את שגריר ישראל במוסקבה, יוסף אבידר. לפני צאתה ביקשה את עורכי העיתונים לחדול מהתקפותיהם על השגריר הסובייטי בישראל.

ירח רכש אבוד. אולם ברגעים המכי ריעים באו הפרעות מצד בלתי-צפוי. אנשי המשלחת הישראלית בפסטיבל מוסקבה חזרו לארץ, השמיעו הודעות אנטי-סובייטיות צעקניות ומיותרות. עד שמשרד-החוק נתן להם הוראה סודית וחמורה לבלום את פיהם, כבר נגרם גזק רב.

אך השתקה ההמולה בישראל, כאשר בא קול מברית-המועצות. ולטר איתן, מנהל משרד-החוק, כינס את העיתונאים בתל-אביב, מסר להם הודעה קיצונית על מאסר הדיפלומט הישראלי אליהו חזן, שנעצר לזמן קצר באודיסה (העולם הזה 1042). שוב קמה בישראל צעקה גדולה, שמצאה לה תשובה נרגזת ברוסיה, שם נאשם חזן בהפצת חומרה-הסתה בין אורחים סובייטיים. הכל נראה אבוד. אולם גולדה לא הס' כימה כי חזן אחד יקלקל את המנגינה. למשרד-החוק ניתנה הוראה דחופה להשתק את ענין חזן. אחרי קבלת ההודעה הסוב' ייטית בענין זה, הודיע דובר משרד-החוק כי "ישראל לא תגיב".

השבוע הבשיל המאמץ הארוך את פרוי הראשון. בניו-יורק נפגשה גולדה לשיחה ממושכת עם גרומיקו, ניסתה להוכיח לו את ימי-הזהר של ירח-הרכש הישראלי-סובייטי של תשי"ח. הסיכום: השניים ימ' שיכו לדון בצוחתא על האפשרות להחזיר מידת-שלום ליחסים.

פרשת קסטנר

סולם לעליה

(ראה שער)

סעיף 60 של פקודת החוק הפלילי הוא אחד מאותם הסעיפים שהיו אהובים כלי-כך על השליטים הקולוניאליים באימפריה, ש' ביקשו להוריד את ראשם של ה"נימיבוס". הכותרת בראשון היא "מוימת הסתה למרד". אולם מתחת לכותרת רשומות מילים ה' מאפשרות לתבוע לדין ולשלוח לבית-הסוהר כל אדם המעז לפתוח את פיו נגד השלטון הקולוניאלי.

חזימת הסתה למרד היא כוונה להביא לידי איבה או לידי בזיון או לעורר אי' נאמנות... או לעורר אירצון בקרב תושבי הארץ... או להחרח מדינים ולעורר רגשות שונא בין חלקים שונים מאוכלוסיית-ה' טענה שהמילים אשר לפי האסמה יש בהן חזימת הסתה למרד, הן אמנה, לא תשמש הננה... העונש: שתיים מאסר על ה' עבירה הראשונה, שלוש שנים על עבירות נוספות.

כשקמה מדינת ישראל, לא טרחי המחור קקים לבטל סעיף קולוניאלי זה. להיפך, הם הוסיפו לו כמה וכמה תיקונים, בחלקם אף מהמירים. אם מיקסק משהו בתופעת ה' דבר, הובטח לו בחיוך שיהו חוק שכדאי שיהיה קיים, אך שממשלה דימוקראטית כמו ממשלת ישראל לא תשתמש בו, כמובו, לעולם.

השבוע נסתבר כי כל חוק קיים, סופו שישתמש בו. היועץ המשפטי מיהר להגיש תביעה נגד ד"ר ישראל שייב ונגד ראובן ("רומוק") גרינברג, בעזון מוימת הסתה ל' מרד. זהו "עזון" שהדיון בו מסור לבית משפט השלום. אולם צרפה אליו האשמה שניה, שהיא בחזקת "פשע" — גיהול מח' תרת. העונש המכסימלי: 20 שנות מאסר. בית-המשפט המוסמך: המחוזי.

23 שנה לנפש. היתה זאת תביעה מזורה מכמה וכמה בחינות. אשמת ההסתה למרד הסתמכה על כמה מאמרים של הירחון טולם, אשר ד"ר שייב עורכו. שייכותו של רומק לענין היתה הרבה פחות ברורה. אמנם חתם באופן פרמלי כמגיל על ההוצאה, אך היה ברור כי רומק, שלא כתב מאמר בחייו, אינו קשור עם יצירות-ההרוח של ד"ר (ל' סילוסופיה) שייב. טען רומק: "אירומי למשפט בא לספק תאחתי-נקם פרטיות של אנשי הצמרת." אחרי שנעשה נסיון מטעם

רפי אילון לובש בגדים חדשים עם שובו לישראל
לחפזות על ההזנחה?

לג. סיפר לחוקריו כזבים שונים ודמיוניים. פה ושם שיבץ ביניהם פרט נכון אך בלתי-חשוב. מה היו הפרטים הנכונים? אותם הפרטים שקרא אותם בעתונות. המכונים במל אילת — שפורסמו בהרחבה בעתונות המצריות. שדה-התעופה של אילת, שאפשר להכירו יפה במשקפת מעקבה. העובדה שבתמינע חוצבים נחושת וישנם רק פועלים, דבר שאפשר לקרוא בקורות רשמיות של ה' מדינה בעולם.

למחרת הליניץ. החוקרים הישראליים רשמו את הכל מפי נלסון, גלסון עצמו חתם על דו"ח החקירה. דבריו היו העדות היחידה למה שהתרחש ודובר במצרים.

אולם נלסון, שחזר אחרי 23 ימי עינויים, ושרק יום לפני כן עבר זעזוע מחריד בשעה שהמון נסער בעזה כמעט הצליח להרגו במשפט ליניץ, לא לקח בחשבון את הסכר כולוגיה השלטת בכמה מחלקי צמרת ה' מדינה. הוא לא ידע גם כי משרד-החוץ, אשר לא ציחה על רבה-החובל להוריד מן האוניה בעוד מועד לפני המעבר בסואץ, מירסם בימי השבי הודעה מוזרה, שהשמיצה את השבוי וניערה את חוצנה ממנו, כדי לחפות על ההזנחה. בין השאר היו אנשי משרד-החוץ מעוניינים לטשטש כי רבה-החובל הבריק לבסוף שאלה אם להוריד את נלסון לפני המשכת הדרך לסואץ, אך לא קיבל הוראה לעשות זאת.

ההזדמנות להתנקם ברפי אילון היתה טובה מדי בעיני אנשים אלה. לפני שבדי עיים הורו לפרקליטות המדינה להגיש גנדו תביעה פלילית באשמת מסירת סודות רש"י מיים לאויב. החשבון: באופן טכני יכולה להיחשב כסוד רשמי גם עובדה שפורסמה בהרחבה בעתונות ובספרות המדינה עצמה.

יד אלמונית. כנחת המוסד הסולטני שיום את התביעה התבררה לגמרי כאשר קבע כי המשפט ייערך בפומבי — הודאה צניעה מצד היוזמים שאין הפרטים הסודיים כביכול חשובים לחלוטין. יד אלמונית אדנה לסיפורים רחב, בין השאר בקווי ישראל. לא היה זה בגדר סוד מי עמד אחרי מסע זה. היתה זאת נקמה מתוקה נגד האיש שזכה זה עתה לפרסומת רחבה וחובית במדינה. אולם המחיר היה גבוה מאד: היתה זאת מסירת-לחי לכל המוסדות בעולם, כולל דאג האמרישילד עצמו, שהשתדלו לשחרר את רפי. באותו יום בו הוגשה התביעה, נחקל בארץ מברק בהול של סוכנות צרפתית בעלת שם עולמי, שביקשה סידרה של תמו'נות של רפי, כדי להפיצן בעולם בתוספת סיפור עלילותיו, שהיה תעמולה אנטי-מצרית מובהקת.

כאשר ישב השבוע רפי אילון ליד סני-גורו גבה-הקומה, יעקוב הגלה ועזרתו הי' חגיגית, נועמי שטיין, מול שופט-השלום מנשה חיימוביץ, נשארה רק שאלה אתה פתוחה: האם הגילויים המזכירים של אילון יהיו "סודות" במובן הטכני של החוק הי' אנגלי, ואם נמסרו על-ידי גבה-המלחמה רפי נלסון כדי להויק למדינת-ישראל ולעזור לי' אויב.

זו עד תומה. הגבר הרזה שנולד לפני 47 שנה כנאליציה וגדל בוינה, הצטיין תמיד במלחמות רוחניות. לא לשוא זכה לתואר הדוקטור שלו על חיבור בשם "תורת הרצו'נות של הארטמן בתלותה, משופנהאור".

גם כשכא לארץ בשנת 1940, אחרי דרך תלאות מרילה הכבושה ביו, הסובייטים, והצטרף ללחי' עסק שייב בניקר במאבק הרעיוני. הוא היה עורך הבכנה הרעיונית של לחי' החזית, כאשר עורר את תשומת לב הבולשת הבריתית.

כשבאו הבלשים לאסרו בגימנסיה בן יהודה בתל-אביב, שם לימד ספרות עברית, ניסה לרות בצניור מהקומה השלישית, נפל, נפגע בעמודי-השרדה. שכב שנה-וחצי בגבס על גבו, בבית-הסוהר המרכזי בירושלים ובלטון. כשהובא לבית-החולים להורדה הגבס, שוחרר במיבצע נועז על-ידי לוחמי לחי', חזר למחתרת, עלה ממנה עם הקמת המדינה, חזר אליה עם רצח ברנדוט.

אחרי שלחי' התפרק סופית (תוך מאבק חריף בין מנהיגיו) נגש שייב להוציא את סולם (מתלוצץ אחד מהסידיו: "הוא קרא לירחון סולם, מפני שהיה חסר לו סולם לבריחה בשעת-מאסרו") בבמה זו, שפעלה על פי הקו הרעיוני של אורי צבי גרינברג, הטיף שייב למלכות-ישראל לאומנית-דתית, שתכלול חלקים של סוריה, ולבנון וירדן, הצטיין בסגנון חריף מאין כמוהו, אך שמר על רמה תרבותית בלתי-רגילה בארץ.

בשביל שייב יהיה המשפט יציאה למרחב הגדול — סולם בטוח על-עלית.

פרשת נלסון הסוד הגלוי

עוד לפני שרפי ("נלסון") אילון הספיק ללבוש בגדים נקיים, אחרי 23 יום ללא רחצה בשבי המצרי, התראה עם קציני צה"ל. ספר לנו את הכל, כי כל מלה חשובה לבחשון המדינה, הם האיצו בו.

נלסון, איש פלמי' ופצוע-מלחמה, היה רגיש מאד לנימוק הבחשון. בשעה שבחוף ארבו לו עורכים וכתבים בהמוניהם, כדי להציע לו צייקים של אלפי לירות תמורת סיפורו, ישב במחנה הצבאי, סיפר בפרטי פרטים על כל שיחותיו במצרים, מבלי להשמט מלה. אף לא לרגע קס דאג לי' אינטרסים של עצמו.

בין השאר סיפר על נסיונם של המצרים להוציא ממנו פרטים צבאיים, אחרי שלושה ימים של עינויות נוראים, ותחת איום מתמיד של חידושם. הוא נהג כפי שנהגו שבויים במצב זה מאז ומעולם: כדי לי' העלים את הפרטים החשובים שהיו ידועים

• קארל רוברט דוארד פון הארטמן, פילוי ס' גרמני שסטן כי הרצון והרעיון אינם כפופים זה לזה, אלא פועלים במשותף.
• פרט זה חושטט מטעמי בחשון מתוך סיפורו של נלסון, שפורסם בגליון הסיחוד של העולם הזה (1036).

והוא מיבתן לאומי-חלב של שנינו, אומי' לב היאות לאנשי-רוח, או למתימרים להיות אנשי-רוח.

הגשמת המשפט היתה יכולה להתפרט כהרמת הכפפה הורוקה. אך — אולם קשה להניח כי הי' החקטה לפתוח במשפט סנסציוני חדש, אשר ישמש במת-תעמולה נגד המשטר, נחקבלה מתוך עלבון אישי ב.ב.ב. לפי כל הימנעם, הוגש המשפט מפני שלא היתה בריה אחרת.

למחרת רצח ישראל רודולף קסטנר, ה' גבשו רק שתי גירסאות לפתרון התעלומה. השלטן טען כי הרצח בוצע בידי מחתרת זדונית, המודרכת על-ידי הסידי שייב. הי' גירסה ההפוכה היתה כי הרצח בוצע בידי חוגים הקרובים לשלטון עצמו, כדי להשתיק את קסטנר ולמנוע סופית את השלמת גילוי האמת על חלקה של הסוכנות היהודית בשואת יהודי הונגריה.

הממשלה מיהרה להגיש משפט לא רק נגד זאב אקסטיין וזן שמר, שהודו במעשה. אלא גם נגד יוסף מנקס ויעקוב ירוחי, שני חסידים ידועים של שייב. חוץ מהכל, היה זה צעד להסגת החשד כי זאב אקסטיין, סוכן הש.ב. לשעבר, פעל גם כליל הרצח כאיש הש.ב. רק על-ידי הכנסת מנקס ו' חרתי לענין אפשר היה להטיל את האחריות על זרם פוליטי יריב.

אולם המשפט הלך והסתבך. אנשי המח' תרת נתגלו כאנשים שקיימו מגע עם הש.ב. והתעורר חשד חמ'ר כי הש.ב. ידע לפחות על מוזמת-הרצח מראש ולא מנע אותה. נראה שהיה חשש שעם חידושם של המש' פטים, ייכנס השלטון למצב סמיך עוד יותר.

היה צורך בפעולת-מנוע. אהוד אבראל, האיש שניצח על פעולות השלטון בפרשת קסטנר, ואולי ידע עליה יותר מכל אדם אחר, נשלח כציר לגאנא, טען השבוע אבא אחימאיר, העתונאי השחרור החרירי של חרות אבראל נשלח לגלות השחרה מפני שמצפונו הרע בפרשת קסטנר חייב את הרחקתו.

אולם זה לא הספיק. רק על-ידי הגשמת תביעה נגד שייב עצמו אפשר היה לפתוח דף משפטי חדש, להפיג לפי שעה את הי' חשדות הציבוריים בענין תעלומת קסטנר. **דירכבים לא היה עניין.** שייב עצמו, מורה ירוש' מי החי בצעע בדרתו ברחביה ומתפרנס בקישי על משורתו הזעומה, לא הסתיר מעולם כי הוא מאמין במיטוש שהרצח בוצע על-ידי חוגים הקרובים לי' שלטון. טען הוא לפני חצי שנה בדיקה, במאמר המשמש עתה נושא למשפט: "אלה שנלחמו בקסטנר ונתכוננו עוד יותר לערף של קסטנר, ודאי שהיו מעוניינים להאריך את חייו של קסטנר, עד אשר י' השתלשלות הדברים (היו הסודות של קס' טנר מתגלים).

ליריבו של קסטנר ודאי שלא היה כל ענין לסתום את פיו לעולמים. הם בודאי שלא היה להם מה לפחד מפיו... אילו (רצח את קסטנר) איש האופוזיציה, ספק אם יש לה לאופוזיציה הזאת... מספר כדורים רב כליכך שחייבים היו הם לתקוע במוחו האו'י לי מי שעשה טובה זאת למפא"י, וספק אם יש למ' פא"י כליכך חרבה אותה העצמינות שחייבת היתה לי' עטור בהם. אלא שאין כל חשש...

השאלה מי היה מעוניין בחיסולו של קסטנר לפני פסק-הדין ודווקא בשנת הי' מפולת המדינית (של חנסי' גה מעזה) מוצאת על-יכך את פתרונה הפשוט: אלה שספק עו בבזן כזה בגלל ההלגנה על קסטנר...

ירידה ללא סולם. הי' צד האירוני בכל הפרשה היא, כי אותם האנשים שי' נאלצו להגיש עתה את הי' משפט נגד שייב, כדי להטיל עליו את האחריות הפוליטית לרצח, יספקו לשייב את הי' במה האידיאלית להשמיץ את טענתו שאת הרוצחים יש לחפש בקירבתם. אפשר היה לסמוך על דיר' ישראל שייב שינצל במה

השב. להפיץ ברבים כי רומק היה מלשין הש.ב. היה זה עתה צעד כמעט מגוחך.

גם מקום ההגשה היה בלתי-מוכר. היועץ המשפטי נמצא ביר' שלים. העבירה, אם היתה כזאת, בוצעה בראש וראשונה בירושלים. שייב ורומק גרים שניהם בירושלים. מועד ניצלה התביעה גקודה פורמלית כדי להגיש את המשפט בתל-אביב, בה עמוסים בתר' המשפט לעיפה אחרי משפט עמוס בן-גוריון? תמוה עוד יותר היה פרט אחר. אף שי' שני הגושמים נאשמו בעבירות החייבות בי' עונש מקסימלי של 23 שנה לאיש, לא טרח איש לאסרם, ואפילו לשחררם בערבות. שני הם קראו על התביעה הנוראה בעתונות. קשה היה להסביר זאת, אם אמנם האמינה התביעה לדבריה שהשניים הם ראשי מח' הרת, הזוממת להרוג את שר-החוף הברטי ולגרום למלחמת-עולם שי'שית. שייב לא נחקר כלל.

אותם התובעים הסריחו לא מכבר את הפמונה על שירות-הבטחון כדי שיעיד בשי' בועה שכנה נוראה צפויה למדינה אם ישוחרר ממאסרו הנאשם יעקוב חרותי. לפי התביעה החדשה, מסתבר שחרותי קיבל הוראות משייב, שום סכנה לא היתה צפויה, כנראה, למדינה מן העובדה שהאיש חופשי. היה זה מצב מגוחך — כשם שמאסרו של שייב, אילו בוצע, היה מגוחך.

כפפה זרקקה. אולם מעל כל סימני השאלה הקטנים הזדקר סימן-השאלה הי' גדול: מועד הוגשה התביעה בכלל?

גם המגשים הבינו בלי ספק שתביעה פוליטית מסוג זה, נגד אדם המטיף לדעות פוליטיות, רק תיתן לנאשם מעמד של אי' שיות לאומית חשובה. סולם הוא ירחון בעל תפוצה זעירה. המשפט יהפוך אותו לכמה חשובה, בעלת ענין המוני. היו שטענו כי היתה זאת שותבתו הי' אישית של דוד בן-גוריון להתגרות אישית חמורה. בימי הויכוח הגדול על הש.ב. בי' כנסת טען ביניו כי שייב הוא סחף, השולח אחרים להסתכן (העולם הזה 1028). תשו' בת' של שייב היתה קריאת-תגר:

"גנה-המידה לאומי-חלב של מר דוד בן-גוריון יכול לדידי לשמש רק דבר אחד ויחיד: אם מוכן הוא להתייצב לדין של בית-המשפט העליון בישראל במלוא הרכבו, או של ועדה ציבורית עליונה מורכבת מ' טובי אנשי הרוח והמשפט בעם, מברך או בחוקי-ראש שאינם תלויים בשום צורה בי' משטר הקיים, או בפני בית-דין של מושבעים אשר יוגרו — ולא על-פי מפתח מפלגתי — מקרב עמך, לשם בירור שני פסטי-היסוד שאני מאשים אותו בהם: פשע שתוף-הפעולה עם הבולשת של השלטון הזר נגד המחנות הלוחסת בשלטון זה, ופשע רצח אלטילנה, האם אין הוא מוכן להתיצב בפני אחד משלושת הגופים האלה שאני מעמיד לו לבירור, לשם בירור האשמות, לשם קביעת אמת עובדתית היסטורית?

... זאת הכפפה שאני זורק בפניך, במ' קום עלבונות וגידופים נוסח העולם התחתון. ובמקום זיקרב נוסח ימ'רביניים, זה דוקרב שאני מציע לך, מר דוד בן-גוריון,

מלכות ישראל לפי שייב
לספק במת-תעמולה?

• אחרי שנסיון ממשלתי לסלקו מעבודתו, בסענה שי' הוא מטיף לתורות פסולות, חושם לאל על-ידי נשיא בית' המשפט העליון, כשהושה לו בקשה לצרוע-לנאמי.

מרבית תיקיה בדלתיים סגורות, להזיל ל-
עמונים המתאימים את הגירסאות הנוחות
לה למרות סודיות הדיון, נחלה נצחון גוסף.

אילת

בוסים מפלגתיים

מאז תפס מרכזי בנטוב, איש משמר
העמק, את מושבו ליד שולחן שר הפיתוח,
ניסה והצליח לסלק חברי מפא"י רבים מ-

"לוקש" בבית-המשפט
השרשרת אל הבדואים, סוד

שולחנותיהם. במרוצת השנתיים שעברו מאז
עזב דב יוסף את המשרד, סולקו ממנו כ-
מעט כל אנשי מפא"י.

רק אבן-נגף אחת נשארה לרגליו של בני
טוב, דוקא במקום הקשה ביותר: אילת.
היה זה דני ("דנקו") מיצפון, נציג משרד
הפיתוח בעיר הנמל. כחבר מפא"י נאמן
וחבר מזכירות המפלגה באילת, סרב מיצפון
להקשיב אפילו לרמזות הגסות ביותר מפי
הפקידים הבכירים המפ"מיים, התעלם ב-
בשיטתיות מכל המעשים שנעשו נגדו מאחורי
גבו, התעקש להשאר במשרתו החשובה.
לאחר מבצע סיני המשיך מיצפון לנהל את
הנמל שגדל פי עשרה בינתיים, חמך במפ"מ
במאבק נגד משרד התחבורה, שרצה ל-
השמיט מידי משרד הפיתוח את אחת מעמ"מ
דותיו החשובות ביותר בגבול הדרום.

השבוע זכה מיצפון לתגמול בלתי-צפוי.
התגמול: מאמר-השמעה חריף בעל-החשמה,
יומון מפ"מ. כתב יעקוב בן-ארי, שירד
במיוחד לאילת כדי להתקיף את הביצורים
המפא"יים: "דעותיו, התנהגותו ועברו של
האיש (מיצפון). יעזרו לנו להבין את המי-
כאנינו המחשבתי והמעשי שלפיו מועלים
בוסים מפלגתיים רבים".

מגרעותיו של מיצפון. גילוייו של
בן-ארי היו מרעישים: הסתבר כי מנהל
משרד הפיתוח באילת מסרב "מסיבות בלתי
ידועות" לגלות את גילו, כשם שהוא מסרב
"מסיבות בלתי ברורות" לגלות מדוע עזב
את עבודתו בסדום. יש לו "תקליטים מו-
כנים (על פיתוח) שבביל ישראלים, או בש-
ביל תיירים מהיול, שבביל משקיעי הון או
בשביל פקיד ממשלה". הוא, עצבני, בלתי
אדיב כלפי העובדים אתו, אין לו הכשרה
לניהול נמל, דיקטטור, רברבן ובלתי מתי-
אים לתפקידו".

מה שחסר בכתיבתו התוקפנית של בן-ארי
הוא התשובה לשאלה היחידה המתעוררת
לאחר קריאתה: אם מיצפון אינו מתאים
לתפקידו במידה כזו, מדוע לא סוטר מזמן
בידי עורכו-לשעבר של על-החשמה, שר-ה-
פיתוח מרכזי בנטוב?

עחנות

זה קרה אחר

"אנו מאושרים שנפלה בידינו הזכות
לפתוח את היכל התרבות על שם פרידריך
ר. מאן בקונצרט היגוי, שיתקיים ב-2 ל-
אוקטובר", אמרו שני האמנים הדגולים, ה-
מנצח והפסנתרן לאונרד ברנשטיין והכנר

קרית שמונה

ברית בין הבתרים

שבוע לאחר שפטרונו הפוליטי והמפלגתי,
אהוד אבריאלי, יצא לגאנה על מנת לכהן
שם במשרתו החדשה כשגריר ישראל, החליט
אשר נורי, ראש המועצה המקומית בקרית-
שמונה, להפגין בפני תושביו כי מעתה הוא
השליט הכליכול.

המעשה הראשון שעשה השליט היה לגרש
ממשרתו את יצחק זכאי, מנהל החברה ל-
פיתוח קרית שמונה, שהשגריר ליבשת ה-
שחורה הוא עדיין ושיאה.

לא היה זה צעד בלתי-צפוי. כבר בעקבות
פירסומי העולם הזה בשנה שעברה (העולם
הזה 977-978) הרגישו נורי וזכאי כי כסי-
אותיהם מתמוטטים תחתם. כל אחד מהם
ניסה להשתמש בגילויי החקירה כחומר נגד
חברו. סיני מפא"י התפלג לשניים, אבריאלי
ניסה לחדש את הברית בין הבתרים.

משרה פנויה. ההאשמות היו הדדיות.
שעה שנורי האשים את זכאי בבזבוז כספים,
באי ניהול פנקסים, בהעדפת פרוטקציונרים
וברשלנות פושעת, האשים זכאי את נורי
באותן ההאשמות.

באיגרתו לחברי מפא"י בקרית שמונה,
כתב זכאי לפני חודשים אחדים: "נורי זק-
דיש את רוב מרצו וזמנו לבלימת התפתחו-
תה של החברה, ועצירת התלהבותם של
אלה שעמדו בראשה". האשמותיו המעשיות:
נורי שקרן, סוחט כספים, מסרב לתמוך
ברשת החינוך של המקום, מחבל במפעלי
הפיתוח.

בקרב בין נורי לזכאי עמד אבריאלי ל-
צידו של זכאי, התפטר יחד אתו מהנהלת
החברה, חזר אליה יחד אתו לאחר שנורי
התחייב לחזור בו מהאשמותיו הנכונות נגד
זכאי — בתנאי שזכאי יחזור מהאשמותיו
הנכונות נגד נורי.

אולם אבריאלי לא יכול היה לעמוד לצידו
של זכאי בהיותו בגאנה. השבוע נאלץ ה-
מועל החלש יותר להכניע לחוק ממנו. זכאי
קיבל את משרת מנהל מפעל הדריו בן-גל.
נורי, מצדו, הודיע כעתונים על משרה פנוי-
יה: משרת מנהל החברה לפיתוח קרית-
שמונה.

בטחון

בדלתיים סגורות

סגן פרקליט המדינה, גדעון בך, היה מצר
ידי היטב כשהגיע השבוע לתל-אביב, על
מנת לייצג את התביעה הכללית במשפטו של
אברהם ("לוקש") גרוסבלאט, הנאשם במכר
רת רובים לבידואים בסביבת באר-שבוע.
"עובדות מסוימות", נאמר בך הנייר שבך
קרא ממנו באוזני הנשיא התורן מרכזי קנה,
"עלולות לפגוע בבטחון המדינה". החתום
על הדף היה שר הבטחון דוד בן-גוריון,
שביקש להשתמש בסמכותו הבטחונית כדי
לשכנע את הנשיא התורן לסגור את דלתות
בית-המשפט, בשעת הדיון בתיקו של גרוס-
בלאט.

סניגורו של גרוסבלאט, עורך-הדין ישראל
הייק, מיהר להתנגד: "רק לשם עשיית צדק
לנאשם סוגר בית-המשפט את דלתותיו",
ציטט פסק-דין אנגלי, מתוך ספר תקדימים
כרסנני.

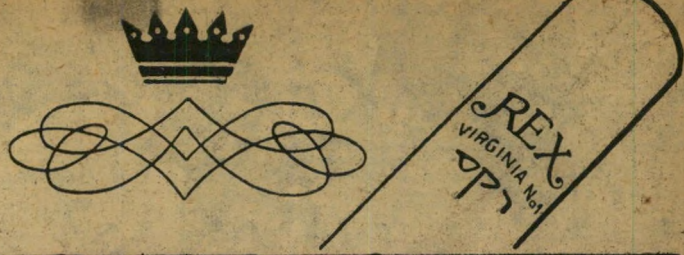
הנימוקים לבקשת סגירת הדלתות היו,
לדעתו של הייק, אחרים לגמרי מנימוקי
בטחון סתומים. "הובר נעשה לפי בקשתו
של עד המלך", טען הייק בקול בטוח; "אם
הוא רוצה לשקר, שיעשה זאת בדלתיים
פתוחות".

נצחון נוסף. אותה שעה הסתובב עד-ה-
מלך עצמו (העולם הזה 1042) במסדרון
בית-המשפט, כשהוא מלווה בלש מהמחלקה
לתפקידים מיוחדים של משרת מחוז המר-
כו. האיש, ששמו נאסר לפירסום, התנועע
בעצבות, העיף מדי פעם מבט באנשיה
הוועפים של הברית לוקש.

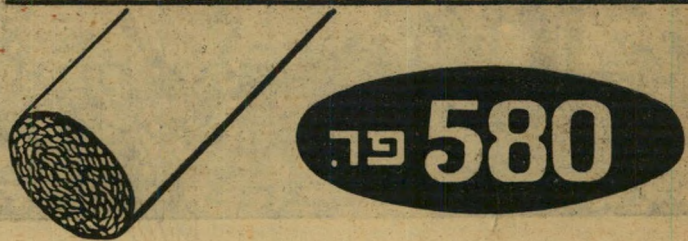
הביורו המשפטי עמד להבהיר את שרשי
רת הפעולות, שהעבירה ששה רובים ואקדח
אחד מרשותו של רבי-סרן בצה"ל לידיהם
של בדואים מאחד השבטים בגב, ומשם
לבדואים שמעבר לגבול הירדני. בפעולות
אלה היה גם לנאשם וגם לעד המלך חלק
פעיל ביותר.

לבסוף ספק השוטט לנהל את המשפט
כולו בדלתיים סגורות. יותר משהשפיעה
עליו תעודתו של ביגיי, אשר קנת סירב
לקבלה, "מחוסר סמכות לשר", עשתה את
שלה עדותו של קצין צבא בכיר, שנית
נה שלא נוכחות הקהל.

גמגמה של התביעה הכללית לנחל את

דקס

סיגרית הוירג'יניה האסולה

תשבץ העולם הזה 1043

			8	7	6	5		4	3	2	1
13					12		11			10	9
	18				17			16		15	14
					21					20	19
							23				22
	24				27			26		25	
										30	29
							32				33
										34	35
	37						36				38
											40
											43
											47
											49

מאוזן: 1. ה-
צורה המשוכללת
ביותר בהנדסה
מרחבית; 5. ספר
תנ"ך; 10. ברוס-
יה הוא ידוע כ-
סמבור; 12. אחת
מעשר המכות;
14. ראובן לדינה;
16. לא תמיד הוא
דומה למשל; 18.
קרנן שכיח; 19.
הנשק האישי ב-
חי"ר; 21. ממנו
קיבלה לילי גלי-
לי כתבול; בגליון
ראש השנה; 22.
מכס על סיגריות;
23. אחד משבעת
המינים; 24. מלת
זירוז; 25. אחת
מצורות המימון
של המדינה; 27. יורש חבר הלאומים;
30. חיונית לכתיבה; 31. מושבה בג-
ליל; 33. בלבד; 35. מאמר רציני;
36. חצי חצי; 38. יישוב ביהודה; 39.
וריו; 40. מספר הקרבנות ביחידת ה-
סיוע הראשונה לגוש עציון; 41. ירוי-
שלים; 43. קובה, למשל; 44. הספרה
בעלת הערך הנמוך ביותר; 46. תהי-
ליך רפואי; 48. צמודה לפרשת הש-
בוע; 49. קובע פלדה.

מאוזן: 2. תרומה הדרושה למנך
דויד-אדום; 3. בירת אוסטריה; 4. בטן;
6. מרכז; 7. סיגריית פילטר; 8. מי-
כל; 9. פעולה צבאית; 11. מפעל ל-
ייצור ושיווק מוצרי נוי ואופנה מקר-
ריים; 13. שמצה; 15. תנועה; 17.
מנה אחרונה; 18. נחש; 20. בשירות
האוייב; 23. אורה; 26. בו מחפשים
צדק; 27. רצה; 28. קללה; 29. סחור-
רת המכולת; 31. פרח ריחני; 32.
אריה; 34. משקה מעורר; 35. המ"ח
של פלמ"ח; 37. מצב הערום; 39.
מפלט; 42. יושן; 44. חוטם; 45.
זעף; 47. בעל חוד.

בי"ס לפקידות
מרכז לורים
רח' הס 12 ת"א
נתת שנתיות 333 לעעירים

למבוגרים: קורס מזורין, מקצועות כורדים.

1930 שנים מביני גלויות הברכה הראשונות שהובאו לארץ, ואשר הודפסו בארצות הברית. הגלויה מימין מראה חתונה יהודית. תחת הכתובת באידיש מחורזת: „אלוהים אבינו יתן לך ברכה / וילוו אותך רק מזל והצלחה.“ משמאל: אב מברך את בניו.

1932 אחת הגלויות הראשונות, בעלות נושאים הלקוחים ממראות נוף ארץ ישראל, ושהייתה בהן כוונה ברורה ליפות מראות נוף אלה. הגלויה, שהודפסה בחוץ לארץ, מראה את שדרות רוטשילד בתל-אביב. באותה סידרה צולמו גם מושבות השפלה.

כתבו את ברכותיהם על גבי נייר פשוט. **מינהג נוצרי.** רק בראשית שנות ה' שלושים הובאו ארצה כרטיסי הברכה המודרניים הראשונים. דויד טופל, מחנתיקי ה' מפיצים בארץ, זוכר עדיין את המשלוח ה' ראשון שהביא מגרמניה. היו אלה גלויות צבעוניות, בהן נראו יהודים לובשי קפוטות ז'חובשי שטרימל, שעסקו במאורעות דתיים- משפחתיים מסורתיים כמו חתונה יהודית, קריאה בתורה, או תקיעת שופר בבית-כנסת. הגלויות שיקפו בחגיגות צבעוניות את החיי היהודים בגולה.

אילו נאמר להם, כי עוד לפני שלושים שנה לא נמצא בכל תל-אביב כרטיס-ברכה כזה, לאיחול שנה טובה ומועדים לשמחה. בעלי האמצעים באותם הימים היו מדי- פיסים כרטיסים אישיים, שנשאו את שמם וכתובתם, בצירוף איחוליהם לשנה החדשה. אלה שלא יכלו להרשות לעצמם את התענוג,

למעשה, מקורו של כרטיס הברכה המודפס נעוץ בהחי הנוצרי באמריקה. מדי שנה, בהתקרב חג המולד והשנה האזרחית הח' דשה, היו נוצרי אמריקה מצרפים למתנותיהם הם כרטיסי-ברכה צבעוניים, שנשאו איחולים מסורתיים או מחורזים. המינהג נתקבל גם על יהדות אמריקה, שהעבירה אותו הלאה, ליהדות אירופה. משם, באמצעות הכרטיסים של טופל וחבריו-למקצוע, עלה גם ארצה.

תוצרת ישראל, תוצרת צרפת. ה' גלויות הראשונות נשאו צילומים או ציורים של החיי מקומי, כמו תל-אביב ההולכת ונב' נית, פועלות עבריות במושבות, חקלאים יהודים חסונים. עם השנים, השתנה גם טעם המברכים. גלויות הברכה הגדולה קיבלה לפני 15 שנה את צורתה הנוכחית, ככרטיס קטן. בתקופת מלחמת העולם השנייה נוצר ביקוש רב לת' מנות של נותרים וחיללים יהודים, ואילו בתום המלחמה נפוצו בעיקר כרטיסים אשר עליהם הופיעו ציורי פרחים. אולם בכל (המשך מעבר 197)

עולים, היא דרשה מהעולים את דמי המים במלואם, כאילו שילמה אותם. הסוכנות גם דרשה דמי שירותים צירוניים, למרות ש' המעברה משוחררת מהם. העולים הציצו במסמכים, הרימו קול זעקה וסירבו לחתום על החוזה. הבלוקונים היו אמנם פיתוי, אך כשאין כסף אין מתפתים.

לא כזר. פקידיו הסוכנות, שעברו מבית לבית ונרצו הבטחות ושידולים, קצרו חימה. בכל מקום קיבלו תשובה אחידה: „אין לנו כל כך הרבה כסף; אילו היה לנו כסף כבר מוזמן לא הייתם רואים אותי במעברה.“

כשכלו כל הקיצים, גויס למערכה חבר מועצת העיר מטעם מפא"י, מרדכי זר. זר, לשעבר עסקן חברת העובדים הספרדיים, נחשב למבין בעניני עדות המזרח. לאחר שהעמיד לפני שנים את ארגונו לרשות ההסתדרות הכללית, זכה זר בתמורה ב' משרה בלשכת העבודה, עלה בעזרת כרטיס המפלגה שלו בשלבי העסקות הפוליטית, עד שהגיע למועצת העירייה.

זר לא היה זר בעניני קליטה. הוא הח' ליש לדבר אל העולים בשפה המובנת להם. לדברי אנשי המעברה, אמר להם זר: „מה איכפת לכם? תחתמו על החוזה ואחר כך תסרבו לשלם. אף אחד לא יעזו לזרוק את' כס החוזה.“

ימי החורף המתקרבים אילצו חלק מביני העולים להיכנע; סנוניות ראשונות הופיעו במשרדי עמידר לחתום על החוזה. אולם ברגע בו ביקשו המשתכנים לקבל לידם את מפתחות דירתם, לאחר שעברו את כל מדורי התשלומים, זכו להפתעה גוספת. עמיר' זר הודיעה להם שעליהם תחילה לשלם ל' סוכנות את הוצאות קליטתם, ולפני שיביאו אישור מהסוכנות שכל חובותיהם שולמו לא יקבלו את מפתחות השכון. היה זה הקש ששבר את גב העולים. אנשי המעברה הסתגרו בצריפיהם, סירבו לעזוב. הבלוקונים בשכונת קטמון נשאר ריקים.

הווי מן השטרימל לסטריפ-טיז

ערב ראש השנה, יכול היה כל אזרח ישראלי לאחל לקרוביו וידידיו שנה טובה באחת מ' 4000 צורות שונות. די היה לו ל' גשת לאחד ממאות הדוכנים ועגלות-הרוכלים שצצו בקרנות הרחובות, ולבחור בכרטיס- הברכה המתאים לטעמו: „שנה טובה“ אק' טיביסטי, מסורתי, חקלאית, רומנטית, מ' נייר לבן וצנוע, או מנייר צבעוני ומוזהב - הכל ניתן לבחירתו, מי 30 עד 250 פרוטה. ואמנם, ניצלו אזרחי המדינה שפע זה. הם קיבלו או שלחו לא פחות משבעה מיליון כרטיסי ברכה. השולחים שלחו אותם, וה' מקבלים קיבלו אותם, כדבר מובן מאליו, כמינהג בקודש. רובם היו בחדאי מופתים

* הוצאות קליטתו של כל עולה, כגון מחיר מיטה, שמיכות, כלי הבית, וסידורים ראשונים רשומים בפנקס כל עולה.

איזק שטרן, שהגיעו אמש לשדה התעופה בלוד מניו-יורק.

כתיאור שגרת' זה נפתחה ביום ראשון כתבה שהתפרסמה בארבעה עתוני בוקר, במקום בולט בעמודי החדשות. הכתבה, ש' נשלחה לעתונים בידי המחלקה ליחסי ציבור של התזמורת הפילהרמונית הישראלית, ידעה גם לספר כי „את פני האמנים קיבלו חברי הנהלת התזמורת.“

באותה שעה בה קראו אלפי אזרחי יש' ראל את הידיעה על בואם, ישבו ליאונרד ברנשטיין ואיזק שטרן באחד מבתי המלון של אתונה, גמזו במתינות את קפה הבוקר שלהם. לא היה להם מפני מה למהר: ה' מטוס, בו יצאו ערב קודם לכן מרומא לישראל, חזר לאחר שעת טיסה אחת, כאשר קברניטו הודיע לנוסעים על קילקול באחד המנועים, נחת באתונה.

אולם כל זה לא היה ידוע לעורכי הליה של זר, על-המשמר, למרחב והבוקר. הם ערכו את הביולטיין, שלחו אותו לדפוס. סוכנות עתי'ם, שמתפקידה לכסות את ה' נעשה בשדה-התעופה לוד, מאחר ואף עתון יומי אינו מחויק בו כתב קבוע, לא יכלה גם היא לתקן את הטעות. שני כתביה ה' קבועים בשדה התעופה נמצאו בחופשה.

שיכון ארוכה הדרך לבלוקון

הרחבה שליד צריף בית-הכנסת, במערכת תלפיות בירושלים, המתה מרוב אדם. ה' ידיעה על חיסולה הקרוב של המעברה פש' טה במהירות הבזק. היתה זאת ידיעה מ' שמחת: שהרי איש מן העולים לא היה מעונין בללות חורף נוסף בפחונים הדולפים. עתה ניתנה להם ההזדמנות לעבור לשיכון בלוקונים של חברת עמידר, בשכונת קטמון. אלא שבמהרה התברר למשתכנים כי ה' דרך לשיכון רצופה הפתעות בלתי-יעילות. ההפתעה הראשונה היתה המחיר. נוסף ל' 280 ל"י דמי-מפתח, נקב החוזה בסכום של 28 לירות לחודש שכר-דירה. איש מן העולים לא היה מסוגל להתחייב שיהיה בידו סכום כזה מדי חודש.

בשלושים לירות לחודש אפשר לשכור דירה בת שני חדרים בשכונת האריסטוק' רטיות של ירושלים, כמו רחביה ובית- הכרם. אולם עבור בלוקון זעיר ובלתי-נוח- בקצה העיר היה זה מחיר מוגזם. ההפתעה השנייה התגלתה בצורת חשבון ארוך ומפורט, שהגישה הסוכנות לכל מי שהסכים לעזוב את המעברה. התברר ל' עולים שהם חייבים מאות לירות, על חשבון מסים צירוניים ודמי שימוש במים. למרות שהסוכנות לא שילמה מעולם פרוטה ל' עירייה, על חשבון המים בהם השתמשו ה'

1957 הזמנים המודרניים של הרובה והפצצה האנאטומית, לפי הדוגמאות המפורסמות של צרפת וארצות-הברית. מימין: חייל ישראלי לרגלי חומות העיר העתיקה בירושלים, מלווה איחול

במדינה

איך הושג בכל זאת רוח זה? החסבר היה ששט עד להסליא. בעוד שחברות פרטיות משלמת 8% ויותר ממחזורם תמורת הכספים שהן לוח, הרי שילמה כור רק 2% עד 3% מן המחזור למטרה זו. היא קיבלה את כספיה מידי הממשלה, כנראה לחברה הסתדרותית. המסקנה היבשה: אילו שילמה כור את אותם שיעורי הריבית כמו החברות הפרטיות, היו הפסדיה בשנת 1956 מגיעים לי פחות ל-5% מן המחזור.

עבודה

אדם ושך כלב

עוד לפני שתורן המוקד גמר את הודעתו, ידעו שוטרי הניידת מה עליהם לעשות בבית שברחוב אלנבי 101, תל-אביב. הם הגיעו ללשכת העבודה הכללית, בברו מי מהעומדים בתור הפריע הפעם את הסדר.

אלא שהפעם היה צריך לעצור לא מחוסר-עבודה מתפרע, אלא את דוב ברקוביץ, אחד המזכירים. את פרטי התלונה לא הספיקו השוטרים לרשום מפי המתלונן; הוא כבר נלקח לבית-החולים.

בדי נימוס. צבי כהן, חייל משוחרר מחוסר-עבודה, התייצב אותו בוקר בלשכת העבודה, להחתמת פנקסו. ללא גינוני נימוס, דרש מהמזכיר ברקוביץ לסדר אותו בעבודה מיד. תגובתו של ברקוביץ היתה נוממסת עוד פחות. הוא תפס את כהן בעורפו, גילגל אותו ממדרגות הקומה ה-5 שניה אל קומת הקרקע.

כאשר הובא השבוע התיק בפני בית-המשפט, טען סמל התביעה אריה קוברסקי: "אסור שמזכיר יתיחס בצורה כזו לדורשי העבודה... זוהי עבירה חמורה מאד."

גם השופט יוסף מגורי-כהן סבר כקוברסקי: "נכון שתמיד האשמים הם דהקא מחוסר-עבודה, שמתפרעים בלשכה. הם עושים זאת מתוך מצוקה כלכלית ונפשית. זהו מקרה נדיר שמזכיר לשכה מובא בפני על שתקף מחוסר-עבודה. אני אדאג שמקרה כזה לא יחזור."

פסק-הדין: עשרים לירות קנס או ארבעה ימי-מאסר.

משפט

הרצחת וגם ירשת

שעה אחרי שהרג את אשתו, התייצב סלים שלמה בתחנת המשטרה של פתח-תקוה. "רבנו והיא נהרגה" סיפר לתורן.

סיפורו של שלמה, תושב מעברת עמישב, לא התקבל על דעת החוקרים. עד מהרה התברר כי הגבר בן ה-56 רצח את אשתו, אשתו בת ה-31, ביום קרו, במכת יתר. המניע: הוא חשד בה כי היא בוגדת בו בחברת צעירים ממנו. בית-המשפט קיבל את גירסת התביעה, דן את שלמה ל-14 שנות מאסר.

בבית-הסוהר סיפר שלמה לאסיר שכן מה עשה בשעה שעברה בין זמן הרצח לבין התייצבותו במשטרה: "היו לי אלף מטבעות זהב. רצתי להסתיר אותן."

הצוי לרובצה. אלף המטבעות לא היו רכוש היחיד של משפחת שלמה. נוסף להן השאירה הלה רכוש שהצטבר לערך של כמה אלפי לירות. בני משפחתה הי-ענפה דרשו רכוש זה לעצמם. ביקשו מרשם בית-המשפט להכריז עליהם כעל יורשיה מנוחה, עוד בטרם הורשע בעלה בדיון.

הרשם נענה לבקשתם, הכריז עליהם כיו-רים, לא קיפח גם את הבעל עצמו. סלים שלמה זכה בחצי הרכוש, בהתאם לחוק העזבונות הישראלי, המבוסס על עיקרי חוק התורכי.

אחרי פסק-הדין, בו הורשע סלים, חזרו קרוביה של הלה לפרקליטם יצחק בראי, דרשו ממנו לבקש את שינוי צו-הירושה, למחוק ממנו את הבעל-הרוצה.

סלים עצמו התנגד לבקשה, עמד על זכר תו לרכושה של אשתו. החוק המיושן עמד באופן טכני לזכותו, מאחר שלא היה בו סעיף המדיר רוצחים מירושת קרובותיהם. אולם בראי הסתמך על החוק העברי ה-קדום, שאל השבוע, בבקשה שהגיש לבית-המשפט: "הרצחת וגם ירשת"

אב תחת אב

כבר ביום שבית-המשפט המחוזי בתל-אביב דן את ראובן עכודש לעשר שנות מאסר על הריגת מיכאל אבי-עמרם, היה ברור כי הפרשה רחוקה מסיימה. כאן

השנים נשארה התפוצה הטובה ביותר ל-ציורים המסורתיים של ההוי הדתי.

כאשר ניגשו אורחי ישראל השנה לדוכנים, מצאו שם מיליוני כרטיסים מן השנים הקודמות, עם הנושאים הישנים-נושנים. אולם היו גם כרטיסים חדשים לגמרי, עם נושאים חדשים. בצד רבנים שתקעו בשופרות וחיללו צהיל שצעדו קדימה לשנת שלום והתרח-בות, ניצבו הכרטיסים הרומנטיים של תשי"ח. לא היתה זו רומנטיקה צנועה, מן הסוג של בחור המנסק בחורה המעוטרת במיטב האופנה של הדור הקודם. את ברכות השנה החודשה נשאו הפעם נערות נועזות, תוצרת צרפת, אשר הכתובת העברית הודבקה להן בארץ. את הטובות שאיחלו לשנה החדשה לא הסתירו תחת שום מעטה של לבוש - מסורתי או מתקדם.

דת

גשר הנייר

בבוא המשיח, יעברו הרשעים על גשר של ברזל ויפלו לתוך התהום. ואילו הצדיקים יעברו על גשר של נייר, יגיעו בשלום לארץ-ישראל.

לפי חודשים ביקש הרב יצחק רחמים נסים לנסות את גשר-הנייר. משנודע לו כי בית-החרושת לנייר בחדרה מעסיק פוע-לים יהודיים בשבת (בניקוי מכונות) הוזיר את 40 המו"לים של ספרי-הקודש במדינה שלא לקנות את הנייר שלהם בחדרה.

העובדה שאחד מבצעי המפעל הוא יהודי דתי באמריקה, לא ריככה את זעם הרבנים.

40 הצדיקים מיהרו למלא אחרי ההוראה. מכיחן שהנייר בחוף-לארץ זול יותר מנייר-חרה, עמדו לזכות גם בעולם הזה וגם בעולם הבא.

נס של נסים. אולם רשע אחד עמד כאבן-נגף בדרך. פנחס ספיר אינו גאון בעניני דת, אך בעניני ייבוא ידו נטויה. אמר הוא: "הרבנים לא יכתיבו לי את מדיניות-הייבוא" וציחה על עוזרו שלא לתת רשיונות-ייבוא למו"לים הדתיים.

גשר-הנייר עמד להתמוטט. 40 התכנסו השבוע בביתו של הרב נסים, תבעו ממנו לחולל נס. הרב הבטיח. בישיבה הבאה של הממשלה יקום משה שפירא, שר הדתות, יטיח בפני חברו, איש המסחר והתעשייה, את האשמה שהוא מסייע לחבלה בשבת.

פרשת שטיינברג

הסיכוב השני

במשך תשעה חודשים עיכב היועץ ה-משפטי תיק צנום. שהונח על שולחנו עוד במחצית חודש דצמבר שעבר. היה זה תיקו של זאב שטיינברג, שביקש מחיים כהן ל-התיר לו לתבוע לדין את ס.מ.מ. יוסף זיני-גר, ראש הענף הפלילי במחוז המרכז.

זינגר השחרחר המשופם, בעל חצי-הקרחת וחיתור-הריבור התקף, הפיע כעד-התביעה הראשון במשפטו של זאב שטיינברג. ב-משפט, שהיה מבוסס על תביעה מבוימת, נשבע הקצין הבכיר לשקר, גונגה על כך במפורש על-ידי השופטת מינה שמיר.

בית-דין חוקר של המזה הארצי, בו יש בו חבריו של זינגר כשופטים, מצא אתו צח כשלב. גם היועץ המשפטי אץ להגנת הקצין, הכריז כי "השופטת טעה". בזה חצו מוסדות הממשלה את יריהם מהפרשה.

אך שטיינברג לא ויתר. אם הממשלה לא ראתה כל פסול בהתנהגותו של זינגר, ביקש הוא ליטול על עצמו את מ-לאכת ההוכחה. הוא פירסם מכתב גלוי ליועץ המשפטי (העולם הזה 1034), דרש ממנו להתיר לו לתבוע את זינגר לדין בעצמו, בפני בית-משפט אורחי.

השבוע, אחרי היסוס רב, לא נותרה ל-חיים כהן כל ברירה: הוא נתן לאורח שטיי-נברג את הרשות לפתוח בסיכוב השני במל-המה על גילוי דמותה של צמרת המשטרה.

המשק

ריווח והפסד

המשק ההסתדרותי חבו מאחורי מסך עבה של מספרים מבריקים, אשר קשה מאוד לחזור בעדו. אולם החודש נתפרסמו כמה מספרים, שהטילו אר מסנוחר על המצב. תכרת כור, הבת התשיעית של סול-בונח, הגיעה בשנת 1956 למחזור של 78,8 מיליון ל-י. אך ההוצאות גדלו יותר מן המחזור, ורווחי החברה ירדו ל-3.3%.

שנה טובה לכל הלוקחות מאחלת
חנות הרהיטים המוכרת בהרצל 56

אושיןסקי

בחנות תמצאי ספת פינה מיוחדת המשמשת גם לשינה כסגנון חדש ביותר. חדרי שינה נוחים ואינטימיים. קומפלט חדר אוכל לפי טעמך - והכל בתנאים נוחים.

שרות מקליטי סרט

(TAPE RECORDER)

הרכבת מיקרופונים - הקלטות קול

המומחה: "רדיו דוקטור", תל-אביב. רח' אידלסון 4, טל. 24433

בית הספר לשפות "קדימה"

תל-אביב, בן-יהודה 74, טלפון 20314

נפתחים:

- א) אלופניות לאנגלית ללימוד מרוכז (2 שעות ביום) בהדרכת מורים מעולים מאנגליה.
- ב) קורסים לעברית, אנגלית וצרפתית למבוגרים מכל דרגות הידיעות.
- ג) קבוצות לאנגלית לתלמידי בתי-ספר יסודיים ותיכונים, מתחילים ומתקדמים.

פרטים והרשמה: מ-9:12 לפנה"צ - 9:3 בערב (פרט ליום ו')

המחיר לצרכן: בקבוק 63 ס"ל - 240 פ"ר
בוס (בקיוסק) 100 פרוטה

תובעת אלזי במעולה
שלושה תוחים

כל ישראל

מזון למחשבה

כמויות גדולות של מזון יחסני בישראל הן מטעמי בטחון והן כדי ללחוץ על מחירי המזון. ישראל מקוה לקבל ב"שנה השוטפת עודפי מזון אמריקאים בסך 100 מיליון דולר (לעומת 51 מיליון ב"שלוש השנים האחרונות). בין השאר: 250 אלף טון חיטה, כמות דומה של תירס, 14 אלף טון בשר, 10 אלפים טון חמאה . . . אורז סיני מצליח מאוד באזור החולה. הגיע ליבול דומה לזה המקובל בסין (300 ק"ג לדונאק). בשנה הבאה יוקצו 3000 דונם מאזור החולה לצורך זה . . . עשרים רשתים מדינות הודיעו למשרד המשי פטים הישראלי כי קיבלו את המלצות ועדת המפתח, שנשלחו להן להחזיר דעת. מדינות אלה ציינו כי אינן יכולות לחזות כל דעה, מאחר שאצלן אין כלל בעיה של דמי מפתח. משרד המשפטים, שקיווה להיעזר בנסיגות של ארצות אחרות בניסוח חוק חדש בענין זה, לא החיפש עדיין: נותרו כמה מדינות שלא השיבו . . . שופטי שלום תל-אביב, אשר לפניו הובאו שני פירעלים שהאשמו בתקיפת פועל בלתי-אמריקני, ובנסיגתו להרחיק ככוח ממקום עבודתו, הסיל קנס על השניים, בקובעו כי אין זכות לכל אדם להוריד בכוח פועל ממקום עבודתו . . . ערב ראש השנה הסטו שני דובים מגן החיות בתל-אביב לגן החיות בגאפול. אחד מהם מת בדרך, וועדת חקירה הוקמה לברר את סיבות המותח . . . חידוש בחגיגות העשור יהיו בתי שימוש נידים. בתי-שימוש אלה, המקובלים בארצות גרולות, יועמדו לרשות הקהל ככל מקום של התקהלות המונית.

תזכיר

השר סירבו

שר-התחבורה סירב לקבל לראיון את הרבנים הראשיים של תל-אביב בקשר עם עניני השבת בעיר, זאת גילה עורך ה"עוולט הזה במאמרו "כיסף וכפיח" (תעודת הזח 1041). השבוע נמסר כי שני הרבנים הראשיים פנו בתלונה רשמית בענין זה לראש-הממשלה . . . המאבק בין הלל דן והלל כהן על השלטון בסוגל בונה, שה"עוולט הזה (1029) חשף לפני שלושה חודשים את רצונו ("בית הלל"), הגיע צתה לשיאו בעוד שהלל דן הצליח להיבחר כיושב-ראש ההנהלה, הקפיד פנחס לבון את המינוי, מני סה צתה לארגן מחדש את ההנהלה ולהסיל עליה את שלטן חברת עובדי-הבנתים. הוקפאו כל העסקים שיוזמו על-ידי דן, כי גון רכישת מפעלים חדשים בענף המתכת. עד להכרעה הסופית על השלטון . . . מפעל הדיוקים החדש, שאלת הקמתו על בסיס של תלוקת-שלל מפלגתני ניבא מדור תצפית של העוולט הזה (1038), מתקרב לשלב ביצוע. החברה רכשה שטחים מאדמות ברנע באשקלון, תקים שם את המפעל . . . המכשף חסן יחיא משיכון נהי-נאמן, שעל תעלוליו נכתב בהעוולט הזה (1027), נודן השבוע בתל-אביב לשנתים מאסר, כי עזן הוצאת כספים בטענות שוא מרחל אשרי, לה הבטיח לידים באמצעות כישוף.

קוברסקי, הרעים בקולו באוזני השופט יוסף מגורר-כהן: "הנאשם תקף את השוטרים שניסו לאסור אותו!"

שלושת השוטרים הגברתיים, שלטי גליון האישום הותקפו והוכו בידי הנאשם הנמוך, העידו בזה אחר זה: "הוא תקף אותי ונתן לי מכה בחזה", התלונן אברהם לוי, נהג נידות.

העד הראשון, פועל-הניקיון יצחק שרם סיפר על ההשתלשלות שהביאה למשפט: "הלכתי עם מטאטא על שכמי בחצות, לפני כארבעה חודשים. הנאשם, משה צברי, ניגש אלי ושאל: ככה מטאטאים רחוב?"

צריכים לדעת למאמא. שרם וצברי לא הירבו לדבר, לאחר ששרם הציע לו "טאטא במקומי, בבקשה!" החל צברי ל-הכות אותו. לצעוקותיו של שרם הגיע ל-מקום, המרכז המסחרי הישן בתל-אביב, השוטר שפיק היגה. צברי התנפל גם עליו. הוא היכה גם את השוטר אברהם לרק ש' הוצק למקום לעורה, היכה אחרי-כן גם את נהג הנידות.

"הייתי שיכור. לא ידעתי מה אני עושה".

שעה שרבים מאנשי הגח"ל שבו למולדתם, החליט משה להשתקע בישראל. נרשם פסטר-דנט לספרות אנגלית באוניברסיטה העברית בירושלים.

לפני שנתיים החליט משה לנסוע להשתל-מות באנגליה. אך בסרם יכול היה לקבל היתרי-צואה, היה עליו להציג אישור מהסוכ-נות היהודית כי אינו חייב לה כסף. ואז לתמהונו הסתבר לטודונט כי לחובתו בסדרי הסוכנות רשום סכום של 64 ל"י, דמי נסיעתו מפולין לישראל, לפי תעריף 1948.

משה רתח. "האם חיל הנוסע לחזות חייב לשלם את דמי נסיעתו?" שאל. "ומי ישלם את הוצאות-הנסיעה של אלה המוגחים כיום מתחת למצבות?"

הפקיד לא ידע מה הוא התקונן לגבי מקי-רים כאלה. הוא רק ידע כי אישור למחלקת היתרי-הצואה ינתן רק אחרי תשלום 64 ל"י. בלי-תביעה, נכנע הסטודנט. הוא ישלם את מחצית הסכום, חתם שטריה-חתיכות על 32 הלירות הוותרות.

חשש מפני האמצעים. כאשר חזר משה מהשתלמותו קיבל מכתב רשמי מהסוכ-נות: "אנו מתכבדים להודיעך שבהתאם להת-

יהיה עוד רצח!" הבטיחו השוטרים. כמה חודשים לפני כן, שעה שאברהם עבדו ובנו ראובן עבדו בחלקת הצנונית שלהם, בכפר-סבא, טרצה קטטה בינם לבין אברעמם. הוקן נזקק למות.

ביום מתן פסק-הדין התאספו באולם בית-המשפט רוב בני משפחת הנצח. בראותם את האב ובנו מובלים להפסל הנאשמים, התנפלו עליהם בצחחות היסטוריות, הכו את השוטרים ששמרו עליהם. לולא נקראה תגבורת משטרתית, היו בני אברעמם הנסערים מבצעים משפט-ליניץ' בנאשמים. זכויו של אברהם, וחובו של בנו בהריגה, לא סיפקו את יצר הנקמה של בני הנרצח. הם תבעו דם תחת דם.

הפגיון לייב. משטרת כפר-סבא נקטה באמצעי-היריות, העמידה שומרי-ראש לבני משפחת עבדו. אולם במשך חודש שלם אחרי מתן פסק-הדין לא קרה מאומה; המשמר הוסר. עברו עוד כמה חודשי שמה; ושוב דיבר הפגיון. משטרת כפר-סבא הוועקה למרכז רעננה. שם, על הכביש, חיכתה לה גחיתו של אברהם עבדו, האב שזוכה עדי-ראיה סיפרו כי ראו את עבדו יושב כמה דקות לפני כן בגיץ שלו, כאשר ניגשו אליו שלושת בניו של אברעמם המנוח. המשטרה עצרה מיד את השלושה: בנימיין בן ה'26, נעים בן ה'22, ואחיהם הצעיר בן ה'16.

כאשר הובאו השבוע לחקירתם המוקדמת, בפני שופט השלום חיים בנטל, עמדו לצד האחים שלושה מטובי הפרקליטים במדינה: יעקב הגלר, שמואל תמיר ואריה מרינסקי. משאלותיהם הראשונות של הפרקליטים היה ברור כי השאלה הגדולה, אשר סביבה יתנהל המשפט, תהיה: מי משלושת האחים תקע את הסכין בגבו של עבדו?

חברים מלומדים

מיל שלושת התורחים המשפטיים שהגנו על האחים אברעמם (ראה לעיל) עמדה אשה צעירה וחיננית, עלצלה בתיק הערויות שלפניה. בקול שקט ובטוח הציגה שאלות לסמל המשטרה, שעמד על דוכן העדים. כשסיימה לחקור את הסמל, פינתה ה' שואלת את מקומה לסניגורו של הנאשם הראשון, עורך-הדין יעקב הגלר. "חברתי המלומדת", פתח הפרקליט הוותיק, "בוודאי

שלושת האחים עבדו, נאשמים ברצח * שני הרונים

הצטדק משה צברי בפני השופט, "לא רציתי להכות את השוטרים". לפתע הוסיף: "חזן מזה, שרם באמת לא טיאסא טוב את ה' רחוב!"

פשעים

כרטיס שיחרור

כשראתה מרים שושן, יצאנית בת 19 מרמת-יצחק, כי העסקים במקצועה הולכים ורועים, היא התליטה לשפר את מצבה ה' כלכלי באמצעים חדשים. היא פנתה לציון חמיס, בעל בית-קפה ברמת-גן, שכרה ממנו את אולם הקפה לערב אחר.

הרעיון שעלה במוחה של מרים היה פ' שוט מאוד. היא רצתה לערוך נישף עליו באולם בית-הקפה, להזמין אליו כמה צעירים רמת-גניים, להרחיב על-ידי כך את חוג לקוחותיה. חמיס לא ידע לאיזו מטרה שכ' רה מרים את אולמו.

שותפה של מרים לעסקים, עוד מן ה' ימים בהם עבדה בסמיטאות השטח הגדול, היה אליהו אכבריה, 22, פועל בבית-הקפה של חמיס. יחד עם מרים שכר את האולם, שאל פטיפון מחבר.

בבוקר שלאחר הנישף התברר למרים כי הכנסותיו לא הגיעו לגובה המשוער; כיפה היה ריק כמקום. היא מישכנה את הפטי' סון באחד מבתי העובט.

השבוע החל משפטה של מרים, על גניבת הפטיפון. היא הובאה לבית-המשפט בלתי שוטרת, ישר מבית-הכלא לנשים בנוח תר' צה, שם היא מרצה פסק-דין קודם: שלושה חודשי מאסר בעזן אי-התיצבות לצה"ל.

היא לא הכחישה את האשמה. "היה חסר לי כסף, אז מישכנתי את הפטיפון", הודתה בבטחון. "מה יש? גנבת, או מה?"

גלתה סיבה לעליונותה. "אזרבה, שישלחו אותי לבית-הסוהר! זה ישחרר אותי מללכת לצבאו!"

חייבותך עליון שלם סך 32 לירות, ובמידה ולא תעשה זאת בהקדם ינאלץ לנקוט ב' משה השיב במכתב חריף. אולם בחששו מפני "האמצעים", צירף לאותו מכתב תשלום על-חשבון החוב: לירה אחת. הסוכנות ה' שיבה למכתבו: "אנו מאשרים את קבלת הלירה, וברצוננו להזכיר לך שהגך חייב עדיין שלושים ואחת לירות."

משה כתב מכתב נוסף, דרש את ביטול החוב והחזרת הכסף שהוא כבר שילם. ושוב, למען הבטחון, צירף לירה אחת. התשובה לא איחרה לבוא: " . . . הננו להודיעך שהגך חייב עדיין שלושים לירות."

חשש מפני הסוף. מאז הפכה ההת' כתבות עם הסוכנות תחביבו של משה. אחת לחודש היה מקבל מכתב רשמי, משיב עליו בפירוט טענותיו, ומצרף לירה על החשבון. לפקיד הסוכנות היתה ככלונת בעקשנות גבה לירה אחרי לירה — מבלי להשיב לטענותיו של משה.

הפקיד האלמוני אף נכנס לרוח המישחק, ומכתביו הרשמיים האחרונים נכתבו ב' חרוזים: "אנו מאד מתפלאים/ על התשובה למכתבנו הקודמים / מאחר שלא החזרו כל הסכום / מצפים ליתרת התשלום."

הלירה האחרונה התקרב בעקביות של ברזל, מבלי שמשה יוכה לתשובה לטענותיו. הוא פנה ישר לר' נחום גולדמן, נשיא ההס' פועל תשלום הלירה האחרונה הגיע, אך לא תשובתו של גולדמן. שמוטר, שחשש כי חשבון מוגמר כמוהו כעובדה מיגמרת, ה' איט את קצב התשלום. את הלירה האחרונה החל פורע בשיעורים של חמש פרוטות, בפתקים של תנודות אדום.

השבוע, בהיותו על סף היאוש, החל משה לאסוף מטבעות של פרוטה אחת. מי יודע? אולי בכל זאת יבוטל החוב לפני שתשלום הפרוטה האחרונה?

דרכי חיים

השיכור התקיד

על ספסל-הנאשמים ישב גבר נמוך ו' שגמגמ, בעל עיניים בולטות. התובע, אריה

בנימין עבדו מובא למשפט
שלושה עשורים

הסכים את . . . הצעירה הנידה בראשה חברתו המלומדת של הגלר היתה יעל אלזי, מתמחה במשרדי פרקליט מזון תל-אביב. מחוסר עורכדין בשירות הממשלה הסיל יעקב בראור, פרקליט המחוז, את נטל החקירה המוקדמת של רצח רעננה על שכם הבוגרת של הפקולטה למשפטים בירושלים.

יעל, מלאת בטחון של צברית בת 25, לא התיראה לפני המשפטים המנוסים שהת' ייצבו מולה. "זהו התיק הגדול הראשון שאני מופיעה בו", הודתה. ובתעופה מבט לעבר שלושת חבריה המלומדים, הוסיפה: "ואני מקוה להצליח."

דרכי אדם

הפרוטה האחרונה

משה שמוטר הגיע ארצה כאיש גח"ל, בימי מלחמת העצמאות. כאשר המו הקרבות,

כתב, "העולם הזה", שיצא לשליחות מיוחדת באינה כדי לחקור מבנים את אחת ה

"הייתי ספסר כרטיסי"

כבר לאחר דקות אחדות שמעתי מאלה שצמדו לפני כי הקופאי מוכר רק ארבעה כרטיסים לאיש. הבנתי כי זהו אחד הצעירים שהיא נוקט נגדו, ספסרי-הקולנוע. לא הייתי צריך לשהות זמן רב בתור כדי להבין שהגבלותיו של הקופאי הן ללא תועלת. כמעט כל העומדים בתור לא קנו את הכרטיסים בשביל עצמם. כל מי שניגש לקופה היה דורש ארבעה כרטיסים. של קופאי-משנה אלמוני, שחיכה להם אי שם בקרבת מקום, כדי לקבל את הסחורה שקנו.

במרחק כעשרים איש מאחורי ניצב בחור צעיר לבוש בחולצת-פסים ירוקה, שראשו היה משוח בכמות עצומה של שמן-שערות ריחני. כשנתקלתי במבטו, חשבתי שאני אבוד. אותו בחור היה לפני בתור, עוד לפני שהחלה המהומה. חששתי שהוא עומד להודיע לשוטר כי נדחפתי ונכנסתי לתור שלא במקומו.

במקום לגשת לשוטר, קרץ לי הבחור בעינו השמאלית. הוא לחש משהו לאוזנו של הצעיר שעמד מאחוריו וניגש אלי: "קונה או מוכר?" שאל אותי בשקט מוחית פיו. "מוכר", עניתי לו בבקאות, מבלי להבין למה הוא מתכוון. "אתה חדש?"

סקר אותי בעיניו. "עברתי קודם ביפו?" "אני לא מכיר אותך. אתה רומני?" חקר הצעיר, והוסיף: "אני בשבילך ואתה לא הבנתי בדיוק למה הוא מתכוון. לפני שהספקתי להרהר הרבה, נדחף ה בחור. הגבר שעמד אחרי הקים צעקה. "אני עמדת כאן מקודם. הלכתי לשת הרגיע אותו הבחור. "לא נכון?" שאל אותי. "כן, כן", השבתי. "הוא עמד כא האיש מאחורי השתק. רק אחר כך נודע לי כי זוהי שיטה שלמה ומיוחדת של ספסרי-קולנוע, הפועל

אלה הם שני צדיו של "הזה" פרץ עופר, נ טיסי קולנוע. חותמת, הפרש המחירים. מימני כרטיסים. משמאל: "ו"

"כרטיס אחד?" שאלתי גבר צעיר ששלף את ארנקו לידי, "בבקשה". הוצאתי את הכרטיס מכיסו, לקחתי את הכסף, מניתי אותו ונתתי לגבר את הכרטיס. "מי רוצה שני כרטיסים?" פניתי בשקט לשתי נשים שבאו מולי. הן היו מעוניינות: "בכמה?"

"שלוש וחצי לירות כרטיס, גברת", עניתי בנימוס. "כמה?!" "שלוש וחצי לירות, גברת. זהו סרט ארוך, ארבע שעות, גברת. גיימס דין מציג כאן. זה שמת בהוליווד, המשכתי להסביר באופן מקצועי. הסברי לא נתקבלו על הדעת. הנשים הלפח הלפח כרטיסים זולים יותר. אלי ניגש לקוח אחר: "יש לך כרטיסים?"

"כן, כמה. אתה רוצה? שלוש וחצי לירות כרטיס." הגבר הרחב, חבוש כובעי-מצחיה, שנראה כפועל בבית-חרושה, לא התוכח על המחיר. הוא העיף מבטים לימין ולשמאל, הוציא את ארנקו ונתן לי שטר של חמש לירות. הושטתי לו את העודף ואת הכרטיס. מימני ומשמאל עסקו כעשרה בחורים צעירים בעבודה דימה לשלי. הם היו ספסרי-קולנוע.

★ ★ ★

התחלת המבצע

במשך שלושים יום שעות הייתי ספסר כרטיסים, ליד קולנוע אוריון בתל-אביב. קניתי את הכרטיסים בתור של יום ששי לפני הצהרים, יחד עם עשרות סוכני-ספרות אחרים, ומכרתי אותם כמוצאי-שבת. לפני ההצגה הראשונה, בריחה של יותר מלירה לכרטיס, בממוצע. במשך הזמן, כשקניתי את הכרטיסים ומכרתי אותם, לא הופרעתי בידי המשטרה או בידי בעל הקולנוע, הקופאי או הסדרנים.

עשיתי זאת במסגרת עבודת החקירה של המערכת, לגילוי קבוצת-הספרים הכרטיסי הקולנוע בתל-אביב ושיטות עבודתם. רציתי לבחון על גופי כיצד עובד ספסרי-קולנוע, ואיך הוא מצליח, אם הוא מצליח, לעבור על החוק, ללא הפרעה. הכנת התלבושת והאיפור היתה פשוטה. התלבושת האחידה של כל ספסרי הכרטיסים בתל-אביב הם מכנסים הדוקים וחולצה צבעונית רעשנית.

גם בחירת בית-הקולנוע המתאים לא הייתה בעיה מיוחדת. כמוצאי-שבת עכדה להתקיים הצגת הבכורה התל-אביבית של הסרט האמריקאי הענק. לא היה לנו ספק שגיימס דין הנערץ, אלזבט טיילור היפהפיה, אלפי סוסים ומשאבות-הנפט של טקסאס יעשו את שלהם. והמוני הצופים הנלהבים ימלאו את אולם-הקולנוע ככל מחיר.

מה שהיה ידוע לי ולחברי במערכת היה צריך להיות ידוע גם למשטרה. אולם התברר לי שקציני-המשטרה, בניגוד לחבריהם בעולם כולו, לא שמעו עדיין על גיימס דין ואלזבט טיילור.

★ ★ ★

"אתה בשבירי, אני בשבירי"

במשך חצי בוקר היום הששי שעבר היו כבר למעלה מארבעים איש ליד קופת קולנוע אוריון. הקופה היתה סגורה ושלט מעליה הכריז כי היא תיפתח בשעה 11 בדיוק. רוב העומדים בתור היו צעירים בני 16 עד 20. אחדים היו גם צעירים יותר. למרות שהקופה לא נפתחה עדיין, עסקו כל הנוכחים במריבה בלתי-פוסקת על מקומם בתור. הם דחפו אחד את השני, קיללו איש את רעהו ואפילו פתחו בתגרות פה ושם.

ב-11 היתה הקופה עדיין סגורה. התור הלך וגדל. שוטר בודד ניסה להשגיח על הסדר, הצליח בעזרת כמה דחיפות וצעקות להעמיד איש על מקומו. מדוע לא נפתחה הקופה בהתאם לשלט שעליה? רק אחרי-כך נסתברה לי הסיבה: הכרטיסים איחרו. עשרים דקות לאחר השעה הנקובה על השלט, פתח הקופאי את האשנב. ברגע זה ניתן האות לכל העומדים בתור. הם הסתערו על האשנב החסום בעמודי ברזל מצידו, דרסו את אלה שקדמו להם בתור. השוטר החל להשליט סדר, בעזרת שוטר נוסף שהגיע למקום. בתום המהומה, לאחר שלא פיגרתו אחר האחרים כעצמת דחיפותי, מצאתי את עצמי במרחק של עשרים איש מן הקופה, בשעה שקודם לכן הייתי הארבעים בתור, לפי הערכת.

ארבעה לקוחות שנזקקו לשרותי המקצוע

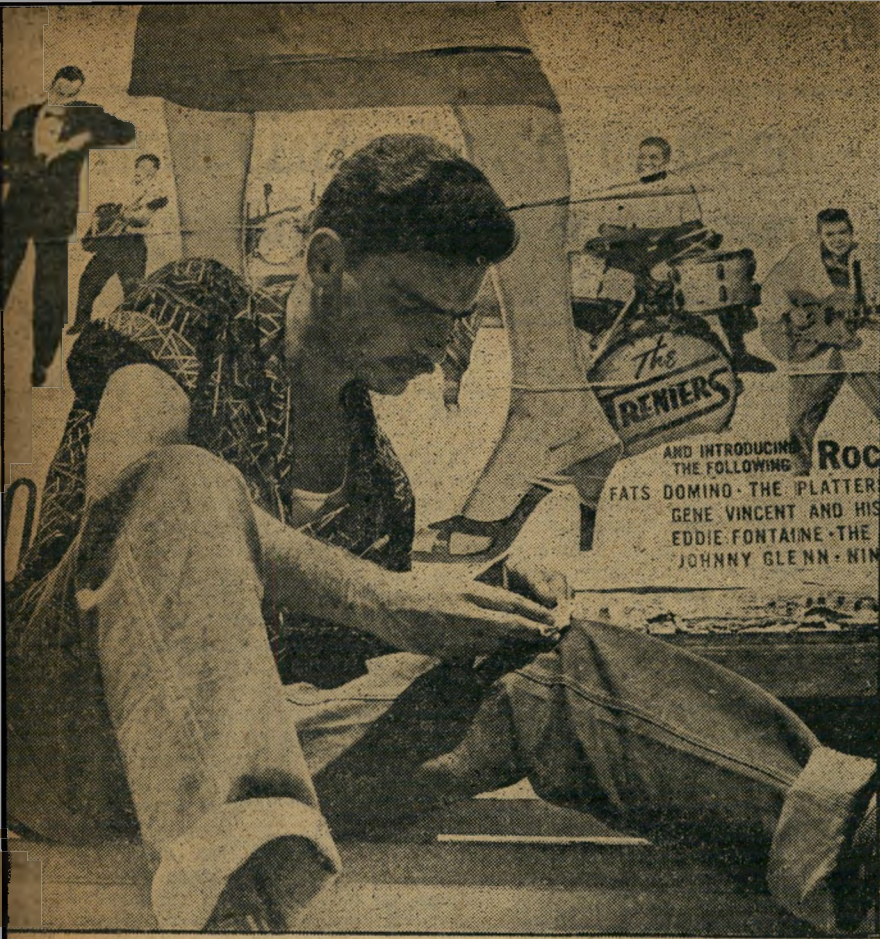
עומד על המקח. יעקב בביוב, לסט ילגומים. לא היה מוכן לשלם מחיר של שלושה לירות. יקר מדי. לקוחה זו ניגשה אלי מעצמו בה אותי לספסר מן המניין. למשמע המחיר -

לקוח טוב. נחום פייר לא שאל הרבה שאלות. הוא ניגש אלי, שילם את המחיר שבקשת, ונכנס להצגה. המחור לא חשוב. בחור זה לא הבחין אותן בתמונה מימין. ניגש אלי לקנות שני

יזת הציבוריות המאירות, מדוח תוצאות:

וי קולנוע!

או בשלוש. כל אחד מהם ניצב במקום אחר בתור. כשהראשון עזב וזקופה, הוא נכנס לפני חברו השני, העומד עדיין בתור, ושניהם יחד הוררים אחרי כן ועומדים בתור לפני חברם השלישי. בצורה זו הם יכולים להשיג מספר גדול של כרטיסים, מבלי לבזבז הרבה זמן, ומבלי להסתכן בכך שהכרטיסים יאולו מן הקופה עד שתורם יגיע בפעם השניה או השלישית.

*** "כל הכרטיסים נמכרו"

שימת הזוגות והשלושות מחסלת את הגבולות של הקופאי. הססרים יכולים למעשה לקנות כל כמות כרטיסים שהם רוצים בה, אלא אם בינתיים אולו הכרטיסים בקופה. קיימת כמובן גם אפשרות אחרת: השוטר, המשוה על התור, או הקופאי, עלולים להביא חוץ בצעיר הקונה את הכרטיסים בפעם השניה. אולם אחרי שקניתי את כרטיסי ב' פעם הראשונה הבנתי כי זוהי רק אפשרות תיאורטית. הקופאי כמעט ואינו יכול לראות את לקוחותיו, ואילו השוטר לא קיבל, כנראה, הוראות לעשות זאת.

טמנתי את ארבעת הכרטיסים הראשונים בכיסי וחזרתי לתור יחד עם ידידי החדש. שינינו יחד נדחקנו לפני חברו של הצעיר, שעמד כבר קרוב לקופה. הסתכלתי בשעון: השעה היתה 12.

הפעם היתה הציפיה קצרה. ניסיתי להתחמק ממבטיו של השוטר שעמד לידי, אבל הוא נראה לי בלתי-מעוניין לחלוטין בפרצופי. התקוממתי לאט-לאט והגעתי שוב לקופה: "ארבעה כרטיסים, בבקשה".

היו לי כבר שמונה כרטיסים. חזרתי לאמצע התור ונדחקתי לפני חברו השלישי של ידידי, שוב התקוממתי לאט, ושוב הגעתי לקופה. ניידת משטרה הסתובבה ברחוב המכבי כמה פעמים, אולם השוטרים לא ירדו ממנה.

בפעם השלישית, כשביקשתי ארבעה כרטיסים, מכר לי הקופאי רק שניים: "אין יותר משניים", הסביר לי. קניתי שני כרטיסים והספקתי להבחין באשנב הקופה שנסגר לאחר כמה דקות. הקופאי תלה שלט: "כל הכרטיסים נמכרו".

71/2 ל"י לשעה

כשיו היה עוד העיקר לפני: המכירה. באתי לקולנוע במוצאי-שבת, כחצי שעה לפני התחלת ההצגה הראשונה. חיפשתי את ידידי מהתור של יום שני. הבחנתי בו, כשהוא מסתורד באחת הפינות עם גבר הדור-לבוש, לקוח כנראה.

לא ידעתי איך להתחיל. העפתי מבט על פני האנשים מסביבי וניסיתי לקבוע מי מהם שוטר בלי מדים ומי סתם צופה שהקדים לבוא. לאט לאט נרגעתי. נוכחתי לדעת שחברי למקצוע מוכרים את כרטיסיהם בגלוי.

העברתי את הכרטיסים מארנקי אל כיס החולצה והתחלתי בעבודה: "מי רוצה כרטיסים?" שאלתי בלחש שני אנשים, שעברו את המדרכה מולי.

עד מהרה הבנתי כי אני יכול להרים את קולי. לא היה לי ממה לפחד. על המדרכה השניה, מולי, ניצב צלם המערכת אריה קרן, מצויד במצלמת-בזק. הוא צילם על ימין ועל שמאל. ניסה לעורר בקהל את הרושם כי הוא מצלם צילומי-החי סתמיים. איש מהקהל לא הבחין כי צילומיו של אריה נעשו חלתיים יותר ברגע בו התחלתי אני, על המדרכה השניה, במשאיומתי עם אחד הלקוחות.

הססרים שמסביבי לא הבחינו בתחילה במתרחש. הם נראו עסוקים בעסקיהם, החליפו עשרות כרטיסים בעשרות שטרות רשרשיים. מאות אנשים נדחקו אל דלת בית-הקולנוע, עשרות אחריהם הסתובבו מסביב לחזית הבית, כשהם מחפשים בעיניהם כרטיסים לקניה.

לאט-לאט הפכו תנועותי לחפזיות יותר. פסקתי מלהסתכל מסביב והתרכזתי במכירת הכרטיסים. במשך רבע שעה הצלחתי להיפטר מכל עשרת הכרטיסים. מכרתי אותם לצעירים ולמבוגרים, לפועל שבא לנוח מעבודת השבוע, לחייל, לזוג צעיר ולזוג מבוגר. רק שניים מהם עמדו אתי על המקת, ניסו להוריד את המחיר.

דקות אחדות לפני תחילת הסרט הרגשתי שחברי למקצוע הורידו את המחירים. הכרטיסים להנעם היו גבוהים בלאו הכי. המחיר הרשמי של הכרטיס הזול ביותר היה 1.125, היקר הגיע לשלוש לירות. את שני הכרטיסים, שקניתי בקופה במחיר שתי ל"י, מכרתי במחיר שתי לירות וחצי.

לפני שנכנסתי לאולם מגיית את רחתי. נוסף לקרן היו בכיסי 15 ל"י, שכר עבודת שעה וחצי ביום ששי בבוקר וחצי שעה במוצאי-שבת. שבע וחצי לירות לשעה, לא רע.

נכנסתי לאולם. בפתח הסתובבו מסביב לחזית הבית, כשהם מחפשים בעיניהם כרטיסים לקניה. בשמאי זוהר, ראש המחלקה הכלכלית של משטרת-ישראל, שנודמן כנראה במקרה לאותה הצגה. במשך כל הזמן שניהלתי את עסקי הבלתי-חוקיים בחוץ עמדו הוא ואשתו מולי, על המדרכה, מבלי שהקצין הגבוה פריע לי במלאכתי.

אני מחזיר כסף

את ההפתעה שמרתי לקוחותי עד להפסקה. ניגשתי לשורה 23, שם היו כמעט כל הקרבנות מרוכזים, ופניתי לראשון בשורה: "אדוני, את הכרטיס שלך בבקשה". הוא הסתכל בי מופתע: "למה?" שאל בתמהון.

"אין לך מה לפחד". הרגעתי אותו. היה נדמה לי כי הוא הכיר אותי וכי הוא מפחד שמא טמנתי לו מלכודת כלשהי. "הסתכל מצדו השני של הכרטיס. מוטבעת עליו חותמת של מערכת העולם הזה. ברצוני להחזיר לך את הכסף".

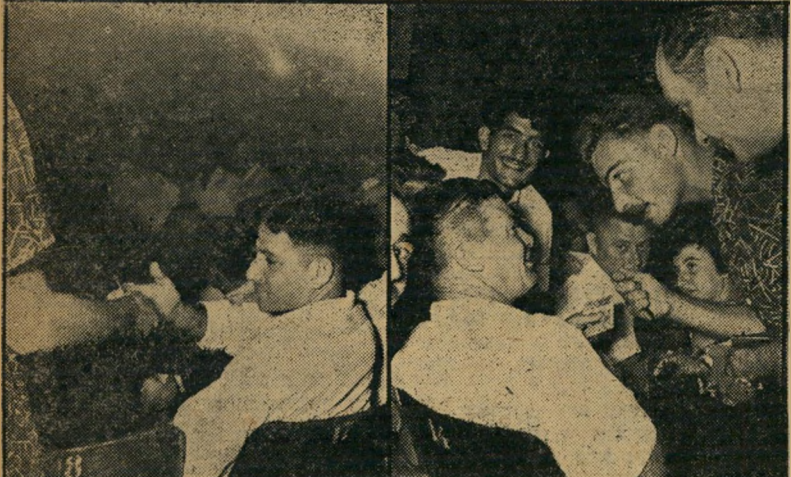
הלקוח נרגע. משה זילבשטר, מסגר, הסביר מדוע קנה כרטיס מספסר: "אני יודע שתמיד אין כרטיסים בקופה. אני רגיל לקנות אצל ספסרים. משלמים לירה יותר ונכנסים לקולנוע". הסביר לי, כאילו זה היה מובן מאליי, ושילשל לכיסו את הכסף שקיבל ממני.

השאר היו מופתעים לא פחות. ברוך המצלמה עורר את תשומת-ליבם של כל יושרי השורה. הם הושיטו לי בזה אחר זה את כרטיסיהם, כשהם ברוקים בהתענינות את חותמת העולם הזה מצידו השני. התעלול מצא חן בעיניהם. הכסף שקיבלו הוסיף להם את הרווח.

כחור צעיר ושחרחר, צבי עובדיה מתל-אביב, ביטא את רחש-ליבם של כל הלקוחות, שנראו מחייכים בעליזות. הוא קם, לחץ את ידי ואמר: "הואלה, אתה גינטלמן. תודה רבה לך". רק לקוח אחד נראה נרגז מאד. לשאלתי מדוע הוא קונה כרטיסים אצל ספסרים, ענה לי בכעס: "מה אתה שואל? אתה הרי מכרת לי את הכרטיס. אל תחשוב שאני ילד. אותי

לא תצליח להכניס לעתון", צעק כשהוא מכסה את פרצופו מפני הצלם. בכל זאת לא דויתר יעקוב בכיפיו, לטש יהלומים, על הכסף שהושטתי לו. עליוזים פחות היו חברי למקצוע, אתם שוחחתי ביום ראשון, ליד הקופה. הם איימו עלי לבל אפרסם את שמותיהם ואת תמונותיהם בעתון: "המשטרה נותנת לנו לעבוד. אתם אל תפריעו לנו!" אמרו לי בכעס, תוך איומים. הרגעתי אותם שאין מטרת פעולתנו להפיל בפח ספסר זה או אחר, אלא לגלות את דרכי-הפעולה של כל ענין הספסרות בכרטיסים. ליד התור שוב הסתובב שוטר אחד. הספסרים קנו כמויות גדולות של כרטיסים, כדי למכור אותם בערב במחיר כפול. הצלחת הסרט מאתמול עודדה אותם להשקיע סכומים גדולים בכסף: "זה משתלם. תזהר לא להפריע לנו", אמרו, והתקדמו בזה אחר זה אל הקופה.

ארבעה שקיבלו את כספק בחזרה

הפתעה. נחום פייר היה מופתע כשניגשתי אליו. הוא רגיל לקנות אצל ספסרי כרטיסים. **מתיחה.** משה זולדשטר חשב תחילה כי אני מותח אותו, שוכנע כשהושטתי את הכסף.

השש. לקוח זה חשש מבילוש-משטרת, מאן להראות לי את הכרטיס שקנה מספסר. **התפעלות.** זאללה אתה גינטלמן. התפעל צבי עובדיה. אמרתי כבר קדיש על הכסף.

שלוש קבוצות השתלטו על הקופות - בעזרתם הסבילה של בעלי בתי הקולנוע

מידוע אתה קונה מספסר

במספר מספיק, ולא מוקדם יותר מאשר שעתים לפני תחילת ההצגה, היתה חופעת הספרות נעלמת מאליה.

הצעדים המשמיים שיש לנקוט בהם, כדי לחסל את המספרות:

- פתיחת שלש קופות בבית קולנוע בינוני, ולפחות ארבע בבית קולנוע גדול.
- חיטול כל משרדי המכירה המוקדמת של כרטיסי קולנוע, וריכוז כל כמות הכרטיסים בקופות עצמן.
- פתיחת כל הקופות רק שעתים לפני תחילת ההצגה, ומכירה רצופה עד להצגה עצמה.

אני לא יכול לעשות כלום נגד הספרים, אמר ביאוש יוסף חיות, קופאי הקולנוע אוריון בתל-אביב, אין לי כל אפשרות לזהות את פרצופי הספרים מבעד לסורג הקופה. כל מה שאני יכול לעשות הוא להקפיד על כך שלא אמכור יותר מארבעה כרטיסים לקונה, כשהסרט המוצג הוא טוב במיוחד. בספרים צריכה לטפל המשטרה.

אולם גם המשטרה היא חדלת אונים, כשכל התנאים האחרים מחוץ להתערבותה הם לטובת הספרים. כל זמן שבעלי בתי הקולנוע לא יחסלו את ההקלות שהם עצמם מעניקים לנגע ציבורי זה, אין כל סיכוי שהחופעה ששמה ספרות בכרטיסי קולנוע תיעלם מקופות הערים הגדולות.

ספסר במקום קופה

מטרה היחידה העומדת בפניהם של בעלי בתי הקולנוע בישראל, היא לדאוג שכל מושבי האולם יהיו מלאים בכל הצגה. לשם כך הם מוכנים לעשות הכל, אפילו אם מעשים אלה יהיו כרוכים בתמיכה בספרים, בניגוד לאינטרסים של קהל הי לקוחות.

אין ספק שמשרדי הכרטיסים הרבים, בכל קרן רחוב בתל-אביב, משרתים היטב מטרה זו. המשרדים מוסיפים כמה מאות פרוטה על מחיר הכרטיס, מבטיחים לדיירי השכור גות הסמוכות למשרד שירות-הזמנות טלפוני, מוכרים בדרך כלל כמעט את כל מלאי הי כרטיסים שברשותם.

קצין העיר, קצין התרבות של המשטרה ועדי העובדים, פועלים בדרך דומה.

בקופה נשארים בדרך כלל הכרטיסים היקרים ביותר. מי שהחליט לבקר בבית הי קולנוע לאחר נעילת משרדי הכרטיסים, נאלץ לעמוד בתור צפוף ובלתי-נוח ליד הקופה היחידה הפתוחה בכל בית-קולנוע, לסכול מיחסו הבלתי-אדיבי של הקופאי הנרגז, לעי זוב את המקום כשבכיסו הכרטיסים לשורה שאינה למתאימה לו.

לא מוצא אף בעיניך, או לך מכאן, צעק קופאי עצבני על לקוח מסכן, הלכות הלך, אחריי באו אחרים שלא היו רגישים כל כך לחוסר-אדיבותו של אדם המקבל משי כורת כדי לשרתם.

הקופאי אינו אשם. ברוב המקרים הוא מוכר כרטיסים להצגה יומית ולשתי הצגות הערב כאחת. מי שניגש לקופה לפני תחילת ההצגה היומית נענה ב"עדיין לא מוכרים לראשונה", ועד שבע בערב יוכה המבקר בהצגה השנייה לתשובה הבלתי אדיבה: "אחר כך, עשכיו אני מוכר לראשונה".

יחס מקיף זה מוכר את יחסם של חנווני תקופה הקיצוב לקוחותיהם בעלי פנסים החלושים. יחס זה היה מוכן אם בישראל היה מספר בתי הקולנוע קטן מהצורך. אולם לאמיתו של דבר המצב הוא הפוך: בתל-אביב עצמה הולכים ומוקמים עתה תשעה בתי-קולנוע חדשים בשעה ששנים נפתחו כבר בחודש האחרון. ההיצע בענף בתי הי קולנוע החל לעלות על הביקוש. למרות זאת נשארו יחסי הגומלין בין בעל בית הקולנוע לצופי-לקוחותיו, בלתי מתאימים למצב החדש.

מספר צופי הקולנוע בישראל הוא, יחסית, הגבוה בעולם. אך עובדה זו אינה משתקפת כלל ועיקר בשירות הראשוני שבעלי בתי הקולנוע חייבים לספק ללקוחותיהם לטובתם הם: גישה ישירה לקופה, ללא תקלות. את מקום הקופאי תופס במקרה זה הור מעלתו הספסר.

לד כזה מרוויח שתיים עד שלש לירות ליום. הספסר נכנס לפעולה רק בערב ההצגה. הוא מבטיח את עצמו בעזרת כמה צעירים, המתמחים בפניות הבית וליד הקופה. מתפי קידם של הצעירים להזהיר את הספסר, על-ידי שריקה או סימן מוסכם אחר. לעתים, כשנדמה לספרים שהמשטרה מתכוננת לעי רוח שריקה, מנהל הספסר את עסקיו באחד ממסדרונות הבתים הסמוכים. הצעירים, הי עוזרים לו, מביאים אליו את הלקוחות. ספסר ממוצע מרויח 10-15 ל"י לערב רגיל, 20-30 ל"י במוצאי-שבת. הכנסות אלה הן הכנסות נטו, לאחר תשלום דמי הטירחת לילדים הקונים. את הכסף מכניס הספסר

הבחור שבמרכזו הוא המוכר. הוא היחיד סבין שלושת חברי הקבוצה שהציע כרטיסים לקהל. הבחור משמאלו עמד בתצפית מן הצד, במקרה שתופיע משטרה. הגבר מימין החזיק את מלאי הכרטיסים ורק כאשר המוכר היה זקוק לכרטיסים נוספים, היו השלושה נפגשים בחצר האחורית.

לכיסו, לאחר עבודה של חצי שעה בממוצע לפני כל הצגה. אין עליו מטה-הכנסה. "בדרך כלל אין שריקות של המשטרה. כשיש, אנחנו מסתדרים", התפאר ספסר צעיר באונוי כתב העולם הזה.

לאמיתו של דבר, אין זה מדויק לומר שהמשטרה אינה עושה דבר. בתל-אביב, למשל, ממונה הסמל יונה סירקיס על חיר ליה למלחמה בספרות. אולם המחסור בכוח אדם וברכב מקשה על עבודת החוליה, שי אינה פועלת כסדרה. סירקיס הצליח אמנם להטיל את מוראו על כנופיות הספרים, אך התנאים האובייקטיביים מונעים ממנו את מילוי תפקידו כיאות.

בעלי בתי הקולנוע, לעומת זאת, אינם עושים מאומה לחיטול הספרות. עמידתם האדישה מן הצד יכולה להתפרש אפילו כשיתוף-פעולה עם כנופיות הצעירים, המוני עימ מהציבור את הביקור בקולנוע במחיריו המקוריים.

הפתרון

ק בדרך אחת ניתן לחסל את הספי סרות בכרטיסי הקולנוע בתל-אביב: קביעת אשנב-קופה במספר מספיק והפעלת בשעות הנכונות. תוצאות התקופה שניהלו כתבי העולם הזה ליד בתי הקולנוע, בתורי הספרים, בין הקופאים ובמשרדי הכרטיסים, מעידות על כך שאילו היו קופות הקולנוע נפתחות

הקבוצה הראשונה היא קבוצת החתיקים. אלה הם אנשים מבוגרים, העוסקים בספרות מזה שנים רבות. הם מאוגדים היטב, שולטים בקטע שבין קולנוע אלנבי לקולנוע מוגרבי, מממנים בעצמם את עסקיהם ומבזבזים את כספם בדרך כלל במשחקי קלפים. פושעים-נידונים, אחרי שהשתחררו מבית-הסוהר, הם חברי הקבוצה השנייה. אלה הם לרוב גנבים או בעלי עבר פלילי אחרים, שאינם רוצים לחזור לחיי הפשע, בוחרים כפרנסה קלה, שגם היא מהווה אמנם עבירה על החוק אולם אינה נחשבת לפשע ממש. המשטרה לא מעוניינת שנחזור להיות פושעי-עם, הסביר אחד הספרים לכתב העולם

חרי יומי-עבודה מייגע אתה רוצה ללכת לקולנוע. בחרת בהצגה שמצאה חן לא רק בעיניך, אלא גם בעיני אלפי אורחים אחרים. ברור לך מראש שלא תמצא כרטיסים. כל אלה נמכרו מומן, לאנשים שהיה להם פנאי לעמוד בתור חצי שעה או שעה, כשאתה היית עסוק בעבודתך. אולם אתה יודע שחשיג כרטיס. מישהו דאג לכך. מישהו זה הוא הספסר. אתה משלם לו לירה עד שתי לירות יותר, ומשיג את מבוקשך. אתה אינך רואה כל פסול בכך. דבר שאין לך ברירה אלא לעשותו, אינו יכול להישאר זמן רב פסול בעיני הציבור.

אתה קונה את הכרטיס. את המחיר הנוסף אתה נוקב על-חשבון העמידה בתור בשעות בלתי-אפשריות. המחיר הנקוב על גבי הי כרטיס, שהושג בקושי רב במשאומתן ארוך בין התאחדות בעלי בתי-הקולנוע לבין הממ"שלה (המרוויחה על הכרטיסים 3 מיליון ל"י לשנה) הוא לגביך תיאורטי בלבד. אולם בצאתך מן הקולנוע, מוטב שתשאל את עצמך: מי בכל זאת גרם לכך שאתה משלם לירות טובות ממשכורתך, כדי לקיים שכבה של ספרים? כדי לברר שאלה זו, יצאה חולית-הקר של העולם הזה לבדוק את שורשי הבעיה, לראיין את הספרים, להפוך את אחד מהבריה לספסר-דוממה. מסקנת החוליה: לספרים יש רק זוג אחד של הורים — בעלי בתי-הקולנוע בכבודם ובעצמם, שמתוך רשלנות ואדישות מוחלטת לתביעות הקהל, יצרו מצב שאין בו מנוס מן הספרות.

לאן הולכים הכרטיסים?

חת התקוות עליהן מתחייב להקפיד כל אורח הפונה בבקשת רשיון להקמת בית קולנוע בישראל, מורה שלכל 400 מושבים בערך, יש לבנות קופה אחת. התקנה היא תקנה והמהנדס הבונה את בית הקולנוע מקפיד עליה. אולם אחרי פתיחת הבית למבקרי, נשארות שתיים מתוך שלש קופות סגורות. מכירת הכרטיסים מתנהלת בקופה אחת בדרך כלל, בבתי קולנוע בני-ימים וקטנים; בשתי קופות, בבתי הקולנוע הגדולים.

את הקופות פותחים בעליהן בימי חול בשעה ארבע אחרי הצהריים. במשך שלוש השעות שנשארו עד תחילת ההצגה הראשונה, משתלשלת כנופית ספרים על התור, רוכשת כמעט את כל הכרטיסים הנולים והבינוניים.

לא כל הכרטיסים נמצאים מלכתחילה בקופת הקולנוע. משרדי הכרטיסים למכירה מוקדמת בתל-אביב מתחילים במכירת כרטיסים כבר בשעה 11 בבוקר, מרכיבים ב"קופותיהם 30 אחוז מכל כמות הכרטיסים של כל בית קולנוע. 15 אחוז מהכרטיסים מופנים לקופת קצין העיר, לחיילים בחופשה, ועשרה אחוזים למומיינים קבועים, לועדי פועלים ולמוסדות.

ועדי הפועלים והמוסדות מקבלים מדי יום כמות קבועה של כרטיסים, כדי להבטיח להבריהם אפשרות ביקור באחד מבתי הקולנוע או התיאטרון, אחת לשבוע. בצורה זו נפתרת כביכול הבעיה הנוצרת על-ידי בעלי בתי הקולנוע, הפותחים את קופותיהם בשעות הנוחות לספרים בלבד, לא לאנשי עבודה.

בקופה נשארים רק 45- אחוזים מכרטיסי כל הצגה. מאלה הולכים 25 אחוזים לכיסו הספרים. לאחר חשבון כזה, אין פלא בכך שבתל-אביב לבד פועלות שבע כנופיות ספרים. המלכות ביניהן את אזורי-הפעולה בהתאם לטרטים המוצגים בכל שבוע בעיר. בדרך כלל, מהחיים הספרים את הביקורת הממוצעת הנכונה ביותר לטיב הסרטים המוצגים. כל מי שמבחין בקבוצה גדולה של ספרים ליד אחד מבתי הקולנוע, יכול להסיק בנקל כי באותו יום מוצג באולם זה סרט שמישכתו היא למעלה מבינונית.

ותיקים ובעלי טקסי

פסרי תל-אביב, למרות מקצועם הי משותף, מתחלקים לשלוש קבוצות אופיי שונות, שמוצאן ועברן שונה.

אנשי המקצוע

הזה: "משום כך היא מרשה לנו לספסר. אם נכונה גירסה זו ואם לא, מהחיים הניר דוניס-לשעבר חלק גדול מציבור הספרים בתל-אביב. בקבוצה השלישית נמצאים רועי הזונות. להם ריב תמיד עם הספרים שאין להם מקור-פרנסה אחר.

מה זה עושה כאן?" הראה ספסר, נידון לשעבר, לעבר בחור מצוחצח שעמד בתור ליד קולנוע אוריון. "הרי יש לו טקסי", "טקסי" הוא הכינוי ליצאנית. בחור שהוא רועה-זונות הוא גם "בעל טקסי" בעולם התחתון בתל-אביב. הספרים שאינם "בעלי טקסי" נלחמים על זכותם לבלעדיות במקצוע, והמשטרה מתערבת לא פעם בתגרות רחוב הפרצות בין שתי כנופיות.

המשטרה אינה מוטיעה

ספרים שיטות עבודה משלהם. למרות איהתערבותה של המשטרה ב"עסקיהם, פרט לסריקות מקריות, הם מקי פידים על שיטות הסחאה ובטחון בעבודה. השיטה המקובלת היא הפרדת הקניה והמי כירה.

את הכרטיסים קונים בדרך כלל ילדים או ספרים צעירים. הם מקבלים כסף מהספסר והוראות לכמות הכרטיסים שעליהם לקנות. הספסר עצמו מחכה להם באחד מבתי הקופה הסמוכים, או באחת השכונות, מונה את הכסף והכרטיסים, משלם לילדים את שכרם.

השם ושאר

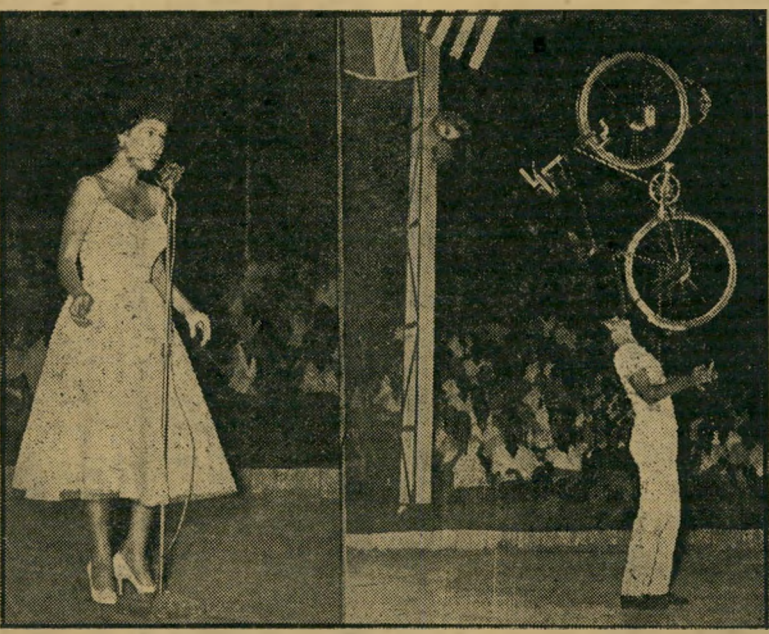
לברכת שנה טובה מקורית זכה הישיש הירושלמי מלכיאל גרינוואלד, מירושל- מי אחר, לו צפוי, כנראה, שנה לא כל כך טובה, ראובן (רומק) גרינוברג, שהאסם מיד אחרי החגים בהסתה למרד, יחד עם הדייר ישראל שייב (ראה במדינה). במודעת ברכה בעתונות אחל רומק לגרינוואלד: "מי יתן ותוכה לראות את מדינתנו מטהרת מירוצחי דהאן, ארלורוב וקסטנר, ומביימי סרובוקציות ומשפטי שקר וכזב, מהמשמי צים המקצועיים מ...טעם" ונותני הלאות לעדי שקר... ההסתחוויות האחרונות נגד הכושים בדרום ארצות-הברית הזכירו לפרקליט המחוז הירושלמי קצוף-השפם, עזרא הריה, מה שקרה לו בשעת ביקור בחאשינגטון. הוא הזמין גברת אמריקאית לבית-קפה, ורק אחרי שבמשך ערב שלם לא ניגש אליהם מלצר, נוכח לדעת כי הגברת הייתה כושת בהירת-עור... כשניסה ל- הסביר מדוע כמהים מנהיגי ישראל לעליה מברית-המועצות, כתב השבועון האמריקאי טייטס בעיות: הדבר גובע מהעובדה שמי- היגים רבים, בנייהם דוד בן-גוריון, הם ילידי רוסיה, ביגיי גולד, כידוע, בפלוונסק, השוכנת בפולין, ליד חרשה... על ימי ילדותו של הנשיא הראשון, חיים ויצמן, סיסר השבוע חוקר, העוסק בחקר חייו של ויצמן: בעירת מולדתו של ויצמן, מוטלה שברוסיה, גרו ארבע משפחות יהודיות. בכל העירה לא היה לאיש שעון-כיס. ויצמן הצעיר ניצל עובדה זו, וכשחזר מלי- מודיו בסניסק ובידו שעון-כיס מזהב, החל מחור אחרי צעירות הכפר, אגב, מעניין כיצד קיבלה עירת-מולדתו של ויצמן שם כל כך יהודי: בימי הפוגרומי חמילניצקי, לפני 300 שנה, היתה במקום עירה קטנה, ש- נהרסה כליל בידי הפורעים. מכל יהודי ה- מקום נשאר בחיים רק יהודי אחד, בשם מוטלה. הוא הקים במקום בית-מדרש, וגויי הסביבה היו אומרים זה לזה: "בוא ניסע למוטלה". כששוקמה העירה, נשאר שמה מוטלה.

קבץ נדבות גלויותיו

כשבת שאחרי ראש השנה סיפר מנהל משרד הכסחון שמעון פרם (פרסומת) פרם באסיפה מטעם מפא"י בכפר-סבא, כי 24 שעות לפני תחילת מבצע סיני כבר ידע בן-גוריון כי ישראל תצטרך להיסוג מהש- טחים שתיכבשו. אמר על כך סגן יושב- ראש הכנסת מסיפת חירות, אריה בן- אליעזר: "מענין רק שלפי דברי בן- גוריון הוא לא ידע על הנסיגה עוד 24 שעות לפני התחלה". ערב ראש השנה ערך הסופר אורי צבי (רחובות הנהר) גרינוברג שיכלולים בדירתו. לידדים שי- באו ותמחה על הרס הקירות, הסביר גיני- ברב: "כשני בדיוק הזמן להיסת מחי- צות". מאיר מרגלית, שחקן תי- אטרון האהל שעבר להבימה, חיסף השבוע בבית-קפה תלאביב את מספר הטלפון של עיריית תלאביב, אחד הנוכחים במקום, שי- ראה אותו מתלבט בחיפושיו, אמר לו את המספר: 4201. השיב מרגלית:

האקרוזבטית שושנה לוי (20), מהמושבה כינרת, הופיעה בערב גילוי הכשרונות של מומו בסידרת תרגילים אקרוזבטיים שלמדו מהסתכלות והוכיחו כי נשקף לה עתיד בשטח זה.

הזמרת צפורה (17/2), היתה אחת מ- המקצועניים בערב החובבים. היא שרה בקפה אריאנה, זוכה שם להצלחה בלתי רגילה.

בידור

מומו הגדול

הקהל מחא כף בקצב, רקע ברגליו. שריקות ושאות פילחו את הלל האויר. נדמה היה שכל הצופים אחוזים בקדחת טירוף. בתוך עמד צעיר שחום, עיוות את פיו בצורות משונות. מתוך גרונו התמלטו שאגות, נא- קות ואנחות. תומורת רעשנית ליותה את מאמציו. כאשר סיים הצעיר את שירו הוא ניצב סח ט רוצוף בכרכו האולם, כשהקהל, סחוט ומשולבה גם הוא, מריע לו ממושכות: "מומו! מומו!"

א-אפשר למצוא את שמו ברשימת אגודת האמנים הישראלים. הוא אינו מופיע ב- קונצרטים ולרוב אורחי הארץ אין הוא מוכר. אף על פי כן מומו הוא ח.ק בלתי- נפרד מהתי הבידור במדינה. מומו הוא ה- אמרגן הבלעדי של צעירי שכונת התקווה וכרם התימנים, המלך הבלתי-מוכר של ה- רוקינרול והקליפסו בישראל.

ש"מה (מימו) יעקובוב הוא מהדורה יש- ראלית של סוף מייד מן - האיש שעשה את עצמו. יליד שכונת-העוני הירושלמית לא למד מימיו, ולא רכש כל השכלה אמ- נותית. אולם תמיד מילאה את ליבו השאיפה להיות משהו בשטח הב דור. ה א היה שר- מע מגנינות גז ומוסיקה לריקודים ברדיו ומעל גבי תקליטים, שר בחוג חבריו, ו- שולח ככתבים למגלי-כשרונות למיניהם. אולם שום מגלה-כשרונות לא גילה את כש- רונו של מומו.

הצלחה - הצלחה - הצלחה.

בכוחות עצמו פתח בית-ספר לנהגות אוטו- נוע. הוא מצא בו את פרנסתו וחיכה ליומו הגדול. היום הגיע לפני שנתיים וחצי, עת ביקרו בארץ ליונאל האמפטון עם תזמרתו. סיפר מומו: "ליונל שיגע אותי. הוא הכניס אותי לקרינה. מאותו יום אמרתי שאני רוצה להיות כמוהו."

האמפטון התלהב מהצעיר שחיקה אותו ונוכח בכל הופעותיו. הוא העלה אותו על הבמה עם תזמרתו, ושאותיו של מומו הפכו לשם דבר. איש לא ידע זאת עדיין, אך באותו רגע נולד אמרגן בישראל. מומו התחיל עם תזמורת גז של חובבים, הופיע במסיבות פרטיות, אך במהרה הגיע למסקנה כי שעשועים הם גם עסק.

כאשר הגיע לישראל סרט הרוקינורול תי- ראשון ראה בו מומו כיצד מא גנים באמרי- קה ג'מבורי של גז. ה א ארגן ג'מבורי כזה בזירהטרון ברמת-גן. לג'מבורי הזמנו תזמורת גז חובבית, שהופיעו חנם. מומו ושותפיו גרפו הון.

מומו ניסה לערוך הופעות דומות בעי- רים אחרות. הוא נחל כשלון חרוץ. נראה כי רק הקל-הת-אביב נלהב למוסיקה. האמרגן הצעיר ידע להתאים את הופעתו לטעם הקהל. כאשר נעשה הקאליפסו פופר- לארי בארץ, אירגן מומו ערב קאליפסו ב- קולנוע ג'ודיות. כאשר נפוצו שירי הסרטים ההודיים, אירגן מומו ערב הודי. מבחינה כל- כלית, אג גם לא מבחינה אמנותית, הצליח מומו בכל אשר עשה.

רעיונו הגדול הבא היה גילוי כשרונות צעירים. לבריו: "הסתובבתי בבתי-קפה ובמייכות, וראיתי שיש לנו בארץ צעירים מוכשרים. נזכרתי איך, כשהייתי צעיר, רציני להופיע. החלטתי לעזור להם."

תכנית בלייב. מומו מפרסם ירדעה על תחרות לגילוי כשרונות. הוא קיבל 400 הצעות של צעירים, מאילת ועד נהריה. רובם ראו את עצמם מוכשרים לש דה, ריקוד ונגינה. רבים כתבו, בפשטות: "אני מתאים להיות שחקן, אני רוצה שתגלה את כשרוני". מתוך אלה בחר מומו 100 איש למבחן. כאשר ערך שבוע שעבר את הופעת-הסיום בזירהטרון, עלו על הבמה 20 חובבים.

היתה זו תוכנית מומונוטוזית מבצעת מר- נויי התזמורת הפילהארמונית חיו בורחים משם ברגע הראשון, א"ל אלפים הצופים ישבו במשך ארבע שעות על כסאותיהם, מחא כף להופעות שמצאו חו בעיניהם, זרקו מטבעות כסף לאלה שאיכזבום.

לחוכנית לא חסר דבר. היה זה ילד ב- גיל שבע, שאמו הכניסה לו בראש שיהיה פאגניני שני, ושניגן ביתנים בחוסר כשרון מחריד ומצחיק; בחר שניגן בעירוף על שיניו; נצר חבי-שיריה שניסה לחקות את רובינא, למרות שלא ראי אותה מעולם; לידה בגיל 10 שחיקה את אה סילבנה מאנינו בריקודיה ברט אנה - אפילו בעלי כשי- רון לא נעדרו.

מימו, זמ- הביט על כל העניין בעיי אבהית גאה, "מה שיש שאל: צ"ד לתת הזדמנות לכולם. אולי אחד מאלף יצליח להיות אמן."

זור" . . . המצאה מקורית לאסוף כספים מצא הרב הראשי של צה"ל, אלוף-משנה שלמה גורן. גורן, השוהה בקנדה, הביא לשם שופר, עליו הוא מספר כי בו תקעו חיילי ישראל על הר סיני בזמן מבצע קדש. גורן הכריז על התחרות לאיסוף כספים בין בתי-הכנסת למען המגבית. בית-הכנסת שיאסוף את הסכום הגדול ביותר יקבל את השופר לתקיעות במוצאי יום כיפור.

אזריקאי במוסקבה

להגנה נלהבת על המשלחת האמריקאית לפסטיבאל הנוער במוסקבה, שגונתה נמ- רצות בארצה על הסכמת חלק מחבריה לבקר בסין הצ'ינג, יצא השבוע הישראלי לשעבר אביב גלבע, שהיגר לארצות- הברית ומשמש שם כסופר של שבועון קול- נועי ישראלי. במכתב ששלח גלבע למע- רכת השבועון האמריקאי טייטס מוסטרסיה, כתב: "הצטרפתי מאוד לקרוא שטייטס סבור כי האמריקאים שנסעו לסיני יצאו למסע מוטעה. הייתי אחד מ-160 האמריקאים שהיו במוסקבה במשך הפסטיבאל, ומעולם לא ראיתי קבוצה משובחת יותר. כולנו הגנו על אמריקה והסברנו אותה לסובייטים ול- אנשים אחרים שתקפו את מדינתנו. לא קר- בלנו שום עזרה מממשלתנו." להתפעלותו הגדולה של גלב ע מברית-המועצות היתה קיימת סיבה ממשית. גלבע בילה ערב נעים עם צעירה אנגליה בגן מוסקבאי, כשלפתע ניגש אליהם שטר רוסי והעיר: "אצלנו לא עושים זאת בגנים." כשגלבע מחה על כך נמרצות, מצא השטר הרוסי פתרון. מאחר שהוא עמד לצאת למחרת היום לחופשה, הוא הציע את זירתו לרשות הווג. . . יש- ראלי אחר, שלא היגר, זכה גם הוא ל- הצלחה גדולה בעקבות הפסטיבאל. זאב חבצלת, הכוריאוגרף והאמן מבית-אלפא, זכה במוסקבה במדליית זהב עבור סרט דר- קומטרי שייצר, נגד חמושה של גרמניה המערבית. השבוע התכונן הצלחת הפלגי- לאיטליה, שם הוא עומד ללמוד בימיו סר- טים אצל הבמאי ויטוריו דה-סיקיה.

הדולין. מתי אלכסטי (21), מפרדס-כץ, הופיע בבמה תרגיו לוליינות, בהם סמך בשיקר על כח לסתו, כפי שמוכיחה התמונה.

ברור שבעיריית תלאביב אי אפשר בלי אפס" . . . בכתבה על רשמיו מהפסטיבאל במוסקבה סיפר הסופר נתן שחם, בנו של הסופר אליעזר שטיינמן, כי בשעת ביקורו בעירה רומית פגש ב קנה ששאלה אותו: "מה שלום וייצמן, ביאליק ואליעזר שטיינמן?" הדברים הגיעו לאוזניו של דר- אבא אחימאיר, שאמר: "אני קובע שי- באותו איוור בו ביקר שחם לא שמעו מעולם לא על וייצמן, לא על ביאליק ולא על שטיינמן. אם שחם סיפר את הסיס- טים שלא ביקר מעולם באותו אי-

פסוקי השבוע

- ד"ר י ישראל (אלדר) שייב, עורך "סולם", אחרי שנודע לו על העמדתו לדין באשמת הסתה למרד: "אני אנצל ברצון כמה מצוינות זו שמספקת לי הממשלה להסברת רעיונותי."
- מנהל משרד הכסחון שמעון פרם, באסיפת מפא"י בכפר-סבא: "עד הקמת המדינה התפתח אצלנו הגב, כדי לשאת רדישות; אחרי הקמת המדינה התפתח אצלנו חזה המסוגל להשיב מנה נגד מנה."
- הזמרת הכושית ארתה קיט, על רדיפות הכושים בעיר ליטל-רוק: "לא תחזקו מדינה חזקה שיש לה נשיא מטומטם כמו איזנוואר!"
- נשיא חסרת-דעות ציוני אמריקה לשעבר, אבא הלל פילבר, בהציגו את נשיא ארצות-הברית לשעבר, הרי טרומן, בפני ועידת ציוני אמריקה: "לי ולנשיא טרומן יש שני דברים משותפים: שנינו הסכנו לסבים לאחרונה, ושנינו הוספנו לפוטוריות שלנו אחרי שפרשנו מתפקידנו."
- סגן מודעת ראש עיריית רמת-גן, שלום זיסמן, האיש שתיכנן לראשונה את מודעת האהל הרשמית של צה"ל, בראותו מודעות נוספות בסגנון צבא התנוח לישראל עומד דום על קברו של...: "הגיע הזמן שצה"ל יעבור כבר לעמידת נוח."
- חבר מערכת "דבר", מיכאל אסף, על יחס הצבור למטרה: "מעוררי לא שמעתי טענות כלפי יושרו האישי או מסירותו הלאומית-צבורית של מפקח המטרה. להסתערות הגדולה עליו גרם לא חוסר כשרון להחזיק מעמד בענייני חקירה מטובכת, אלא חוסר אינטליגנציה!"
- פרופסור ישעיהו ליבוביץ, כתגובה על דברי הרב הראשי יצחק הלוי הרצוג, שהכריז כי המדינה היא אתחלתא וגאולה וקמה בחסות ההשגחה העליונה: "איך לנו שום הצדקה לתלות את קיומנו בהשגחה, כי אין לנו קומוניקציה עם מה שמאחורי הפרגוד, ולא קיבלנו משם שום הודעה שוו ראשית צמיחת גאולתנו."

אחרי האטום, הספורט והבולים, בא תורה של המוסיקה לדבר בשם המדינה

אורימפיאדה שר צלילים

המזרח בצפון העיר, ליד הירקון.
★★★
התזמורת מתארגנת

המנגנים הארץ-ישראליים היו רק מיצוט קטן בין המנגנים שנאספו אותו יום באולם התערוכה. הוברמן זימן לארץ כשבעים מנגנים מכל ארצות אירופה. אחד מאלה, המנגן עד היום בתזמורת והקשיש בין מנגניה, הוא יעקב סורוביץ' (69). סיפר סורוביץ' על פרשת גילגולו אל התזמורת:

"נולדתי בחרשה. מגיל צעיר למדתי נגינה על כלים שונים, בעיקר על כינור. כשסיימתי את לימודי קיבלתי במתנה כינור, תוצרת משוכללת של אחד מגדולי יצרני הכינורות בפולין. לפני 49 שנים התקבלתי לחבר ב' תזמורת הפילהרמונית בחרשה, שם נגינתי במשך 27 שנים רצופות. בתחילת שנת 1935 הגו כמה מוסיקאים

אחרות של ארתור רופין, מי שהיה אחרי כן יושב-ראש הסוכנות היהודית. היא הזמינה את הכנר משה היפנקו להורות ב' קונסרבטוריון, וכבר בשנה הראשונה למדו בו שבועים וחמישה תלמידים ובור ביניהם. כאשר סיים בור את לימודיו בקונסרבטוריון שולמית נסע ללמוד בפראג, אצל מספר מורים ציכיים מפורסמים, חזר לארץ בשנת 1934. כמו לכל כנר מצליח היו גם לבור שאיפות בשטח ההופעה הסוליסטית.

★★★
הזמנה למבחן

מספר בור, המשמש כיום כאחד מ' נציגי הנגנים בהנהלת התזמורת: "ראי תי שבלי מסגרת של תזמורת אין קיום לאמן. אמנם בתוך התזמורת האמן הוא רק בורג קטן ממכונה גדולה, אולם קיים הסיפוק של העשרת חיי התרבות בארץ.

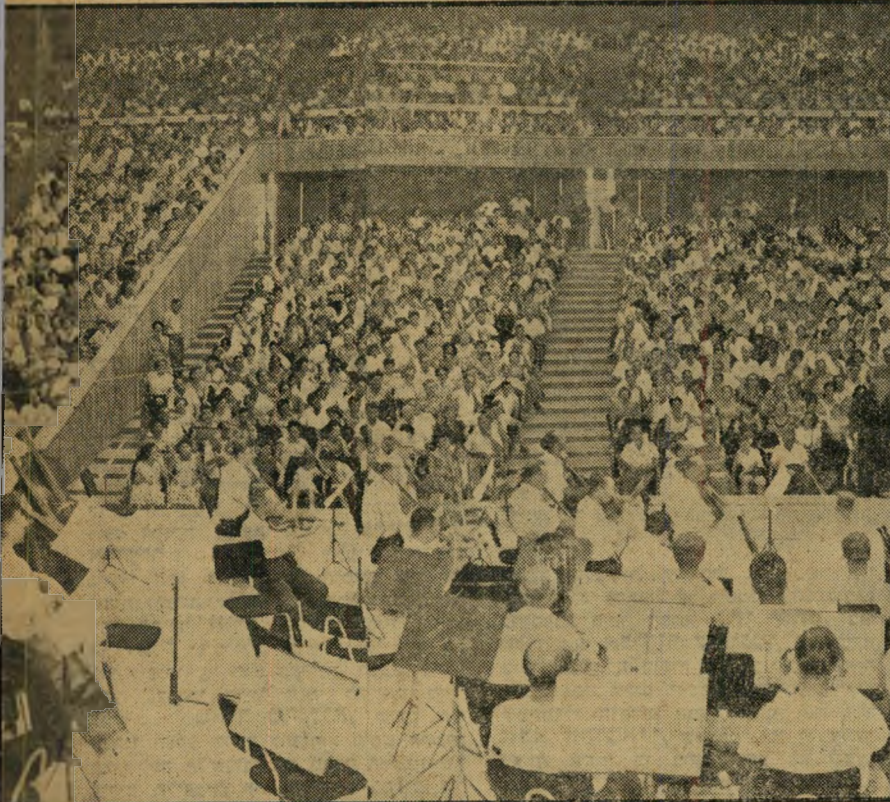
כאחד מלידות השבוע שעבר, דקות מספר לפני חצות, עצרה שירת מכוניות קמנה ליד מבנה ענק ואפל ברחוב ריונגוף בתל-אביב. מתוך אחת המכוניות קפץ אדם בעל קומה ממוצעת וכפוף שיער. הוא זינק בריצה מהירה לעבר המיבנה האפל, כשאחרי משתרכות תריסר דמויות נוספות. תוך דקות ספורות הודלקו כל האורות בבנין היכל התרבות, ליד "בית הבימה". פרדריק מאן, המיליונר האמריקאי שנרב את רבע מיליון הלירות הראשונות להקמת הבנין, בא ישר משרדה פתעפה בלוד אל הבנין שעוד ימים ספורים נותרו לפתיחתו החי נגינת. הוא התרוצץ בין המושבים הכחולים, סויר על כמת העץ הענקית, בדיק כל פרט ופרט בקפדנות באולם ובמסדרונות הרחבים.

הגדולים שקמו אי-פעם בקרב העם היהודי.
★★★
המוסיקה נודדה עם העיר

היכל התרבות, משכן התזמורת ה' החדש, הוא אחד המבנים המשוכללים והמפוארים מסוגו בעולם. כיום נראה רק

לבסוף, אחרי שכל מליון כמעט ונדרמו יאחרי שהעיר הערות אחרונות, לתיקון ל' קויים קטנים, הצהיר מאן: "אני הולך ב' שקט לישון." השיירה הקטנה התפזרה סמוך לשחר. האורות באולם הענק כבו.

הם ודלקו מחדש ביום הרביעי השבוע, כשלושת אלפי נכבדים, כולל כל שרי ה'

בנינים
כך נראה אולם הקונצרטים החדש, בהיכל התרבות המפואר שהוקם בתל-אביב. יכולת הקיבול של האולם היא שלושת אלפים איש. מבנהו המיוחד והחדש מאפשר האזנה מושלמת בכל מקום שהוא. ביציע או בתאים. המושבים באולם מותאמים באופן מיוחד כדי שלא יחרקו ויקימו רעש. האקוסטיקה נבדקה במכשירים מיוחדים.

יהודים בפולין רעיון לעזור לחיי המוסיקה בארץ. קיבלתי הזמנה מהתזמורת שהיתה אז בארץ, לבוא ולסייע להם. באחד הימים קראתי בעתון שהוברמן מתכוון להקים תזמורת סימפונית חדשה בארץ-ישראל. הת-קשרתי עמו והוא הזמין אותי אליו לוינה. "באתי אליו עם תוכנית מוכנה. תוכנית היתה לאסוף כספים בכל רחבי העולם, לשם הקמת בנין ענק לתזמורת בארץ. חשבנו ל' מהם תסייע להחזקת התזמורת. התוכנית מצאה חן בעיניו ונדברנו להיפגש בארץ. "מפולין בלבד באו אז 22 איש; השאר באו מארצות אחרות כמו הולנד, גרמניה, אוסטריה, איטליה. הוברמן ערך להם מבחנים בחוץ-לארץ, במטרה להציל כשרונות יהודים מזרועות החיה הנאצית. אני נתמנית למפקח התזמורת. מאז ועד היום אני משמש בתפי קיד זה. מלבד הנגינה בתזמורת."

לפני קונצרט, לפני חזרה, לפני כל פגישה, אפשר למצוא את יעקב סורוביץ' במקום, שעה שלמה לפני המועד שנקבע. הוא אחי ראי להופעתם של המנגנים, ובמקרה שאחד מהם חולה הוא דואג למלא מקום; הוא המקשר בין ההנהלה לבין התזמורת. לקונצרט פתיחת ההיכל, הבטית, לא יחסר ולא

כבר או היתה קיימת תזמורת בארץ-ישראל. היא לא עמדה על רמה כה גבוהה, אולם היא הספיקה לקהל חובבי-המוסיקה של אותם הימים. קראו לה פרופילהרמונית, ומנצחיה היו מיכאל סאובה ופרידלנדר. מ' פעם לפעם היו אמנים זרים מופיעים לביי קורים קצרים בארץ, קוצרים גלי הצלחה. בור הצטרף לתזמורת הפרופילהרמונית שנתיים בלבד הוא ניגן בה. ב'1936 הגיע לארץ הכנר ברוניסלב הוברמן, אחרי ש' בביקור קודם בארץ נולד בו הרעיון להקים בה תזמורת סימפונית, שתהיה מורכבת מטובי המנגנים היהודיים בעולם. באחד הימים קיבל בור הודעה קצרה ל' הופיע למבחן לפני הוברמן, באולם אוהל שם. הוא עלה על הבמה נרעד ונגרש, ניגן בפני הכנר המהולל את הקונצרטו לכינור של ברהמס. הוברמן ישב ורשם רשימות. בזה אחר זה הופיעו בניני המנגנים הארץ-ישראליים. הוברמן לא התחשב בשום גורם סוציאלי או אנזשי; הוא לא סבל כל הת-ערבות בהחלטותיו. קנה-המידה שלו לבחירת האמנים היה קנה המידה האמנותי. עברו ימים מספר, עד שבור קיבל הודעה לבוא לפגישה הראשונה של אנשי התזמורת החדשה, שטרם נולדה, באחד מאולמי יריד

בחוק
תור ארוך מזדבן ליד משרדי התזמורת הישראלית, לילה שלם לפני תחילת סכירת הכרטיסים לאחד הקונצרטים המיוחדים של התזמורת. תמונה זו, שצול-מה לפני חמש שנים, אופיינית לכל הזמנים. המיניום הקבועים לקונצרטים מונעים מאחרים להצטרף למעגל המאזינים, הולידו את הסיסמה: מכטא (באולם הקונצרטים) ישחרר רק המות.

טבעי הדבר שמדינה בת אוכלוסיה של ק' רוב לשני מיליון נפש תקיים תזמורת פיל-הרמונית, ותקים לה היכל כה מפואר. אך הדבר אינו כה טבעי וברור. אם מדינות עשירות ורבות אוכלוסין מישראל אינן מקיימות תזמורת, גם ברמה נמוכה ארמת התזמורת הישראלית; אם בעיר אמריקאית עשירה כמו דטרויט, שא כלוסיתה עולה על אוכלוסית מדינת ישראל, אין אפשרות כספית להחזיק תזמורת סימפונית; אם ניר-יורק, בת 14 מיליון הנפש, מחזיקה תזמורת גותנת קונצרטים לאותו מספר מאזינים כמו התזמורת הישראלית — הרי שקיומה של זו הוא בבחינת פלא כלכלי ומוסיקלי. בקבוצת הכינורות הראשונים, היושבת משמאל למנצח, יושב הכנר שלמה בור. בור, 41, הוא ליד רוסייה שעלה לארץ ב' 1922 בהיותו ילד. תל-אביב של אותם ה' ימים היתה קטנה ומעוטת אוכלוסין. אולם חיים מוסיקליים כבר שקקו בה. הם נולדו יחד עם תל-אביב העיר. כבר בחודשים ה' ראשונים לקיומה קם בתל-אביב הקונסרב-טוריון הראשון למוסיקה. הוא שכן ברחוב הרצל, במקום בו שוכן כ' יום בנך הלוואה והסכנו, ליד פסי הרכבת. הקימה אותו שולמית רופין, פסנתרנית,

ממשלה וחברי הסגל הדיפלומטי, עשרות אורחים מארצות חוץ, אנשי הסינאט ובתי הנבחרים האמריקאים, ינהרו לטקס הפתיחה ההגיגי של היכל התרבות התל-אביבי. בו יישמע הקונצרט החגיגי של התזמורת הפילהרמונית הישראלית, למענה גבנה. צלילי קונצרטו הקיסר של ביטהובן, ה' רפסודיה לצילו ותזמורת של ארנסט בלך, צליליהם של מנדלסון ונועם שריף, הקומ' פויוטור הישראלי הצעיר, יהדהדו באולם בעל האקוסטיקה המשוכללת. על זוכן ה' המנצחים יעמוד גאון-המוסיקה היהודי-אמרי קאי הצעיר ליאונרד ברנשטיין, כשה' הסוליסטים בקונצרט-גאלה זה יהיו הפסנתרן ארתור רובינשטיין, הכנר איוק שטרן והצי-ליסט פול טורטלייה, הכנר שלוב היסטוריה של גאוני המוסיקה בתקופתנו. המברכים ישימעו מליצות ותשבחות, ה' אמנים יחיו קידה ויקצרו תשואות, הנכבדים יתגנו את המאורע במסיבות קוקטייל ו' הקהל יריע ויצהל. אולם התג האמיתי לא יהיה חגם של אלה. יותר מכל יהיה זה חגם של 82 איש — 79 גברים ושלוש נשים. אלו הן הנשמות מאחורי הצלילים, חברי התזמורת האפורים, הנושאים בעול היום-יומי של אחד המפעלים התרבותיים

הנסין השובב

ילד הפלא של המוסיקה האמריקאית, ליאונרד ברנשטיין, בשעת חזרה עם התזמורת הישראלית. לני הפך לפטרון קבוע של התזמורת, סייר עמה בתקופות הקשות ביותר בירושלים הנצורה ובבאר שבע, יום אחרי כיבושה, ברנשטיין, הידוע בעליוותו ובשובבותו, התחבב ביותר על הקהל הישראלי.

קיסר השרבים

ארתורו טוסקניני, גדול המנצחים בדור זה, בשעת הרי פנת הבכורה של התזמורת הישראלית בשנת 1936, באומי יריד המזרח בתל אביב. טוסקניני, שהיה קשור גם אחרי כן לתזמורת הארץ-ישראלית, סייע להקמתה, כדי להפגין את אהדתו לעם היהודי הנרדף עליידי הנאצים והפאשיסטים.

הגיעה התזמורת לחלק זה, סימן המנצח ל- טורנר כי תורו לנגן. טורנר החל לנשוף - והכלי לא הפיק שום צליל. הוא נשף פעם נוספת - ושוב לא הלך. רק בפעם השלישית הצליח להתחיל לנגן. הסיבה הייתה נעוצה בגריד קטן של חלק, שנדחק אל תוך הפיה. הכל התרחש תוך חלק קטן של שניה, ואיש לא הרגיש בכך. אולם לגבי טורנר, היה זה אסון שלא ישכח.

★ ★ ★

אם ומוסיקאית

ק לפני שש שנים, כשמלאו תזמורת 15 שנה, יצאה לראשונה לשרת הופעות מעבר לים. בסיום מחוץ אל חוף בארצות הברית ערכה התזמורת 54 קונצרטים, ב-40 ערים. כעבור ארבע שנים יצאה התזמורת לסיור בתשע ארצות אירופיות.

יתכן ולגבי רוב חברי התזמורת היתה זו החייה בלתי נשכחת. אולם לאשר ויהודית בורוכוב, הזוג הנשוי היחיד המנגן בתזמורת, היותה נסיעה זו בעיה חמורה. יהודית בורוכוב היא אחת משלוש הנשים המנגנות בתזמורת. היא מנגנת על ויולה.

יהודית היא ילידת הארץ, עשתה את דא שית צעדיה במוסיקה אצל משה הופנקו, ב- קונסרבטוריון שולמית. בעודה ילידה הצטיינה בזמרה. באחד הימים נלקחה לקונצרט של הכנר בילאבסקי, ולא ישנה כל אותה לילה מעצמת החייה. היא החליטה להיות כנרית. כשהתבררה ונסעה למסע לימונים ב- צרפת, החליפה את הכינור בוילה, שציליה מצא חן יותר באוזניה.

יהודית מנהלת בית ומגדלת בנים, ועם זאת ממשיכה לנגן בתזמורת. הנגינה יוצרת בע- יות מיוחדות בבית. בנה הבכור של יהודית, איתמר (סיני) בורוכוב, שנפל בסיני, נגן על צילו. אולם הוא הפסיק את נגינתו מתוך אירצון שהוריו יקבעו את דרך חייו. בנה הצעיר, יורם בן ה-10, אינו מתלהב למוסיקה, משום שלגביו כרוכה הנגינה בזכרונות העדרם של הוריו מהבית.

אומרת יהודית: "מבחינך נראים חיי המוסיקאי מבריקים; אולם מבפנים הם קשים מאוד. אני מרגישה את עצמי אשמה באי-הקדשת כל תשומת הלב לילדי, משום כך איני יוצאת לבלות, כדי לפצותם."

★ ★ ★

פשוט: בית

ה שבוע יתרחש המאורע הגדול בחייהם של שלמה בור, יעקב טורוביץ, אליהו טורנר ויהודית בורוכוב. לגבי העולם החיצוני תסמל פתיחת היכל התרבות את פארו של הגאון היהודי בשטח המוסיקה. לגביהם יהיה זה פשוט בית; בית בו יוכלו להפיק יחד את מיטב הצלילים, להביע את עצמיותם בנגינה, ולתת סורקן לחדות היצירה בעולם הצלילים.

שהיתה או בקרבת אולם אוהל שם. מדי פעם היה בורח עם חבריו מבית-הספר, מאי-זון בחשאי לתזמורת. במיוחד מצאה חן בעיניו נגינת האבוב. באותם הימים היה מחסור במנגנים על כלי נשיפה בארץ. ד"ר באייר, רופא אוזניים מפורסם ומנגן אבוב, החליט ללמד את טורנר הצעיר נגינה על כלי זה.

כשסיים טורנר את בחינות הבגרות, הת- קבל כמנגן אבוב בתזמורת שירות השידור בירושלים, למד אצל מנגן האבוב הראשי של התזמורת ברם בלאז. לפני 11 שנה פנתה אליו הנהלת התזמורת הארץ-ישראלית, ביק- שה ממנו להצטרף למנגינה. טורנר תפס את מקומו של מורהו, ברם בלאז, הפך למנגן אבוב ראשי, בלאז נדחק למנגן אבוב רגיל. האבוב נחשב לאחד הכלים הקשים ביותר לנגינה. אחד הגורמים לכך היא הפיה המיו- דרת של כלי-נשיפה זה, אותה חייב המנגן ליצור בעצמו מקנה-סוף מיוחד. רק אחת מכל עשר פיות שהמנגן יוצר ראויה לשי- מוש, וגם היא מתכלה תוך זמן קצר. כמה שעות ביום מקדיש טורנר ליצור פיות, שעה וחצי נוספת ליום הוא מתרגל. לא פעם מתרחשת גם למנגן בדרגתו תק- לה קטנה. כך, למשל, באחד הקונצרטים, ניגנה התזמורת את הסימפוניה השביעית של בטהובן. באחד החלקים של יצירה זו יש קטע מעבר, בו מנגן האבוב לבדו. כש-

מנגנת את ההימנון המלכותי המצרי ואת התקדה, והאורחים הנכבדים היו מתמלאים הערצה יודותית ליהודי ארץ-ישראל. באחד הקונצרטים הופיע מוסטפא אל-נחאס כאשא, ראש ממשלת מצרים. הוא עמד וקד לעבר הקהל שמחא לו כף, מאוחר יותר עלה המנצח על הבמה. שוב פרץ הקהל ב- תשואות סוערות. אולם נחאס היה סבור שהתשואות מכוננות אליו. הוא קם שוב והשתחנה לקהל.

★ ★ ★

אסון של חצי שניה

ב האולם ביריד המזרח עברה התז- מורת אולם תיאטרון אהל, ומשמ למשכנה האחרון - אולם אוהל שם. אף אחד מ- אולמות אלה לא התאים לתפקידו. בניגוד למוסדות אמנות אחרים בישראל, אחד התזמורת קו ליברלי בנוגע לקבלת חברים חדשים. השיקול היחיד שקבע היה השיקול האמנותי, וכך לא היססה הנהלת התזמורת להחליף מנגנים ותיקים בכשרונות צעירים. דוגמה מוחשית לכך הוא סיפורו של מנגן האבוב הראשי, אליהו טורנר. טורנר, יליד גרמניה בן 37, עלה לארץ בהיותו בן 13. בגרמניה החל ללמוד נגינה על פסנתר. גם בארץ המשיך את לימודיו בבית לוינס, קונסרבטוריון בהדרכתו של מנשה רבינא. הוא למד בגימנסיה בלפור,

יאחר איש מבין חברי התזמורת המאושרים.

★ ★ ★

סיורים במצרים

26 בדצמבר 1936 הרים ארתורו טוסקניני את שרביטו לראשונה, לנצח על התזמורת הארץ-ישראלית. תחת ניצוחו ניגנו חברי התזמורת בחדר-קודש ממש. ל- 35 המנגנים שנשארו בתזמורת מאז אותו תאריך היסטורי, נשארה חתימת קונצרט- הפתיחה החזקה ביותר מכל שנות נגינתם. לפני קונצרט הפתיחה חזר טוסקניני עם התזמורת חמש או שש פעמים, עמד על קיצו של יוד, הקפיד שכל פרט ופרט יהיה כליל השלימות. למרות שכל עם התזמורת הגדולה בעולם היה טוסקניני מתפרץ לא פעם והופך עולמות, עברה נגינת התזמורת הארץ-ישראלית עמו בשקט יחסי.

מיום הפתיחה נכנסה עבודת התזמורת ל- תלם קבוע. סדרות המינגיים לקונצרטים נקנו כולן. בשמונת הימים הראשונים של קונצרטי התזמורת האוינו כחמישה-עשר אלף איש. גדולי המנצחים והסוליסטים של אותם הימים נעתרו להזמנת התזמורת, ותוך זמן קצר החלה זו לערוך קונצרטים במצרים ובלבנון. בשתי מדינות אלה קמו ועדים מיוחדים של שוחרי התזמורת, והופעותיה בקהיר וב- אלכסנדריה היו המאורע החברותי והאמנותי החשוב ביותר של העונה. התזמורת היתה

ברנשטיין (ימין), בחברת הצעיר יוסי שטרן, באילת, לפני ארבע שנים. המנצח התאהב במקום, החליט לקיים השנה קונצרט מיוחד המיועד לתושבי אילת.

דתורו בתל-אביב טוסקניני בחברת ברוניס לב הוברמן, מיסד התז- מורת. אתם נראים אשת טוסקניני והינריך סימון, ממנהלי התזמורת.

עזרה ראשונה

בטער, מצאו חברי הקיבוץ אוסנוע הפוך כשנהגו מוטל מחוסר-הכרה, מיר הרר להעבירו אל הרופא בסעד, גילו אחרי שהחובשת ניקתה את פניו של הפצוע, כי לא היה זה אלא רופא הקיבוץ בעצמו.

★ ★ ★

כלות רעת נשית

בכבאר-שבע, החלנה אשה בת 32 לאבד את עצמה לרעת, שפכה על עצי מה ספירט והציתה אותו, שינתה את דעתה אחרי שהחלה לבקור, הצליחה לכבות את האש.

★ ★ ★

גלים ארוכים

בלונדון, רופה המשטרה אחרי אלמוני ששבר שמשות חלון-ראוה של הנות לרדיו, נמלט כשתחת כל אחת מזרועותיו מכשיר רדיו, לא הצליחה להרביקו.

★ ★ ★

פירצה קוראת לגנב

בתראביב, התלוננה צעירה שבצאתה לרחוב בשמלה בעלת מחשוף עמוק, ביצע צעיר מעשה מגונה בגופה.

★ ★ ★

סטיה קאפיטליסטית

ברחובות, טרצה תיגרה בין חברי הי מפלגה הקומוניסטית לבין אנשי תגור עת החירות, אחרי שהאחרונים שרו בלכתם ברחוב את מנגינת קאליפסו בננה לפי הי מילים: "סטאלין מת, למה מת, מת לאכול בננה."

★ ★ ★

גלים ציהלים

בתראביב, הבחין המאזין אורל אלוני כי לאחר שקריינית גלי צה"ל הכי ריזה על התחלת שידור התוכנית פרצה בצחוק קולני, צילצל לשירות השידור כי בקשה לברר את פשר הצחוק, נענה כי זהו סוד מקצועי.

★ ★ ★

ניפקר וניזכר

בתראביב, אחרי שבטאון הסתדרות הפקידים, שורות, הוציא גליון חגיגי מיוחד בו פירסם בעמוד האחורי איחולי ראשי-השנה לפקידים בצורת קריקטורות, החי רימה ועדת הביקורת של הסתדרות הפקידים את הגליון, מחקה בצבע שחור ציור שהראה מזכירה יושבת על ברכי פקיד, בי תוספת האיחול: "לכל פקיד בכיר, הוציר אה את הגליון לשוק כשמעל המשטח הי שחור הברכה, לכל פקיד - איחולים למי בקשתו."

★ ★ ★

טמום באדמה

באורחי להשיג עבורו רשיון לטחינת קפה, תמורת הלחאה של מאה לירות, שי היתה דרושה לאלמוני לקבורת אמו, נעלם יחד עם הכסף.

★ ★ ★

כלי הפליה גזעית

בירושלים, הגישה ועדת הכספים הי עירונית לאישור העיריה הצעת-חוק, לפיה יהיה כל בעל-חי חייב להחזיק רשיון מיוחד מטעם העיריה.

★ ★ ★

העלמת משקלות

בתראביב, אחרי שמרים המשקלות יצחק ברבר מארצות-הברית התאמץ להרים משקלות באולם בית העם, נגבו אליו מונים את כל המשקלות אחרי ההופעה.

★ ★ ★

לחופה ומששים טובים

בתראביב, נכנס ער-הדין אמיתי הי עובד בשירות הממשלה אל מתחת לי-חופה, ענד את הטבעת לארוסתו ושבר את הכוס, התעלף ברגע שהרב החל להקריא את הכתובה.

מרוצה גרוני

וכן גם אני

תודות

לפילטר

עדן

מעשנים נהנים מסיגריות "עדן" מעל לכל האחרות. על שום טעמן המשובח המופק מעלי טבק מעודנים מאיכות מעולה. עשונן של סיגריות "עדן" הוא קל וחלק סיפק והנאה יהיו מנה חלקן. הטיה המסננת המיוחדת של "עדן" מצננת ומטהרת את העשן. סיגריות "עדן" חיו הראשונה בישראל עם פילטר - הן עדיין המשובחות ביותר.

עדן EDEN

הרהר בדבר ועשנת

סיגרית הפילטר המעולה בישראל

E 105

גואטמלה דרוס=אפריקה הונג=קונג

הן רק שלוש מתוך הארצות הרבות אליהן נשלחים מדי שבוע מינויי החוץ של "העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי. העתון הנקרא ביותר במדינה, המוסר לישראלי בניכר דו"ח נאמן ומלא על כל הנעשה בארץ, בכל שטחי החדשות.

סרטים

על כנפי הרוח

ברד במרחבים (תמר, תל-אביב, ארץ-צות-הברית) הוא סרט שיצרניו, האחים וורנר, מבטיחים טיסה לניו-יורק לאלה מצד-מיו שיענו את התשובה הקולעת ביותר על השאלה: מהו ההישג הגדול, החשוב, או המעניין ביותר בשטח התפתחות התעופה האזרחית?

את ההישג הגדול בשטח זה השיגו, ללא ספק, מפיצי הסרט עצמם. הם הצליחו לקצץ, מתוך 140 דקות על הטיסה הטרנס-אטלנטית הראשונה מניו-יורק לפאריס, 20 דקות שלמות של סרט, הפכו בכך את טיסת-הטיסה ההיסטורית של צ'ארלס לינדברג לחוויה קצרה וכמעט נעימה.

בדור של מטוסי בריטניה, קליעים ביניים וסילונים על-קוליים, קשה להעריך נכונה את מבצעו של טיס הדואר האמריקאי, שחצה את 3600 הקילומטר בזמן של 33 שעות ו-32 דקות, במטוס חרימנועי מושגי המרחק והזמן השתנו במידה כה מבהילה כ-30 השנים שחלפו מאז, עד שאפילו סרט

ג'ין מנספילד
אנא, הגידי לנו כן

טוב, כמו בוד במרחבים, מתקשה להחזיר את הצופה למושגים טרום-סילוניים.

אלוף הפרימוסים. צ'ארלס אוגוסטוס לינדברג, האיש שחולל את המהפכה, לא היה הראשון שניסה לחצות במטוס את האוקיינוס האטלנטי. קדמו לנסיונו של לינדברג נסיונות נפל, שרובם הסתיימו במות הטייסים. הקסם הגדול היה פרס של 25 אלף דולר שהובטח לטיס המצלח הראשון. לינדברג, שבגיל 23 היה אלוף-משנה בחיל האוויר האמריקאי, שימש כטייס דואר וכ-הדרוש בקרקס אירי, הצליח לגייס את ההון משוכלל, קרא לו הרוח של טנש לואיס, ויצא לדרך.

קרוב ליממה חצי שה לינדברג באויר, כשהוא מנותק מכל קשר עם העולם. אחרי שהצליח לנחות בפאריס, ואחרי שהפך ל-גיבור לאומי בארצו ואחד האנשים הפור-סולרים בעולם, כתב לינדברג את סיפורו 33 השעות הנוראות ומה שקדם להן. התרחשויות אלה הצליח הבמאי בילי וילדר (העלות על הכד בנאמנות, כשלינדברג גייס סטיארט) מטוסו ומרחבי האוקיינוס ממלאים כמעט את מחצית הסרט.

גימי סטיארט בן ה-45 מצליח לגלם את דמותו ההססנית וההרפתקנית של לינדברג, כרג, בתחילת שנות העשרים שלה. קרוב לשעה רואה הצופה רק אותו בלבד, והוא אינו מאכזב.

חסיד הנאצים. פרשת לינדברג לא הסתיימה בגמר. טיסתו ההיסטורית, כשם שמסתיים הסרט, החלוץ המשיך לטוס, ערך בשנת 1933 טיסה היסטורית נוספת, במסע של 30 אלף מיל מסביב לאוקיינוס. אולם מיטומנו הנוסף בא לאירדוקאק עקב הישגי טייס. ב-1932 נחטף בנו הקטן של לינדברג

ונרצח, בפרשת-סחיטה שהסעירה את ה-עולם כולו. לינדברג עזב את ארצות-הברית, עבר לאנגליה ומשם לצרפת. ערב מלחמת העולם השנייה סיר לינדברג בגרמניה וברוסיה, פירסם מאמרי-תהילה על המשטר הנאצי, על כי ידע לפתח את כוח התעופה. הוא חזר לארצות-הברית, הפך פוליטיקאי מדרגה שלישית, שתמך ב-בדלנות האמריקאית.

פרשות אלה אינן מועלות בסרט, כך שהצופה מקבל רק את תמונת לינדברג הגיבור, ולא את המשך גילגוליו.

צריחה בתקליט

בעק כורחה אומרת כן (מוגרי, תל-אביב; ארצות-הברית) הוא סיפור אודות הרוקנרול. מבין כל הסרטים שיוצרו על נושא זה, אין ספק שזהו הטוב. שכן, למרות שהוא מעלה על הכד את מיטב להקות הרוקנרול האמריקאיות, ומקשר בין שיר למישגו בעלילה כלשהי, מבצבץ בו לעג עוקצני לכל מה שקרוי תרבות הוורדה המודרנית.

תום יואל הוא אמרגן שיכור שירד מנכסיו. הוא מוזמן על-ידי מלך מכוונות-המשחק לשעבר, המבקש ממנו להפוך את אוהבתו (ג'ין מנספילד) לכוכבת זמר, על מנת שיוכל לשאתה לאשה. ג'ין המסכנה, שאלוהים בירכה בכל מה שאפשר לברך בו אשה, מלבד קול, מעדיפה לגדל ילדים ולבשל, מאשר לשיר. אולם דבר לא עוזר: די בצריחה אחת שלה בתקליט של זמרת מקהלה, כדי להפכה לאהובת הקהל.

כוכב חדש נולד. העסק מסתבך, כשתום מתאהב בג'ין, שרמת משחקה אינה עומדת בשום התאמה ליתרונות גופה. אולם פחדו מפני הגנגסטר-לשעבר דוחף אותו להטביע את אהבתו בכוסות משקה. רק אחרי שתום התמים, בעל הבעת-הפנים ה-עכברית, מצליח להציל את מעבדו ממות בטוח בידי חבורת גנגסטרים יריבה, הוא זוכה בערתו. ואילו מלך מכוונות-המשחק, בעל הקול הצורמני וחסר השמיעה, הופך בן-לילה לכוכב זמר חדש, הנערץ על-ידי ההמונים.

אם בעל כורחה תגיד ג'ין מנספילד כן גם להזמנה לבוא לפתיחת אולם קולנוע תל-אביב החדש, כפי שנמסר מחברת פוקס המאה-העשרים, לא יפריע לה סרט זה. כי למרות אי-אלו חסרונות, יש לה, אחרי הופעה אחת בישראל, קהל מעריצים נלהב. שריקות ההתפעלות הממלאות את אולם מוגרי, כשהיא מופיעה על הכד, מעידות על כך יותר מכל.

תדריך

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם:

- **הענק** (אוריון, תל-אביב) — האפוס של מדינת סקסס, בסרט ענקי, שעיקר חיצינו מכונים נגד רדיפת-הבצע והפליט הילידים המקסיקאים. אליזבט טילור, רוק הדסון, גיימס דין וקרול בייקר.

- **ארם בקרב** (מקסיס, תל-אביב) — כיתת חיל-רגלים אמריקאית בקוריאה, באחד מסרטי המלחמה האנושיים והטובים ביותר שנוצרו. רוברט ריאן, אלדו ריי.

- **איזבלה** (צפון, תל-אביב) — רחקה זקנה נופלת קרבן לחבורת ליצים, המכרימים לה חתן וחתונה, מגלה רק ברגע האחרון כי טמנו לה פת. בטי בלייר בסרט ספרדי מוזעזע באמיתותו האנושית. יצירת מופת.

- **דונייה** (רוך, ירושלים) — דרכה של בת שומר תחנה בערבות רוסיה, אל חיי העושר וההפקר. סיפור של פושקין בהמחזה אוסטריית. משחק נדיר.

- **אש עלי אדמות** (אורנה, ירושלים) — ריטה הייזרס הזקנה מנסה להחדש את עלומיה בסרינידא, בסרט הרפתקאות צבעוני. רוברט מיצ'ם, ג'ק למון.

- **עודם הדממה** (אורה, חיפה) — צלילה מרוממת-רוח למעמקי האוקיינוס, בי-חברת דגת הים ומצלמות הפלא של אייב קוסטו.

- **נרון למוות ברח** (ארמון, חיפה) — נסיונו של קצין צרפתי לברוח מכלא הגסטפו. יצירת מופת ללא כוכבים, פרי רוחו של רוברט ברטון.

- **מלחמה ושלום** (אורדע, רמת-גן) — אודרי הפבורן משגעת את גברי מוסקבה, שעה שאלה, בעזרת הגנרל חורף, מסל-קים את נפוליאון מאדמת רוסיה. הנרי פונדה, מל פרי.

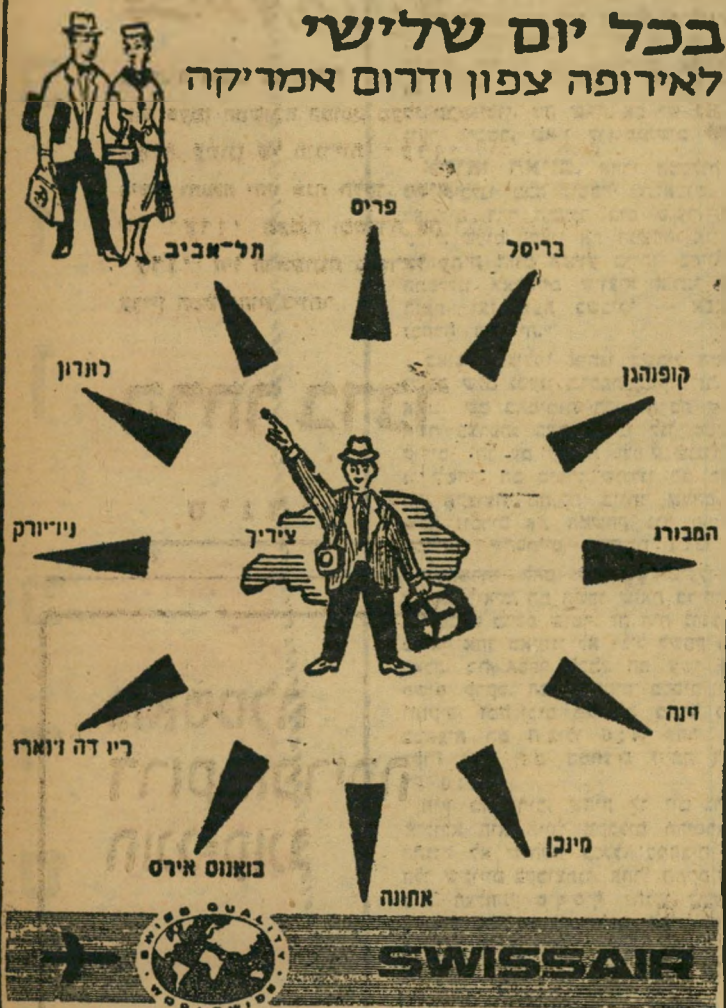
שנה טובה
ומוצלחת
לכל לקוחותינו

ידידינו
ומכרינו

צינקוגרפיה
יונה רינרזונסקי

תל-אביב, רח' פרץ 12, טל. 66548

בכל יום שלישי
לאירופה צפון ודרום אמריקה

הנציגות בישראל, ת"א, רח' אחריהעם 28, טלפון 62167

שהזיהור אותנו כי זה עלול לגרום לסכסוך דיפלומטי, הסתפקנו במתיחות מקומיות.

בקרצ'י, פקיסטאן, הסביר סטלמן, ש' כבר היה כאן, לרביוב כי כאן חוספים אנשים. הוא הסביר שהפתרון היחידי הוא ללכת לכל מקום בוגות. רביוב מת לצאת לבית-שימוש, אולם הוא נזהר היטב ולקח כמלתח את אמנון מזרחי.

המשכנו בטיסה, אשר טיסה לאמריקה היא אפס לעומתה: הצינו את הודו עד בנקוק שבסיאם, שם חסס אותנו גשם קשה. סוף-סוף, אחרי יומיים של טיסה, הגענו למלאיה. שדה-התעופה של סינגפור, בו חתמנו, הוא ממש עצום. תנועת המ' טוסים בו היא כמו תנועת האוטובוסים ברחוב אלנבי. כמה יהודים באו לקבל את פנינו, אבל היינו כל כך עייפים שאפילו החתיכות שהביאו עפס לא הצליחו לעורר אותנו.

קללות בערבית. אחרי שהפסדנו ב' הונג-קונג בשנה שעברה, חשבתי שהכדורגל במזרח הרחוק עומד על רמה אחת עם הכדורגל הישראלי לפחות, אם לא עולה עליו. אחרי המשחק הראשון נגד גבחרת קבוצת סינגפור, אני סבור שכיום אנו עולים על כדורגלי המזרח הרחוק.

יש להם כאן שלוש ליגות לכדורגל, בהן משחקות כששים קבוצות של חובבים.

ישנם כאן מאמנים מאנגליה, ובין הקבוצות משחקים גם אנגלים מיחידות הצבא הי' בריטי החונה במקום. אף אחת מהקבוצות המקומיות לא עזבה את מאלאיה, וביקורי קבוצות זרות נדירים.

את המשחק הראשון שיחקנו במגרש הדומה למגרש באסה בפינ: יש בו זשא די טוב, מקום ל-25 אלף איש ותאורה. התוצאה הסופית של המשחק, 1:4 לטובתנו, אינה משקפת בדיוק את מהלך המשחק. אמ' במחצית הראשונה יכולנו לספוג לפחות עוד שערים בגלל משחקנו הירוד, אולם גם כך יכולנו להרביץ עוד ששה שערים במחצית השנייה. יכולנו פשוט להשי' כיר את חצי המגרש שלנו, במשך כל המחצית הזאת נגע יעקב ויסקר השוער רק פעמיים בכדור.

הקהל במשחק זה היה איום. לפי לקסי' קון הקללות ששמענו בעלתנו על המגרש, הבננו מיד שהם לא כל כך אהדים אותנו. הקללות היו ברובן בערבית, כך שהיה לנו מושג מה הם מאחלים לנו. גוסף לזה, המאלאים צועקים בשעת המשחק בדיוק כמו קופים בג'ונגל. זהו בדיוק הצלל שמתקבל מהצוקות.

במחצית השנייה שמעתי פתאום צעקות איומות מהיציעים, כאילו פרצה שם שריפה. לא הבנתי מה קרה והפניתי את ראשי לאחור. ראיתי שנזכרו להעלות על התורן את דגל ישראל. במשך חמש דקות רצופות היו שאגות וקריאות-יבו. היחידים שמחאו לנו כך היו כמה עשרות לבנים, קצינים בריטיים ונשותיהם, וכמה אירופאים סתם.

גן חיות הופשי. בין הנשים שישבו ביציע היו כמה ישראליות, הנשואות ל' קצינים בריטיים. רובן התביישו להתראות עמנו. אולם שתיים מהן התגברו על הי' בושה, ובאו לבקרנו אחרי המשחק. אחת היא מפתח-תקוה, שהחברה מכירים אותה די טוב, לאו דווקא בצורה חיובית כל כך. השניה היא מחיפה.

יהודי אחר שלא התבייש לבוא אלינו, וששמעו הגיע כבר לארץ, הוא דוד מרשל, ראש המיניסטרים לשעבר. אחרי שניצחנו במשחק השני נגד גבחרת סינגפור 2:1, בו הצליחנו לתקן קצת את הרושם הרע שעשינו במשחק הראשון למרות ניצחוננו בהפרש גבוה, הזמין אותנו דוד מרשל למסיבה בביתו.

נסענו ליולה הגדהרת שלו ובייליו ערב שלא ישבח. אכלנו ורקדנו כמו שצריך. המלצרים הסינים עברו קשה מאוד אותו ערב כדי להשיב את החברה במטעמי הי' אונס המקומיים, ואילו אנחנו הצליחנו שוב לשבות את לב כל הנוכחים בשיירי מולדת. יש לציין שבמסיבה זו היה המין המלאי החלש מיוצג באופן הולם, ובין הפצצות בלטה ביותר דוקא בתו של הרב הירש בסינגפור.

מה שהשאר עלינו את הרושם הגדול ביותר בסינגפור היה דוקא גן-החיות הי' מקומי. זהו גן-החיות היפה ביותר שראיתי. מאות החיות שבו אינן כלואות בסגורים, אתה יכול לטייל בגן, ללטף את האריות, לשבת על הנמרים, לזרוק אבנים על הי' פילים, להסתכל מאחורי זנבם של הטחוסים, מבלי שיאונה לך כל רע. אה, כן, שכחתי לציין שכל החיות בגן הזה הן מאבן.

עצבני ופשוט אי-אפשר להכיר בו את זה מאמן השקט ביותר שהיה בארץ. בכל אופן הוא החליט לא לחזור לארץ, וכשאנו נחזור הוא יטוס קצת ליוגוסלביה לנוח אחרי הכלונות.

הסקוטים גמרו איתנו באותו יום 5:2, תור צאה המוכיחה שכל האגדות כאילו הסקוטים הם קמצנים אינן נכונות.

האירים לא נורמלים. אחרי המישחק בגלוגו טסנו מסקוטלנד לאירלנד. שוב ערכו לנו קבלת פנים נהדרת בדובלין. באותו יום היה מישחק כדורגל נהדר, אבל לא שלנו. זה היה מישחק בין גבחרות סקוטלנד ואיר' לנו.

לפני המישחק שלנו קראתי בעתונים שי' הפועל תל-אביב הוא המנצ'סטר יונייטד של ישראל. כנראה שהם לא נורמלים. שיחקנו את אחד המישחקים הגרועים בסיבוב-שלנו. הכי מסכן שוב היה יאזובניצ'ק, הוא לא יכול היה להסתכל בפנים של המלחים שלנו.

החברה כבר שינו את שם הקבוצה מה' פועל להרמא'ים. כלומר, קבוצה המרמה את הקהל. אנחנו ממשכים לאנגליה, לשחק נגד ארטנו ושם בטח מחכות לנו תוצאות גבו' הות (10:2 לטובת ארטנו). אני לא רואה

מאמן יאזובניצ'ק
איוואן האיום

שום נצחון באופס. אולי מהמפל'ות ילמדו האחראים שלא מספיק לארגן תחרויות, צריך גם לארגן שחקנים שידעו לשחק.

נצחון וקללות בסינגפור

על מפעה של קבוצת הכדורגל הפועל פתח-תקוה במזרח הרחוק, מספר שיחי "העידם הזה" המ' לווה את הקבוצה במסעה:

עזבנו את קופנהגן, אחרי שהשארנו שם כמה לכבות שבורים, ואחרי שקופנהגן השאירה לנו חוויה שלא נשכחנה. בדרך עשינו חניות בהמבורג, ובציריך. ברומא כבר הורדנו את המעילים ופגשנו את המשלחת הקנדית למכביה. באתונה קיבלנו בסעם הראשונה עתוננים מהארץ ואמרנו שנה טובה לאירופה.

טסנו מעל בירות ומשק. טוב שלמטה לא ידעו מי נמצא באווירן, אחרת היינו כדאי נלקחים לשחק נגד גבחרת בית' הסוהר של דמשק. החום התחיל לעשות צרות. החברה התפשטו והיועיו, התגעגעו לימים הטובים בדגיה.

חנינו בשרה התעופה של עבדן, עיר הנפט האיראנית. מקום מתורבן, לכולן כמו במובלה עירונית, וריח כמו על שפת הים של תל-אביב.

עברו עוד חמש שעות טיסה, עד הגיענו לקראצ'י. עמנו במטוס נמצאו כמה אנשי' עסק רוסיים. שנסעו לעשות עסקים ביפאן. החברה ניסו קצת למתוח אותם, אבל אחרי

מסעות

הסקוטים קמצנים?

על מפע ההפסדים שי כדורגל לנו הפועל תל-אביב באירופה, כותב שייע גלור, שצורף לקבוצה:

אני בטוח שאחרי הרשימה הזאת, לא רק הפועל תל-אביב אלא אף קבוצת כדור' רגל אחרת, לא תיקח אותי איתה לחוץ' לארץ.

אבל זה כבר לא משנה לי. אחרי מסע כזה של מסלות וכשלונות, יותר כדאי לי' שבת בארץ. ואם אני מגיע כבר למצב שבו אני צריך למתוח ביק'רת, האמינו לי שי' אני עושה את זה בלב כואב ולא בשמחה גדולה.

אחרי שהפסדנו לקבוצת ערי-השדה ב' צרפת, נסענו קצת לפאריס כדי לשחק נגד הקבוצה המפורסמת רסינג. תרשו לי לומר שעצם העליה למשחק נגדם היתה פשוט חוצפה. רוב הקבוצות הבאות לשחק ב' צרפת, כמו קבוצת הנוכב האדום מיוגוס' לביה, משחקות נגד קבוצות מליגות נמו' כות. ואילו לנו סידרו מארגני המסע עולי' חקים רק נגד קבוצת ליגה א'.

הפעם עלינו לשחק אחרי שנשבטנו לי' עצמנו ולמאמן שמה שלא יהיה, נצא בכבוד מהמשחק. לפני זה ערכו לנו סיורים בכל המקומות המפורסמים של פאריס, החל מ' בית האינבלידים שם הראו לנו את נפוליאון בקבר, ועד המולין רוז' והפולי ברז'ר. 6000 הצופים שנכחו במשחק היו ברובם יהודים, והם רצו מאוד שנצח. אבל זה בלבד אינו מספיק. כבר ברבע השעה הי' ראשון הבוליה רסינג 0:3. הננה כזו חלי' שמה, כמו של הפועל תל-אביב, לא ראיתי מזמן. מה זה גולים? החלוצים של היריב פשוט נכנסו עם הכדור לשער של תורורוב. במי'חד היה חלש בהנהיגה מיכאל כהן, שי' נתן לצרפתים לעשות מה שהם רוצים.

לא עזר לנו אפילו ההסבר שהסברנו לי' שחקנים הצרפתיים, שבעצם אותנו יודים ונלחמנו יחד. המשחק נסתיים בת צאה 5:2. בזה נגמר הסיור בצרפת שהיה כשלון מב' חינה ספורטאית, ומוצלח מאוד מבחינת הביילוי והארגון.

אני חושב שבמקום לשלוח קבוצות כדור' רגל לצרפת צריך לשלוח את נציג ההת' אחדות, שיראה איך מעורדים ספורט. ליד כל מגרש יש לצרפתים לפחות חמישה מגרשי אימון. מה שווה אם יש לנו בארץ נוער מוכשר, שאין לו מגרשים להתאמן?

איוואן האיום. אחרי המפלות בצר' פת קיבלנו מכה נוספת מה-אנש. עברנו לאנגליה דרך התעלה בים ס' ער, ובמשך שלוש שעות הקאנו את הנשמה. אני חושב שזה היה היום הגרוע ביותר בחיי. כולנו התפללנו אלוהים שיוציא אתנו מהצרה הזאת, ואז ננצח בשבילו — אפילו את גבחרת הונגריה.

באנגליה צילמו אותנו בשביל הסלבוניה, ולילה שלם נסענו ברכבת לסקוטלנד. קיבלו אותנו שם בחמימות רבה, הרבה יותר מ' אשר בצרפת. בערב ערכו לנו מסיבת-ירי' קודים, יחד עם קבוצת סליט' שנגדה עמד' נו לשחק. הם סיפרו שנגדנו הם מעמידים את הקבוצה הח'קה ביותר שלהם, מפני שהם זוכרים את המשחק נגד הפועל ב' אמריקה, שהסתיים בניצחונם 2:1.

כשאמרתי להם שמספיק שיעלו נגדנו את המילואים, הם חשבו שזאת בדיחה. עלי' נו למגרש בגשם שוטף. זה היה גרוע מאוד, כי אף אחד מאיתנו לא רגיל לשחק בתנאים כאלה. מה אספר לכם? הם עשו מאיתנו פשוט קרקס. הם משחקים בססים אר כיים וחזקים, ומת'ינים מקומות בקצב מסחרר. במחצית הם הילו 0:4, אחרי שחמש דקות לפני תום המחצית היתה התוצאה רק 0:1.

תוך מחודורוב, שהיה לו יום גדול, וי' אילולא הוא היינו מקבלים תריסר גולים, ההגנה לא שיקה בכלל. במחצית השניה חלו שינויים בקבוצתנו. אחרי התקפית רצור' פית הצלחתי סוף-סוף להגיע לשער של סליט'ס; אבל המגן שלהם חסם בפני את הדרך. השופט פסק מכת 11 ובלוט הבקיע את השער. מיד אחרי זאת הכניס ריונבאום את השער השני.

לפתע קיבל המאמן יאזובניצ'ק התקפת עצבים, וזרק אותי ואת מציל' מהמגרש, בלי שום סיבה. בכלל, איחון יאזובניצ'ק השי' תנה מאוד במשך המסע הזה. כיראה שי' דהפסדים הקבועים השיב'עו עליו, והוא ת שש שיפטידי את מקום עבודתו. הוא רותח וי'

כיוונו
וכיוונו!

**בנה דיסקונט
לישראל
בע"מ**

אכתה דוק ארותי

תודה לכל אלה ששלחו לי ברכות שנה טובה גם לכם. תשובה ניצחת לאלה הטוענים כי מדור זה הוא חדיסטי, היא מודעתו של דוד מילבסקי מרחוב ריינס 7, חולון: "תל'אביבי בן 23, המתעתד להיות מלחין, מוכן להתקשר עם צעיר המתעתד להיות משורר, על מנת ליצור ביחד שירים שיהיו מקוריים ומרנינים."

אגודת מכרסמי הזמן

מכתבו של (1043/65) הגיע אלי, לתמהוני הרב, בלחית מכתב רשמי של הממונה על יחסי ציבור, מערכת הבטחון, בו מבטיח לי רס"ן נפתלי לויך כי אין התנגדות מצדם לפרסום המכתב. תודה רבה, אני מפרסמת אותו בזה כמעט בשלמותו. "פתחי נא את ספר ההיסטוריה החדש ביותר שברשותך, וחפשי את האפוס "סיני". בקטע על "זקנים ובעליהם", תוכלי לקרוא עלינו בין השיטין כעל אריות ושמשונים. אך כל זה בבחינת איליפאת — מאת. כיום הפכנו למה שנקרא עכברי קחים. מאי משמע עכברי? מפני שמרוב שיעמום או מכרסמים את הזמן הסמיך שאינו מתקדם. "לאחר שנוכחנו כי אכן זורחת השמש מעל אותה עמדה, וכעבור זמן קצוב — שוקעת מעבר לאותה גבעה עצמה, היתה החלטתנו פה אחד: יש לפעול. אך זה עוד לא הכל. עוד זמן רב המשיך סרר יומנו "כתיקונו": כל היום שוכבים על הגב ומת' כסים בבטן, עד שמקבלים יבלות ואז מת' הפכים על הצד, וממשיכים לישון. ואף זה, רק במקרה שאין בילוי לאותו לילה, דבר גריר מאד. בדרך כלל אנו חיים במשטר של קייטנה: ישנים בחיק הטבע, על חולות המולדת הרכים, נושמים אחר צה עד להת' פקע, ומרוב אושר פשוט איננו יכולים לישון, ואז יוצאים לטוח במקביל לגבול... "עוד שהגיעו מים עד נפש, ואת הזמן סמך איאפשר היה לחתוך אפילו בסכין — גמלה בנו ההחלטה לכתוב לך. כאשר לעצם המכתב: אני סטודנט, אני גבוה, אני יפה, אני משכיל, אני אוהב מוסיקה, ספרים, תירס ואסטרונומיה, אני מתעניין בתורת האטום ובמין וכו'. גודש. לא, כך לא נכתוב.

אם כן, כיון שמשפיים לי מפקדי 25 שעות ביממה — (את השעה ה-25 תשיג לך מתחת לאדמה — העיקר שתהיה לך) — כי הרובה — את יודעת, זה הדגוף המפונק שיש לנקותו ולמרקו כמו, בדיוק כמו ש' אומר המפקד: כמו אשה. ואז גולד הרעיון: להתקשר באמצעותך עם בנות המין הרכי רוכי, למען תבהרנה מעט את קדור עוני השיעמום הרובצים עלינו.

"כך כן, כיון שנגיעים ללימוד כלי נשק מעניין ונדיר, שרק מספר מצומצם ממנו עוד נשאר בתקו, ועוד פחות מזה — מופעל לעיני הציבור הרחב. שימו לב: פטנט יש' ראלי, תוצרת חיפה, שנת ייצור 1937, אורך — 175, משקל — בינוני. ניוון ממחסנית עגולה מוסחית תחת מעטה חום-שטני, תח' מושט מגוחת בקוטר של 12 שנות לימוד, יורה הזומר בשוטפת, וכל היתר בכבודת. נוה לתפעול במצבים רבים... אלה הן מעלות הכלי. לכלל נשק אנושי, גם במקרה הנדון — חסרונות. אך אלולא החסרונות — איך יהיה נופל האור על היתרונות? באשר לנשק המבוקש עבורנו, עליו לשאת את התכונות: תחמושת עשירה ומגוחת, צווי שתהא הפיגורה כשל בקבוק סמפו. "ולעת עתה לא נותר אלא להכות ולהי' חכה מה אמת יש בתקחת הרבות שתולים בך כה רבים... בשם אגודת מכרסמי הזמן —"

שלוש דק, סאגאן

פרנסואז סאגאן עשתה זאת טוב. ספרה השלישי, בעוד חודש, בעוד שנה, יצא החודש לאור ב' 200.000 טופס. פרנסואז בת ה-22, הנחשבת עתה לכוהנת הגדולה של האינטלקטואלים הצעירים בצר' פת, לא כתבה הפעם בגוף ראשון. הפעם בחרה לעצמה שורה של גיבורים, כשהמכנה המשותף שלהם הוא השיעמום. הליאות, העייפות ושוב השיעמום. מרוב שיעמום כותבים גיבוריה פרס

"אז תשמעי רותי, הלב שלי עוד לא נשבר אלא שפשוט מתחשק לי להתכתב עם מישהו. לא חשוב אם הוא נחמד או עקום, גבוה או נמוך, בלונדי או שחרחר — העיקר שידע לכתוב על נושאים מעניינים — בין המעניינים אותי או אותו — בצורה מעניינת, וזה הכל.

"על עצמי לא אומר הרבה: רק זה שאני בת 20, מתעניינת בעיקר בספרות, אחר-כך באים לא לפי סדר, מוסיקה, תיאטרון וקול' נוע, ספורט וטיוולים ושאר ירקות. אם אני נחמדה לא, לא אומר, כי כל מה שאני רוצה זה להתכתב. או מה זה מפריע איך אני נראית?"

נכון, (1043/86).

- השחרזדה לרימסקי-קורסקוב
- הסימפוניה בדו מינור לצ'אר פראנק
- הבולרו של ראול
- העולם החדש של דבורצ'אק
- היום פנויה התשיעית של בטהובן

נערת השבוע

נערה זו אתם עתידים עוד לראות. ר' גמ לשמוע. זוהי גאולה נועי, תגליתו של ברלינסקי מה-סמבטיון. אני לא רוצה להשוות, אבל היא נתגלתה הודות לי. אחרי שפירסמתי שהוא מחפש נערה להופעה, התייצבו ב' פניו מועמדות רבות. לגאולה בת ה-16 היה מליץ יושר, או ליתר דיוק, ממליץ: מנהל בית הספר אלפא, בו למדה עד לפני שנה. המנהל, שקרא את המודעה, מיהר להתקשר עם ברלינסקי, סיפר לו על כשרונותיה הרב' גוניים של תלמידתו.

ברלינסקי לא התאכזב. גם אני לא. גאולה היא נערה בעלת קול מלא ורך כק' טיפה. אין בה הביישנות ההססנית, המאפיינת כל נערה בגילה וכל מתחילת בתיאטרון. היא בעלת כשרון עצמי רב ושלחה נפשית כשל וחתיקה ורגילה בעסקי שיעורי עים. ברלינסקי ומדכי ב'רזאב נהנים לשחק בפיגמליון אתה, להדריכה. ללמדה אצל מורים ידועים פיתוח הקול ודיקציה. "קודם דיברתי שוטפת כמו מכונת-ירייה". מספרת גאולה, "כעת אני מדברת בנחת". לא שאלה אם היתה התנגדות בבית להופעתה על במה, השיבה: "יש לי הורים נפלאים. להיפך, הם מעודדים אותי. זה לא כמו אצל כולם. בעצמ', הוסיפה אחרי היררוך, "כתבו המון ספרים כיצד לגדל ילדים, אולם איש לא כתב עדיין ספר כיצד לגדל אבא. אני למשל, אינני זקוקה לזאת. אני בטוחה שנערות רבות תמצאנה ספר כזה שימושי". היא עדיין בוסר, אולם בכל זאת יש חשק לנגוס בו.

- הסימפוניה החמישית של צייקובסקי נושא מעניין להתכתבות, לא כן?

קיבוץ זכפר

(1043/66) איננה דורשת מך שתהיה יפה או מכושר. רק השכלה תיכונית. "שי' היה אחד שהשכלתו תספיק כדי לכתוב אלי מכתבים המספרים על הנעשה אצלו ועל חיותיו", אומרת היא. הכל טוב ויפה, אולם אמנם צריכים השכלה תיכונית לשם כך? זאת...

מוטב שתהיה חייל. יהיו לכם, סבורה היא, חניות ורקע משותפים. היא אומרת שהיא בעלת הזומר רב, ואם לא הבחנתי בכך, הבה נקווה שהיה זה משום שמכתבה היה קצר, היא קיבוצניקית, מעוניינת לקבל מכתבים של עירוני, "כדאי להכיר גם צורת חיים אחרת מאשר הקיבוץ". מסיימת היא. אינני יכולה לערוב בעד דבריה, פרט

שבמחזה אשר הוא עוסק בבימויו היא עומ' דת לקבל תפקיד: "האם הוא הומוסקסואל?" הבדיחה הגדולה ביותר היא על חשבון הקורא. מהצגה גדולה זו של שיעמום גורפת פראנסואז, בחיך מסוייט. הן תועפות, בלי כל עצבות.

לאינסלקט

אם את תמידה, שחורה או בלונדית — לא חשוב — האוהבת לעסוק במוסיקה, להעדיף הרצאה מעניינת על סרט בינוני, להעדיף את שיקספיר על רומנים ועזרים, דייקנית — הרי שהינך הטיפוס של (1043/67). השכלתך אינה חשובה לו. "האינסלקט ה' טבעי הוא הקובע, סבור הוא. אשר לו, הוא הגיע למסקנה שאיננו יכול עוד להמשיך כך — עם ספרים, מחברות ותקליטים. הצעיר בן ה-23 עובד ביום ולומד מוסיקה בערב. נוסף על כך הוא אוהב תיאטרון, ובזמנו הפנוי קורא הוא ספרות פילוסופית דווקא. סטטיסטיקה חיונית: צבע שיער שחור, עיניים ירוקות.

הצעה לעורך הקולנוע: לקרוא לנינון סבי' לה נונס ממלו(דראמה).

קולנוע, ספורט וזכ השאר

רבים אליך בטח באו ושרו לך על לב נשבר...

לדבר אחד: לנערה יש כתב יד נהדר.

קק וחומר

ראיתי אצל חברתי קופסה משעשעת, הנו' שאת עליה כתובת "סלקי את יידי'ו" הקופסה הנעולה הכילה, מתברר, את כל מכתבי האהבה, כמה פרחים מיובשים והקי' דשות מכל מחזוריה. הכתובת נועדה לאחיתה הצעירה ממנה והסקרנית מאד.

"אין זה מקרה שפניתי אליך מסתימת ב"היקר", ולא היקרה כותב (1043/70). למען האמת אודה שמדורך הוא פיקטני, עני' ייני וערוך בטעם, עד כי קשה להאמין שאיזה עורך, שאינו ממין זכר, מסוגל לערוך אותו. ומאחר שלחשד כזה יש רגלים ושאר אבירים, אני משאיר את העניין פתוח ל.ש.ב.

נשארתי רחק, אך רחוקתי איננה תוצאה של אי-הצלחה או פרינציפ, אלא שהחלטתי שטרם שאפתח במסע כיבושי, עלי ללמוד ברצינות את מכלול הבעיות התאורטיות המלוות את המעשה, על מנת למנוע הן שברוץ-לב והן כשלונות רוחניים ונפשיים. עד היום למדתי. היום אני בן 24, מאתורי 8 שנות לימוד תאורטי מעמיק על התנהגותה המינית של החברה בקיבוץ. בקיצור, תעזור לי להיחלץ מה התאוריה מתאימה לעובדות. הנערה שתיארת להתכתב אתי צריכה להיות מתאימה לי. אני רוצה להתכתב על בעיות אבסטרקטיות כמו: צורה ותוכן, עונש ו' משטר, חומר ורוח, קל וחומר וכו'.

לפני כ-3 חודשים פגשתי בתור למספרה בתל-אביב נערה שמצאה עניין רב בנושאים אלה, אבל לדאבוני איבדתי את תמונתה. אולי תעזור לי למצוא אותה ואת התמונה שלה?"

אעשה כל מה שביכולתי. אולם אני מסרבת בתוקף להיחשב לגבר.

אני אדישה

אני אדישה לעקרונות-בית מופתיות ואף לאמהות שאינן גוערות. נשים נוצצות משעממות אותי "עליות תמיד" מעציבות אותי, כי למרות שניסיתי להיות קדושה נוכחתי שאינני יכולה.

בטכניון, לא באוניברסיטה

"אני לומד בטכניון, לא באוניברסיטה", מתנצל (1043/69) על סגנונו הפשטני. חוץ מזה שהוא לומד בטכניון, הוא בחור רגיל בהחלט, כבן 23. הוא איננו נוטה לפרט במה בדיוק הוא מתעניין, כדי שלא יישמע כמו כולם. מה שהוא כן רוצה לציין היא העובדה שהוא מרבה בקריאה, יכול על כן לעניין נערה צעירה. בהסגנות וכמעט ב' בישנות, מודה הוא שיש ברצונו להכיר את הנערה שתכתוב אליו — בבוא הזמן. עליה להיות תל-אביבית או חיפאית.

רחל מ.

מה עושים נגד מצב רוח באותם הימים שאת משוכנעת שכל העולם שונא אותך? שמעי את מארש האבל של שופר, או הפאחית של צייקובסקי; היאחתי בחן; דמיני לעצמך שאת מרים החשמונאית; קראי את דוסטוייבסקי, למרות התרגום העברי ה' איום — דבר שיגביר, לשמחתך, דק את ייאושך; שחקי עם עצמך בקלפים במלחמה. עד שתנחצי מבלי לרמות.

אני יכולה, באותה הצלחה ליישן עץ, למשל, להסיר את הלכה מצפוניך ולמרוח חדשה, לחפוף את שערך ולנסות ליד הראי' תסרוקות חדשות תוך התעלמות מוחלטת מעיניה המוכיחות של אמן; להתנפל על ארונך ולסלק את כל הסמרטוטים המיר' ארניים; לצחצח את כל נעליך ולהריק את ארנקיך; לתפור את הכפתורים שנולטו פה ושם; לכתוב מכתב משעשע ומלא חיים אל מישהו שאת חייבת לו מכתב זה חצי שנה.

אלא שפשוט אינני עושה זאת. כי אם אומר לך שזה אופייני לגילך, כלום תאמיני ל?

ציפור קטנה לחשה לי...

במסיבה שערך נתן כוונן בביתו, ערב צאתו לאירופה עם להקת עובל, השתתף כמעט כל מי שהוא מי' ביניהם גם אברהם שלונסקי ומירה אברך. מירה הכירה את שלונסקי, אך לא להיפך. כאשר הוצגה בפניו, שאל המשורר חז'הלשון: "באת הנה לגילוי עריות?" השיבה לו אברך בתמימות: "אתה באמת האריה הראשון שאני מגלה... פליטת הפה של השבוע: "הבור מצירמה".

מוזמנים משתתפים. פרס של 10 ל"י יינתן מדי שבוע לאחד הקוראים שבדיהם נדפסו בעמוד זה. הזוכה בפרס השבוע היא הקוראת רחל גר.

סתם חוכמה

צביקה מכפר גלעדי אימן את החברה שלו במילואים. כולם היו תימנים והוא "הלבן" היחיד. "החורבה שלפניכם היא המטרה", הסביר. "אתם צריכים לזחול עד שם, מבלי שהאויב יראה אתכם. בנתם? היכון לפעולה?" וצביקה נתן את ההוראה הגורלית: "פול!"
 כולם גופלים, מלבד אחד. הוא עומד וצוחק. "חזור!" קורא צביקה. שוב כולם גופלים, מלבד האחד. צביקה לא מתאפק, הוא ניגש לתימני המזוקן ושואל אותו למה הוא לא נופל וזוחל יחד עם כולם. "אין שום אויב בחורבה", משיב החייל האמין. "זאת סתם חוכמה אשכנזית."

מה שם יקרא למשפט החדש נגד רומק...
 ...רומק-קרטיזם.
 ★ ★ ★
 שליח מיוחד של משרד החוץ יצא ערב התג למוסקבה...
 ...במקום חזן יש להם עכשיו שליח ציבור לימים הנוראים.
 ★ ★ ★
 נתן אלטרמן יצא בשיר ארוך ומיגע להגנת הדודגים של ראשהמסטרה...
 ...פעם היה לנו משורר-הדור. עכשיו נשאר לנו רק משורר-הדור ג'.
 ★ ★ ★
 מה יגיד המנצח ליאונרד ברנשטיין אחרי קונצרט הפתיחה של היכל התרבות החדש...?
 ...באתי, ראיתי, ניצחתי.

טעות לעולם צודקת

הכרטיסים לתפוחת "תביל" פטורים ממס. (על המשמר)
 צבי פריולר, תל-אביב
 ידיעה מופרכת מיטודה.
 ראש המועצה בראשיהעין הורח בדי קנוניה בין הצ"כ והכללים. (דבר) שמעון פירסט, חדרה
 כשיד ימין אינה יודעת מה שעושה יד ימין.
 השתים התקשו ובכו משמחה. (למרחב)
 אורי שיקה, חיפה
 מאזוכיטיות.
 עם כל ההוקרה לא קריב כמשורר וכמקבר. (דבר)
 יפה שכך, בני-ברק
 שירת הברבור.

— אני חושב שהגזמנו בדיאטה של בנות.

ספר אסבתא!

הציונות הזרדה

אתמול פגשתי את שפיריה, זו היושבת תמיד בשולחן השלישי מימין בכסית. היא היתה נרגשת נורא.
 "מתי כתב הרצל את מדינת-היהודים?" שאלה אותי.
 "אין לי מושג. למה לך?"
 "מה, את לא יודעת? אני הולכת להיות דיילת. מחר יש לי בחינה. נורא חשוב לדעת ציונות. בלי זה לא לוקחים. מה כתב פיינסקר?"
 "אוטו - אמנסיפציה." אמרתי.
 "בשביל מה לך להיות דיילת?"
 "אהה, ידעתי שזה משהו עם מכונות." אמרה שפיריה. "מה זאת אומרת בשביל מה לי? תשמעי, רק מיליונרים טסים באוירון. מי זה היה בורוכוב?"
 "רחוב בת-אביב." אמרתי. "למה לך להכיר מיליונרים?"
 "מה זאת אומרת? ואיך אסתובב בעולם? את חושבת שאני רוצה להירקב כל החיים כאן? מה אמר א.ד. גורדון?"
 "לא יודעת." אמרתי. "משהו על דגניה. מה רע לך בתל-אביב?"
 "תל-אביב?" שאלה שפיריה בבוז. "מה יש כאן? כסית, ביבר, קולנוע חץ. אני רוצה את פולין ברגלי! פיקאדילי! ברוודואי! מתי באו הבילויים?"

כזבים לילקוט

אתם שותקים או לא?
 היו ימים שכמעט כל ערב היו הר-צאות וערבים תרבותיים. החברה היו מתכנסים באוהל הגדול ושומעים בדריכות את התוכנית. רק צילי וגליל, ווג אחוים לא תרבותיים בכלל (אבל שמנים למדי). היו תמיד מקרקרים ומפי-ריעים להקשיב. יום אחד התחממו ה-חברה וצעקו לאחוזים. "אתם שותקים, או לא?" אבל האחוזים בכלל לא התרש-מו מכל הצעקות, או החברה התחממו עוד יותר והחליטו להתנגק בהם ועוד באותו לילה שחטו אותם, שידעו להם! אבל מפני שהיה סתם חבל לזרוק אותם, אז כבר בשלו אותם ואכלו אותם. ה-חברה היו כל כך מחוממים על האחוזים החופצניים, שהשאירו מהם רק אוילי כמה עצמות עלובות, בסך הכל.
 דן צור ז"ל, חזל סיני, מתוך חוברת לזכרו.

קרא לו אחד
 יהודה, זה שאהב לכתוב אופירטות, והחברה קראו לו "משורר ההאחזות", היה, בין היתר, גם מפקד הנקודה. לילה אחד יצא לסיור בין השומרים ותפס אחד ישן לגמרי. הוא החליט ללמד אותו לקח והסתער עליו במכות. כדי ל-עודד את עצמו ולבלבל את האויב, הוא גם התחיל לצעוק בקולי-קולות: "אחמד, תעל הון!"
 פתאום התפרץ ערבי אחד מאחרי ה-גדר והתחיל גם כן במכות. בקושי תפסו אותו. כשקצין-הבסתון שאל אותו למח-רת: "תגיד, יהאחמד, מה פתאום נכ-נסת, ועוד לכוך, לתוך קיבוץ של ציר-ניס?"
 ענה אחמד בגאווה: "היה לכם מזל, שהוא קרא רק לי. אם היה קורא גם למוחמד ושאר החברה ששכבו מאחורי הגדר, לא הייתם מסדרים אותי ככה."

חמשיריים

מעשה בזקן מחצור
 שהחזיק לו בכית המור.
 "הוא מזכיר לי" הודה
 "נערה המורה,
 אך את מי — הרי זאת
 לא אזכור!"
 ★ ★ ★
 "ידידך" כך אמרו למר פיש
 "שם שוכב עם אשתך
 על הכביש!"
 למקום הוא מיהר
 הענין לברר —
 אך בקושי הכיר את האיש.
 גד לוי, תל-אביב

נקודת המבט

שני ציורים אלה נראים ששונים מאד. מימין מצוירת בחורה צעירה, ומשמאל נביע הפור. העץ מכס שני האם הציורים מקבלים צורות אחרות? השווה את תוצאות מכסר השני עם הפתרון שמתחת לציורים.

הצעירה מימין היא גם סבתא זקנה. במקרה זה הענק שעל צווארה הוא הפה של הזקנה. הסנטר הוא אף. כובע נוצות הוא סמפתת ראש. משמאל: בלבו על שחור, זהו נביע הפור. בשחור על לבו, זהו פרופיל של שני ראשים. אחד מול השני.

מה שמתוח - מתוח

הקוסם הגדול

ישבנו בחברה ולא ידענו מה לעשות, עד שהציע שמוליק משחק חדש. אחד מהחברה יצא. בהעדרו יחליטו על מלה. יכניסו את האיש. שמוליק יהפנט אותו, ואז ינחש אחת-שתיים את המלה שנקבעה.
 ראשון יצא גד. החלטנו שהמלה תהיה "משמר העמק". גד חזר, שמוליק היפנט אותו בכל מיני תנועות משונות ואמר לו לחשוב על שם של מקום. גד פקח את עיניו ואמר: "משמר העמק".
 אמרו כולם שמהו לא בסדר. הוציאו את גד שנית, ושוב ניחש את המלה בו במקום. אז כולם צעקו שזה מבוים, ושזה לא יכול להיות, וששמוליק הוא רמאי. יותר מכולם צעק הרב-סמל שלנו, יוחאי. אבל שמוליק לא נרתע. "או קיי", אמר ליוחאי, "צא אתה, ותראה אם זה מבוים או לא."
 כשיוחאי יצא, אמר שמוליק: "ובכן, חברה, כולכם מבוים שזה היה מבוים. אבל עכשיו נעשה את זה אחרת. המלה הראשונה שיוחאי יגיד, כולכם תצעקו: 'איך ידעת? זה מבוים!'"
 קראו ליוחאי. שמוליק היפנט אותו, ואמר לו לחשוב חזק-חזק על איזה שהוא עץ. יוחאי חשב חזק-חזק ואמר: "אורן!" אז כולם פרצו בצעקה: "גבילות! ביימתם את זה! זה לא יכול להיות! אתם לא תסדרו אותנו!"
 לשוא ניסה יוחאי להסביר שזה באמת לא היה מבוים, וכי המלה פשוט באה לו, ממש מעצמה. הוא טען את זה חצי שעה בשצף קצף, והתרגו נורא על שאיש לא האמין לו.
 מאז יוחאי מסתובב במחנה עם סוד גדול. הוא יודע שהוא מדיום. רחל גר, תל-אביב